UNIVERSAL LIBRARY
OU_200549
UNIVERSAL LIBRARY

ಕರ್ಣವೃತ್ತಾಂತಕಥೆ

ಮ. ಆ. ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರಿಂದ

ಉಪೋದ್ಘಾತ ಕವಿಚರಿತ್ರ ಟಿಪ್ಪಣಿಸಹಿತ

ಎರಡನೆಯ ಛಾಪೆ—೪೦೦ ಪ್ರತಿಗಳು.

ಮೈಸೂರು:

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮುದ್ರಣಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿ

ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾವ್ಯಕಲಾನಿಧಿ ಮ್ಯಾನೇಜರವರಿಂದ

ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

1917

(*All rights Reserned by the Publisher*)

ಕ್ರಯ. 8. ಆಣೆಗಳು]

ಪೀಠಿಕೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಅಸಮಗ್ರವಾದ ಒಂದೇ ಪ್ರತಿಯ ಆಧಾರದಿಂದ ಮುದ್ರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಕಥೆಯು ನಿಂತಿರುವ ಕಡೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕವಿಯು ಇನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಸಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಮುಗಿಸಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಕವಿಚರಿತ್ರೆ.

ಈ "ಕರ್ಣವೃತ್ತಾಂತಕಥೆ" ಎಂಬ ಸಾಂಗತ್ಯಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದವನು ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಪ್ರಧಾನಿ ತಿರುಮಲಾರ್ಯನು.

ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಪ್ರಾಚೀನಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತಿರುಮಲಾರ್ಯನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮೂರು ಜನ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ರಾಜಒಡೆಯರವರಿಗೆ ಗುರುವಾಗಿದ್ದವರು ಒಬ್ಬರು, ಚಿಕದೇವಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದವರೊಬ್ಬರು, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ರಾಜರ ಪರವಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೀಷರವರ ಕಡೆ ರಾಯಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದವರೊಬ್ಬರು. ಈ ಮೂವರಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ಯಾರಾಗಿರಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸೋಣ :—

ಚಿಕದೇವಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ತಿರುಮಲಾರ್ಯರಿಗೆ ಐಯಂಗಾರ್ ಅಥವಾ ತಿರುಮಲೈಯಂಗಾರ್ ಎಂಬ ಹೆಸರೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದಿತು. ಇವರಿಗೆ ಪ್ರಧಾನಿ ತಿರುಮಲೈಯಂಗಾರ್ ಎಂಬ ಹೆಸರಿದ್ದಂತೆಯೂ ಇವರು ಪ್ರಧಾನಿಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೂ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ತಾವು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರು ಈಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಕರ್ತೃವಲ್ಲ.

ರಾಯಭಾರಿ ತಿರುಮಲಾರ್ಯರು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದವರಲ್ಲವೆಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಇವರಿಗೆ ತಿರುಮಲರಾವ್ ಎಂಬ ಹೆಸರೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದಿತು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಕಾಲವನ್ನೆಲ್ಲಾ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದರು. ಇವರಿಗೆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವಷ್ಟು ವಿದ್ವತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಇವರ ಚರಿತ್ರೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ 'ತಿರುಮಲಾರ್ಯವಿಜಯ'ವೆಂಬ ಚಂಪೂಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಾಗಲಿ ಗ್ರಂಥ ರಚನೆ ಮಾಡುವಷ್ಟು ಪಾಂಡಿತ್ಯವಿದ್ದಿತೆಂದು ಸೂಚಿಸಿಯೂ ಇಲ್ಲ.

ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಜಒಡೆಯರವರಿಗೆ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದ ತಿರುಮಲಾರ್ಯರೇ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿರಬೇಕು. ಮತ್ತು ಈ ಕರ್ಣಸಾಂಗತ್ಯದ ಶೈಲಿಗೂ ಮಂತ್ರಿ ತಿರುಮಲೈಯಂಗಾರ್ಯರ "ಚಿಕದೇವರಾಜವಿಜಯ" "ಚಿಕದೇವರಾಜವಂಶಾವಳಿ" ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳ ಶೈಲಿಗೂ ಅನೇಕವಾಗಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಮಂತ್ರಿ ತಿರುಮಲೈಯಂಗಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಕದೇವರಾಯನ ಹೆಸರನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಎತ್ತದೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರಾಜನ ಹೆಸರನ್ನೂ ಸೂಚಿಸಿಲ್ಲ. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಶೈಲಿಯು ಮಂತ್ರಿ ತಿರುಮಲೈಯಂಗಾರ್ಯರ ಶೈಲಿಗಿಂತ ಪ್ರಾಚೀನಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಇದೆ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಮತಸಿದ್ಧಾಂತಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಈಗ್ರಂಥದ ಪೀಠಿಕಾಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಮಂತ್ರಿ ತಿರುಮಲೈಯಂಗಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪೀಠಿಕೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು ರಾಜಒಡೆಯರವರಿಗೆ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಧಾನಿ ತಿರುಮಲಾರ್ಯರೆಂದೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಬೇಕು.

ಮೈಸೂರು ರಾಜರುಗಳ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿರುವ ಮ|| ರಾ|| ಎಡ್ವೊಕೇಟ್ ಎಂ. ಎ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ಯರು ಈ ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದ್ದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ಈ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ವಿಚಾರವಾಗಿ ತಮಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದ ಹೆಚ್ಚಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕಂಡ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ನಾವು ಬಹಳ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿರುತ್ತೇವೆ.

"ಈ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಾದ ಪ್ರಧಾನಿ ತಿರುಮಲಾರ್ಯರು ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣೀತರಾದ ಎಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ಆಚಾರ್ಯಪುರುಷರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಅನಂತಾರ್ಯರ ವಂಶೋತ್ಪನ್ನರು. ಇವರ ಪೂರ್ವಿಕರುಗಳು ವಿಜಯನಗರವನ್ನು ಆಳಿದ ಯಾದವ ತುಳುವ ಕುಲಗಳ ರಾಜರುಗಳಿಗೂ, ಮೈಸೂರು ದೊರೆಗಳ ಪೂರ್ವಿಕರಾದ ಕರ್ಣಾಟದೇಶದ ಯಾದವರಾಜರುಗಳಿಗೂ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದು ಅವರುಗಳಿಂದ ವೃತ್ತಿಕ್ಷೇತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಸುಖದಿಂದಿರುತ್ತಲಿದ್ದರು. ಆ ರಾಜರುಗಳ ಕಾಲಾನಂತರ ಆ ವೃತ್ತಿಕ್ಷೇತ್ರಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹೋಗಿ, ವಿಜಯನಗರದ ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೧೬ ರಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಮಂಡ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಐದು ಗ್ರಾಮಗಳು ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮಗಳು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದ್ದುವು. ಈ ತಿರುಮಲಾ

ರ್ಯರು ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಸಲ್ಲುತಲಿದ್ದ ಆದಾಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ೧೭ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೇಲುಕೋಟೆಯೆಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಆ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿಯ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬರುತ್ತಲಿದ್ದ ಮೈಸೂರು ರಾಜಒಡೆಯರವರು ಇವರನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕಾಣುತಲಿದ್ದರು. ಈ ತಿರುಮಲಾರ್ಯರ ಸಂಧಾನದ ಮೇಲೆಯೇ ವಿಜಯನಗರದ ವೆಂಕಟಪತಿರಾಯರು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಸೀಮೆಯನ್ನು ರಾಜಒಡೆಯರವರಿಗೆ ಬಹುಮಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವರು. ಆಗ ರಾಜಒಡೆಯರವರು ಮೇಲುಕೋಟೆಗೆ ಬಂದು ಈ ತಿರುಮಲಾರ್ಯರ ಬಾಂಧವಶಿಷ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ತೆಂಗಿನಭಾಗದ ಅಗ್ರಹಾರದ ೧೮ ವೃತ್ತಿ, ಮುತ್ತೇಗೆರೆ ಅಗ್ರಹಾರದ ೫೦ ವೃತ್ತಿ, ಹಾದನೂರು ಅಗ್ರಹಾರದ ೬೦ ವೃತ್ತಿ, ಒಟ್ಟು ೧೦೨೪ ವರಹ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ೧೨೮ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಇತರ ಕೆಲವು ಭೂಮಿಗಳನ್ನೂ ಸರ್ವಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದಯಪಾಲಿಸಿದರು. † ಕಲ್ಯಾಣಿಯತೀರದಲ್ಲಿ ಭೂದಾನಮಾಡಿದನಂತರ ರಾಜಒಡೆಯರವರು ಈ ತಿರುಮಲಾರ್ಯರನ್ನು ಕುರಿತು—"ನೀವು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನಮಗೆ ಹಿತೋಪದೇಶವನ್ನುಮಾಡುತ್ತಲಿರಬೇಕು" ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಅದಕ್ಕೆ ತಿರುಮಲಾರ್ಯರು—"ನಾವು ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೇಯಃಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರ ಶಿಷ್ಯರುಗಳಾಗಿದ್ದ ರಾಜರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ನಾವು ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಪುಣ್ಯಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಭಾಷ್ಯಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತ ದೇಹಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡುವೆವು. ನೀವು ಬೇರೆ ಗುರುಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವಿರಿ. ಅವರೊಡನೆ ನೀವು ಸುಖವಾಗಿ ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡುತ್ತಲಿರಿ" ಎಂದು ಹೇಳಲು; ಅದಕ್ಕೆ ರಾಜಒಡೆಯರು—"ನಮಗೆ ಬೇರೆ ಗುರುಗಳೊಬ್ಬರಿದ್ದರೆ ಬಾಧಕವೇನು ? ಶ್ರೀರಾಮದೇವರಿಗೆ ವಸಿಷ್ಠರೇ ಮೊದಲಾದ ಗುರುಗಳನೇಕರಿರಲಿಲ್ಲವೆ? ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದೇವರಿಗೆ ಸಾಂದೀ

---

† ಈ ಮೂರು ಅಗ್ರಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮುತ್ತೆಗೆರೆ ಗ್ರಾಮದ ೧೬೧೪ ನೆಯ ಇಸವಿಯ ತಾಮ್ರಶಾಸನವು ಮೆ|| ರೈಸ್ ಸಾಹೇಬರ ಶಾಸನಪುಸ್ತಕದ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ತಾಲ್ಲೋಕಿನ ೧೫೭ ನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಷನೇ ಮೊದಲಾದ ಗುರುಗಳಿರಲಿಲ್ಲವೆ ? ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರೇ ಮೊದಲಾದ ಗುರುಗಳಿರಲಿಲ್ಲವೆ? ವಿಶೇಷ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದೇನಿದೆ ; ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಐದು ಆಚಾರ್ಯರುಗಳಿರಲಿಲ್ಲವೆ ? ಆದಕಾರಣ ತಮಗೆ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಮರ್ಯಾದೆಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಕೊರತೆಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಬಹಳವಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಅವರನ್ನು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು, ತಮ್ಮ ಪ್ರಧಾನಿತನಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಅದುಮೊದಲು ಈ ತಿರುಮಲಾರ್ಯರು ಮೈಸೂರು ದೊರೆಗಳ ಆಶ್ರಿತರಾಗಿದ್ದು ಮೊದಲನೆಯ ಕಂಠೀರವ ನರಸರಾಜಒಡೆಯರವರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಲೋಕವನ್ನೈದಿದರು.

"ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಯನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ತಿರುಮಲೈಯಂಗಾರ್ಯನು ಇವರ ಮಗನ ಮಗಳ ಮಗನು. ಮಹಾಮಾತುಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರ ರಾಯಭಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ತಿರುಮಲರಾವ್ ನಾರಾಯಣರಾವ್ ಎಂಬ ಸಹೋದರರು ಇವರ ಮಗನಾದ ಅಪ್ಪಾಜಿಅಪ್ಪನ ವಂಶ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಲ್ ವಿಲ್‌ಕ್ಸ್ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ವಂಶಾವಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಸಹೋದರರು ಪ್ರಧಾನಿ ತಿರುಮಲಾರ್ಯನ ಸಂತತಿಯವರೆಂದು ಬರೆದು ಇದೆ."

ಗ್ರಂಥವಿಚಾರ.

ಈ ಗ್ರಂಥವು ಸಾಂಗತ್ಯವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ 17ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಬಲ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹುಟ್ಟಿವೆ. ಕುಮಾರಗಿರಿರಾಮಕಥೆ, ಭರತೇಶ್ವರಚರಿತೆ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಯಾವ ಉತ್ತಮ ಚಂಪೂಗ್ರಂಥಗಳಿಗೂ ಕಡಮೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಬಂಧವು ಪ್ರೌಢವಾಗಿಯೂ, ರಮ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಇದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಿಷಯಗಳು ಮಹಾಭಾರತದ ಶಾಂತಿಪರ್ವದ ಮೊದಲು 12 ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ಬಹುರಮಣೀಯವಾದ ಪದ್ಯಪದ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಪದ್ಯಾನುವಾದವಾಗಿದೆ.

ಸಾಂಗತ್ಯ ವೃತ್ತವನ್ನು ಸಂಗತಿ ಎಂದೂ, ಕರೆಯುವುದುಂಟು. ಇದನ್ನು ಎರಡುಮೂರುತೆರದಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ 1 ಮತ್ತು 3 ನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ತಾಳಗಳೂ 2 ಮತ್ತು 4 ನೆಯ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರುತಾಳಗಳೂ ಬರುವಹಾಗೆ ಹಾಡಬೇಕು. ಈ ವೃತ್ತದ ಗಣಗಳು ಮಾತ್ರಾಗಣಗಳೇ ಆಗಿರುವುವು.

ಮಂ. ಆ. ರಾ. ಪ್ರವರ್ತಕ.

ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ

ಪ್ರಧಾನಿ ತಿರುಮಲಾರ್ಯಕವಿ ವಿರಚಿತ

ಕರ್ಣವೃತ್ತಾಂತ ಕಥೆ

ಸಾಂಗತ್ಯವೃತ್ತ

ಶ್ರೀಶನು ಸಕಲ [ಕಲ್ಯಾಣ] ಗುಣಾಮೃತ | ರಾಶಿ ಚರಾಚರಶೇಷಿ ||
ಈಶಾದಿಸುರವಂದಿತಾಂಘ್ರಿ ಪಕ್ಷಿತುರಂ | ಗೇಶನೆನ್ನನು ಸಲಹಿದನು || ೧
ಸಿರಿರಾಣಿಯರಸನ ಚಿದಚಿದಧೀಶನ | ಪರಮಯೋಗೀಂದ್ರವಂದಿತನ ||
ನಿರುಪಾಧಿಸದ್ಗುಣನಿಧಿಯ ನಿರ್ಮಲನ ಶ್ರೀ | ಚರಣಂಗಳೆ ಶರಣೆನಗೆ || ೨
ವೀರನ ವಿಭವೋದಾರನ ವಿಜ್ಞಾನ | ಸಾರನ ಸರ್ವಕಾರಣನ ||
ಭೂರಿತೇಜನ ಭುವನೈಕಧಾರನ | ನಾರಾಯಣನ ನಾ ನಂಬಿದೆನು || ೩
ಶರಣಾಗತಜನವತ್ಸಲನಾಪನ್ನ | ಪರಿಪಾಲನ ತತ್ಪರನ ||
ಪರಿಪೂರ್ಣಕಾಮನ ಭಕ್ತಮಂದಾರನ | ಸಿರಿಯಡಿಗಳನೆ ಸೇರುವೆನು || ೪
ನಿರುಪಮ ನಿತ್ಯ ನಿಸ್ಸೀಮ ನಿರಾತಂಕ | ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಪುಣ್ಯಚರಿತ ||
ಕರುಣಾಬ್ಧಿ ಕಾಮಿತಫಲದಾಯಕ ಸರ | ಸಿರುಹಾಂಬಕ ಸಲಹೆನ್ನ || ೫
ಆದಿಮಧ್ಯಾಂತರಹಿತ ಪರತತ್ವನಿ | ಜೋದರಧೃತಸರ್ವಲೋಕ ||
ವೇದವೇದಾಂತವೇದ್ಯ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ನಿನ್ನ ಶ್ರೀ | ಪಾದಸೇವೆಯ ಪಾಲಿಸೆನಗೆ || ೬
ಯೋಗಿಗಳೆರ್ದೆವನೆಯೊಳು ತೊಳಗುವ ಜ್ಯೋತಿ | ಲೋಗರೆಲ್ಲರ ಪೊರೆವರಸು ||
ಆಗಮಸೀಮೆಯೊಳಸುವೆತ್ತಪುರುಳೆಮ್ಮ | ಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದುದಂದಂದೆ || ೭
ಜಳಧಿಸುತೆಯ ಮೈಯ್ಯಪೊಗರಕುಂದಣದೊಂದು | ಕಳೆಯೊಳೆಸೆವನೀಲಮಣಿಯ ||
ಪೞನುಡಿವೆಂಡಿರ ತೊಂಡಲನೆನ್ನೆದೆ | ವಳಿಕುಭರಣೆಯೊಳಿಡುವೆನು || ೮
ಪೞಜೋಗಿಗಳ ಸಂಕಲ್ಪಕಲ್ಪದ್ರುಮ | ದೊಳು ಮೆಯ್ದೋಱು ವಿಂಬಣ್ಣ ||
ಬೞಲಿಬಾಯರ್ದಿ ಭವಾದ್ಯರುಣ್ಬಮರ್ದುಕ | ವಳವ ಬಯಸಿಬಾಯಿಡುವೆನು || ೯
ಸಿಸುವಾಗಿ ತಾನಾಲದೆಲೆಯೊಳೊಱಗಿ ತನ್ನ | ಬಸಿಱೊಳೀರೇೞು ಲೋಕಗಳ ||
ಪಸರವ ಕೋೞ್ ಬಲ್ಲರ ಬಗೆಗೊಳಿಸುವ | ಪೊಸಬಿಜ್ಜೆವಳಗೆಱಗುವೆನು || ೧೦

ಪಿಡಿದೆತ್ತಿನುಂಗಿ ಪೊಡೆಯಿಟ್ಟು ಬಾಯ್ದೆಱೆದುಗು | ಳ್ದಡಿಗಳಿಂದಳೆದಡಿಗಡಿಗೆ ||
ಅಡಿಸಿದೆಡರುಗಳನಡಗಿಸಿ ಜಗವನಾ | ಳ್ದೊಡೆಯನಿಗಾನೆಱಗುವೆನು || ೧೧

ಬಿಡದೆ ಕಾಡುವ ಬಮ್ಮೇತಿಯ ಬಿಡಿಸಿ ನ | ಲ್ನುಡಿಗಳನಱಿಸಿ ತಂದಿತ್ತು ||
ಮೃಡಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳನು ಸಲಹಿದ ಹರಿ | ಯಡಿಯಾಳುತನವ ಪಡೆವೆನು || ೧೨

ಆವನ ಸಿರಿಯಡಿದೊಳೆದು ಪೂಜುವನಜ | ನಾವಿಮಳಾಂಬುಧಾರೆಯನು ||
ಭಾವಿಸಿ ಮುಡಿಯೊಳಾಂತಿಹನು ಮಹಾ | ದೇವನಾವಿಷ್ಣುಗಾನೆಱಗುವೆನು || ೧೩

ಮುಂದುಗಾಣದೆ ವರಗಳನಿತ್ತುಮೋಸವ | ನೊಂದಿ ಸಂಕಟಗೊಳುವವರ ||
ಕಂದುಗಾಣಿಸದೆ ಕಾಪಿಡುವ ಮಾಧವನಿಗೆ | ವಂದನೆಗೆಯ್ದು ಬಾೞುವೆನು || ೧೪

ಕ್ಷರವೆಂಬ ಭೂತವಕ್ಷರವೆಂಬ ಜೀವವೀ | ಯೆರಡು ಪುರುಷವೆನಿಸುವುವು ||
ಪುರುಷರಿವರನೆಲ್ಲರನಿೞ್ಗೆಯ್ದ ಶ್ರೀ | ಪುರುಷೋತ್ತಮನ ಪೂಜುವೆನು || ೧೫

ತತ್ತ್ವವ ತಿಳಿಯೆ ರಾಜಸತಾಮಸಮಿಶ್ರ | ಸತ್ತ್ವಗಳಿಗೆ ಮೈಗೊಡದೆ ||
ಸತ್ತ್ವೈಕಾಶ್ರಯನೆನಿಪ ಹರಿಯ ಸೇರಿ | ಸಾತ್ತ್ವಿಕರೊಡನಾಡುವೆನು || ೧೬

ಆದಿಮೂಲವ ಕರೆವಾನೆಯ ನುಡಿಗೇಳಿ | ಕೈದೆಗೆದುೞಿಯೆ ಸಕಲರು ||
ಸಾದರದೊಳು ಬಂದು ಸಂತೈಸಿದ ಜಗ | ದಾದಿಕಾರಣಗೆಱಗುವೆನು || ೧೭

ಅಣುಮಹದಂತರಾತ್ಮಕನಚ್ಯುತನೆಂ | ದಣುಗನ್ನೈಯನೊಳಾಡಿದೊಡನೆ ||
ಮಣಿಗಂಭದೊಳು ಮೈದೋಱಿದ ಪರಿಪೂರ್ಣ | ಗುಣನಿಧಿಗಾನೆಱಗುವೆನು || ೧೮

ಆರಯ್ಯೆ ಮೆಯ್ಯೊಳಜಾಂಡಮಂಡಲಗಳು | ಹಾರಗಳಂತೆ ಕಣ್ಗೊಳಿಸೆ ||
ತೇರೊಳು ವಿಶ್ವರೂಪವ ತೋಱಿದ ಪಾರ್ಥ | ಸಾರಥಿಗಾನೆಱಗುವೆನು || ೧೯

ಸಿರಿರಾಣಿಗೈಸಿರಿ ಬಿದಿಗೆ ನಲ್ಬಿದಿಯೀ | ಸರರಿಗೆ ತಾನೀಸರನು ||
ಪರರಿಗೆ ಪರನಾತ್ಮರಿಗಾತ್ಮನೆನಿಸಿದ | ಪರಮಪುರುಷಗೆಱಗುವೆನು || ೨೦

ಆಲದೆಲೆಯೊಳಿಂಗಡಲ ದೀವಿಯೊಳಂಶು | ಮಾಲಿಮಂಡಲದ ಮಧ್ಯದೊಳು ||
ಶ್ರೀಲಲನೆಯ ಸೇರುವೆಯೊಳಾಮ್ನಾಯ | ಮಾಲಿಯೊಳಿಪುದೆಮ್ಮಪುರುಳು || ೨೧

ಪೊಡವಿಯಾಗಸಗಳನಳೆದ ಶೌರಿಯ ಮೆ | ಲ್ಲಡಿಯ ಮುಡಿಯೊಳಾನದರು ||
ತಡೆಯದೆ ಮೂಜಗವನು ಧರಿಸಿಹ ಸಿರಿ | ಪೊಡೆಯೊಳು ಪುಗದರುಮೊಳರೆ || ೨೨

ತರತರದಿಂದೆಮ್ಮಕುಲದ ತಾಯ್ತಂದೆ ಸೋ | ದರನೊಡನಾಡಿ ತೆತ್ತಿಗನು ||
ದೊರೆ ದಾತನು ಪುಗಲೆಡೆ ಪುರುಳೊಡವೆಯ್ಯೆ | ಸಿರಿಯು ಸಿರಿಯ ಬಲ್ಲಹನೆ|| ೨೩

ಚಳನವಿಲ್ಲದ ಮಿಂಚುಬಳ್ಳಿಯನೊಳಗೊಂಡ | ಕಳಿವೆತ್ತಕಾರ್ಮುಗಿಲಂತೆ ||
ಜಳನಿಧಿಸುತೆಯ ಸೇರುವೆಯಿಂದೊಪ್ಪುವ | ನಳಿನಾಕ್ಷಗೆ ನಮಿಸುವೆನು || ೨೪

ಇಂಗಡಲೆಡೆಯೊಳು ಕಂಗೊಳಿಸುವುದೊಂದು | ತುಂಗನೀಲದ ದೀವಿಯಂತೆ ||
ರಂಗುವಡೆದ ಫಣಿರಾಜನೊಳೊಱಗಿಹ | ರಂಗಧಾಮನಿಗೆಱಗುವೆನು || ೨೫

ಬಾಲಾತಪದಿಂದ ಬಣ್ಣಿಗೆವಡೆದಿಂದ್ರ । ನೀಲಾದ್ರಿಯನೀೞ್ಗೆಯ್ವ ॥
ನೀಲನೀರದನಿಭಕಾಯಗೆ ಕಾಂಚನ । ಚೇಲನಿಗಾನೆಱಗುವೆನು ॥ ೨೬
ಕನಕಾಚಲದೆಡಬಲದೊಳೆಸೆವ ಚಂದ್ರ । ದಿನಕರಬಿಂಬಗಳಂತೆ ।
ಮನಗೊಳಿಸುವ ಮಕುಟದ ಶಂಖಚಕ್ರದ । ವನಮಾಲಿಗೆ ವಂದಿಪೆನು ॥ ೨೭
ಸರಸಿಜಭವಶಿವಸನಕಾದಿಗಳ ಭಾವಸ । ರಸಿಯ ಮಧ್ಯದೊಳೆಸೆವ ॥
ಸಿರಿಯಾಣ್ಮನಡಿದಾವರೆಗೆನ್ನ ಬಗೆಯಂಚೆ । ಪರವಶದೊಳು ಪರಿಯುತಿದೆ ॥ ೨೮
ಬಳಸಿದ ಮಣಿದಾಮಬಂಧದ ಬಣ್ಣಿಗೆ । ವೆಳಗಿನಲೆಸೆವ ದುಗುಲದ ॥
ಕಳೆವೆತ್ತ ಹರಿನಾಭಿಸರಸಿಯೊಳೆನ್ನದೆ । ಸುೞಿಗೊಂಡು ಸುತ್ತಿಸೋಲುತಿದೆ ॥ ೨೯
ಒಳಗಿರ್ದ ಮೂಜಗವೊಂದುವೆರಸದಂ । ತಳೆದಿಟ್ಟ ತ್ರಿವಲಿರೇಖೆಗಳ ॥
ತೆಳುವಸಿಱೊಳು ಬೆಳೆದಲದಾರ್ವರೆಯ ತ । ಗ್ಗೊಬಿಲೊಳೆನ್ನೆರ್ದೆ ನೆಲಸುತಿದೆ ॥ ೩೦
ಪುರುಷೋತ್ತಮನ ಪೊಡೆಯ ಪೂವಿನ ಕಂಪು । ತರುಣತುಳಸಿಯೊಳುಗಂಪು ॥
ಸಿರಿಮೆಯ್ಯ ಕನಿಗಂಪೆನ್ನೆರ್ದೆದುಂಬಿಯ । ಭರದೊಳು ಬದ್ದಿಗೊಳುತಿದೆ ॥ ೩೧
ಬಾನೊಳು ತೊಳಗುವ ಪೊಸನೇಸಱ್ಗುಪ । ಮಾನವೆನಿಸಿ ದೆಸೆವಡೆದ ॥
ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನೆದೆಯ ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿ । ಗಾನು ವಂದನೆಗೆಯ್ದಪೆನು ॥ ೩೨
ಎಳದೊಳಚಿಯ ದಂಡೆಯೆಡೆಯೊಳು ಸಿರಿಯ ಕೆಂ । ದಳಿರಡಿಯಲತಗೆಗುಱುಹು ॥
ಪೊಳೆವ ಕೆಂಬರಲು ಪೊಂದುಗುಲದಿಂದೊಪ್ಪುವ । ನಳಿನಾಕ್ಷನೆರ್ದೆಗೆಳಸುವೆನು ॥
ತೊಳಚಿಯ ಪಸುರ್ವೆಳಗು ದುಗುಲದ ಪೊಂ । ಬೆಳಗು ಕೌಸ್ತುಭದ ಕೆಂಬೆಳಗು ॥
ನಳಿನಾಕ್ಷನೆರ್ದೆಯ ಕರ್ವೆಳಗೆನ್ನ ತಿಳಿವುಬೆ । ಳ್ವೆಳಗಿನೊಳೆಡೆವಿಡದಿರ್ಕೆ ॥ ೩೪
ಪೊಗರುಗುವಿಂದ್ರನೀಲದೊಳು ಸಮೆದ ಪೊಸ । ಬಗೆಯಾಲಾನವೆನಿಸುವ ॥
ಜಗಧೀಶನ ನಿಡುದೋಳುಗಂಭದೊಳೆನ್ನ । ಬಗೆಯಾನೆಯ ಬದ್ದಿಪೆನು ॥ ೩೫
ಕರುಣಾಮೃತಾಬ್ಧಿಕಲ್ಲೋಲಗಳಂತೆ । ತರತರದೊಳು ಕವಿತರುವ ॥
ಪರಮಪುರುಷದೃಷ್ಟಿಪಾತಂಗಳಿಂದೆನ್ನ । ದುರಿತಧೂಳಿಗಳ ತೊಳೆವೆನು ॥ ೩೬
ಅರೆವೆಱೆಯೆಡೆಗಳವಟ್ಟುತೋಱುವ ಕಱೆ । ಗೆಱೆಯ ಸಿರಿಯ ಕೀೞ್ಗೆಯ್ವ ॥
ಸಿರಿಯರಸನ ಮೊಗಸಿರಿಗಮರಿದ ಕ । ತ್ತುರಿಯ ನಾಮವ ಕಾಮಿಸುವೆನು ॥ ೩೭
ಮೊಗದಾವರೆಯ ಮುದ್ದಿಸಲೆಂದಿೞಿತಂದ । ಗಗನಮಣಿಯ ಗಾಡಿವೆತ್ತ ॥
ಜಗದೀಶನ ಮಕುಟದ ಪೊಗರಿಂದೆನ್ನ । ಬಗೆಯ ಮುಬ್ಬನು ಮುಗ್ಗಿಪೆನು ॥ ೩೮
ತಳತಳಿಸುವ ಕಣ್ಣ ತಣ್ಪುಗೊಳಿಪ ನೋಟ । ಕಳೆವೆತ್ತ ಕತ್ತುರಿಬೊಟ್ಟು ॥
ಸುೞಿಗುರುಳೆಸೆಯೆ ಸೊಬಗುವೆತ್ತ ಮಾಧವ । ನೊಳುಮೊಗವನು ಚಾನಿಪೆನು ॥ ೩೯
ದರವಿಕಸಿತಚಂಪಕನಾಸದ ಕಿವಿ । ವರೆಗೆ ಪರೆದ ಕಣ್ಮಲರ ॥
ಸುರುಚಿರಮಕರಕುಂಡಲಗಂಡದ । ಸಿರಿಯರಸನ ಮೊಗಕೆಳಸುವೆನು ॥ ೪೦

ಪೊಳೆವ ಪಣೆಯು ಪೊಗರುಗುವ ನುಣ್ಗಲ್ಲದ | ಮೊಳೆವ ನಗೆಯು ಮೊನೆವಲ್ಲ ||
ತಳಿರುದುಟಿಯು ತಾವರೆಗಣ್ಣಿನ ಮೊಗ | ಕೆಳಸಿ ಮುಂಬರಿದು ಮುದ್ದಿಪೆನು || ೪೨
ಅಡಿಯು ಕೆಂಪಿಗೆ ನುಣ್ದೊಡೆಯು ಬಿಣ್ಪಿಗೆ ಪೊ | ನ್ನುಡೆಯು ಪೆಂಪಿಗೆ ಪೂದಳೆದ ||
ಪೊಡೆಯು ತಣ್ಪಿಗೆ ಮೊಗದೆಡೆಯು ಸೊಂಪಿಗೆ ಸಿರಿ|ಮುಡಿಯು ಕಂಪಿಗೆ ಮೋಹಿಸುವೆನು||
ಪಿಡಿದು ಶೌರಿಯು ಮೆಲ್ಲಡಿಯು ತೊಡೆಯೊಳಿ|ರ್ದೊಡನುರದೊಳು ಕವಿದೊಱಗಿ ||
ಬಿಡದೆ ಮೊಗವ ಮುದ್ದಿಸಿ ತಣಿದೆನ್ನೆರ್ದೆ | ಪಡೆವುದು ಪಾರವಶ್ಯವನು || ೪೩
ತಾನಿಲ್ಲದೆಡೆಯೊಳು ತಪ್ಪುಗೆಯ್ವಾತ್ಮರ | ನೇಸೆಸಗುವನೋ ಎಂದಳುಕಿ ||
ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನೆದೆಯೊಳು ನೆಲೆಗೊಂಡ | ಮಾನಿನಿ ಮನೆದೇವರೆಮಗೆ || ೪೪
ಪಲಬಗೆ ಲೋಗರ ಪಡೆವ ಪೊರೆವ ಗೆಯ್ಮೆ | ಯುಲಿಸಿಕೆ ತಲೆದೋಱದನ್ತೆ ||
ಕೆಲದೊಳಿರ್ದನಿಯುನ ಗೆಲ್ಲಗೊಳಿಪ ಹರಿ | ಲಲನೆಯೆ ಕುಲದೇವರೆಮಗೆ || ೪೫
ಸಡಗರದಿಂದೊಮ್ಮೆ ಶರಣೆಂದ ಜನರಿಗೆ | ಬೆಡಗು ಬಿನ್ನಣ ಬಿಜ್ಜೆಗಳನು ||
ಕುಡಿನೋಟಗಳಿಂದ ಕೊನರಿಪ ಸಿರಿರಾಣಿ | ಯುಡಿಯುಱಿ'ಗವ ಸಿಸುವಹೆನು || ೪೬
ಜಡನು ಜಾಣನು ಬಡವನು ಬಲ್ಲಿದನಾ | ಳೊಡೆಯನೆಂಬೀಭೇದಗಳನು ||
ಕುಡುವುರ್ವಿನ ಕುಣಿಹದೊಳೆಸಗುವ ಸಿರಿ|ಮಡದಿಯು ಮುಱಿಹೊಕ್ಕಿಹೆನು || ೪೭
ಈತಪ್ಪಿಗಿಂತು ದಂಡಿಪೆನೆಂದು ಹರಿಯೆಮ್ಮ | ಕೈತವದಿಂ ಖತಿವಡೆಯೆ ||
ಧಾತುವಱಿತು ತಣ್ಪುಗೊಳಿಪ ಸಕಲಲೋಕ | ಮಾತೆ ಸಲಹು ಮಕ್ಕಳನು || ೪೮
ಅಂದವೆ ಅಱಿಯುದ ಕಂದರೊಳೀಪರಿ | ಕಂದುಗಾಣೆವುದೆಂದು ಕನಲಿ ||
ಅಂದು ಮುಕುಂದನ ಮನಗರಗಿಸಿ ಪೊರೆವಿಂ | ದಿರೆಗಿಂದು ವಂದಿಪೆನು || ೪೯
ಪರತತ್ವವಿವನೆಂದು ಪಲವು ವೇದಾನ್ತದ | ನೆರವಿ ನೆಲೆಗಾಣ್ಬುದ ಕೊನೆ ||
ಗೊರೆದುದಾವಳ ಪಾದದಲತಿಗೆಗುಱುಹಾ | ಪರಮಪಾವನೆಗೆಱಗುವೆನು || ೫೦

ಇಂತು ಪೀಠಿಕಾ ಸಂಧಿ

೧ ನೆಯ ಸಂಧಿ

ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನ ಸಿರಿಮುಡಿಯೊಲವಿಂ | ದೈವರು ಪಾಂಡವರಂದು ||
ಆವೈರಿವೀರರನಾಹವದೊಳು ಗೆಲಿ | ದೀವಸುಮತಿಯೊಳೆಸೆದರು || ೧
ಧೀರರೀಯೈವರು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಕುರು|ವೀರಸತಿಯುರು ವಿದುರನು ||
ಆರಣರಂಗದೊಳಱಿದವರಿಗೆ ಸಂ | ಸ್ಕಾರಕರ್ಮವನೆಸಗಿದರು || ೨

ಅಂಗವ ದಂಡಿಸುತನಿಬರುಮೂವ್ರೊಂದು | ತಿಂಗಳ ತೀರಿಪೆವೆಂದು ||
ಗಂಗೆಯ ತಡಿಯೊಳು ಕರ್ಮವಿಧಿಯ ನಿಯ | ಮಂಗಳ ಮೈಗೊಳಿಸಿದರು || ೩
ಒಸೆದು ಧರ್ಮಂಗಳೊಂದೊಡಲಾಂತುದೆಂಬಂ|ತೆಸೆವ ಧರ್ಮಜನಿರುವೆಡೆಗೆ ||
ಜಸವಾಂತ ಸಿದ್ಧರು ಜತಿಗಳು ರಿಸಿಗಳು | ದೆಸೆದೆಸೆಯಿಂದೆ ಸೇರಿದರು || ೪
ದೇವಲ ನಾರದ ದೇವಸ್ಥಾನರು | ಪಾವನಕಣ್ವತಾಪಸನು ||
ಆವೇದವ್ಯಾಸನನಿಬರುಮುವರ ಶಿ | ಷ್ಯಾವಳಿಯೊಡನೈದಿದರು || ೫
ಜಾತಿವಿಪ್ರರು ಶಾಸ್ತ್ರಚತುರರು ವೇದತ | ತ್ವಾತಿಶಯವನರಿತವರು ||
ಸ್ನಾತಕರಾರ್ಯ್ಯರು ಸಾಧುಸಜ್ಜನರುಮಂ | ದಾತನ ಬಳಿಗೆಯ್ದಿದರು || ೬
ಇವರ್ಗೈದೆ ಧರ್ಮಜನಿದಿರೆದ್ದು ನೇಮದೊ | ಳವನತಿಗೈದರ್ಚಿಸಿದನು ||
ಇವರು ಬಳಿಕ ರಾಯನಿತ್ತ ಪೀಠಂಗಳ | ಪವಣುವಿಡಿದು ಪತ್ತಿದರು || ೭
ಅರಾಜಪುಂಗವನಂದಿಗೆ ದೊರೆದುಪ | ಚಾರವೆಸಗೆ ಸಂತಸದೊಳು ||
ಆರಿಸಿಗಳು ಬಳಿಕವನ ಬಳಸಿದಂತೆ | ಸೇರುವೆಯೊಳು ಮಂಡಿಸಿದರು || ೮
ಬಳಿಕವರನಿಬರು ಭಾಗೀರಥಿತೀರ | ದೊಳು ದುಃಖಿಸುವ ದೊರೆಮಗನ ||
ಬಳೆದ ಸಂತಾಪವ ಪಲವು ನೀತಿಗಳಿಂ | ದಿಳಿಪುವೆವೆಂದೆಳಸಿದರು || ೯
ಅವರೊಳು ನಾರದನನಿಬರನಾರಯ್ದು | ವರವರನುಮತಿವಿಡಿದು ||
ಅವನೀಶನ ಮನದನುವ ತಿಳಿಪು ಮು | ತ್ತವನಿಗಿಂತೆಂದಱುಹಿದನು || ೧೦
ಭೂವರ ನಿನ್ನಯ ಪುಣ್ಯೋದಯದಿಂ | ದೀವಿಜಯಂಬೀರದಿಂದ ||
ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನ ಸಿರಿಯಡಿಯೊಲವಿನಿಂ | ದೀವಸುಧೆಯ ಗೆಲಿದಿರುವೆ || ೧೧
ಅತಿದಾರುಣಯುದ್ಧದಾರುಬಟೆಯ ದೈವ | ಗತಿಯಿಂದ ನೀವು ಕಳೆದಿರಿ ||
ಅತಿಶಯವೆತ್ತ ಕುಲಾಚಾರದಿಂ ರಾಜ | ತತಿಯೊಳುತ್ತಮರೆನಿಸಿದಿರಿ || ೧೨
ಏನು ಧರ್ಮಜ ನಿನ್ನಿಷ್ಟ ಕೈಸಾರ್ದುದೆ | ಆನಂದವನುಗೂಡಿಸುದೆ ||
ನೀನೆಂದು ನಂಬಿದ ನೇಹಿಗರನು ದಾನ | ಮಾನಂಗಳಿಂದ ಮನ್ನಿಸುವೈ || ೧೩
ಬಲುವಗೆತನವ ಪಣ್ಣಿದ ಪಾಪಿಗಳ ಸಾಲು | ದಲೆಗಳ ತಱಿದಱಿದೊಟ್ಟೀ ||
ಪಲಬಗೆಸಿರಿಯ ಕೈವಸಗೈಯ್ದ ಶೋಕವ | ತೊಲಗಿಸಿ ಮಿಗೆ ಸೊಗಬಡುವೈ || ೧೪
ಇಂತು ನಾರದಮುನಿಯಿದಿರಿಟ್ಟ ಪಲಬಗೆ | ಸಂತಸವನು ಸಮ್ಮತಿಸದೆ ||
ಸಂತಾಪದಿಂದೆದೆಸರಿದು ಧರ್ಮಜನು ತ | ನ್ನಂತರಂಗವನಱುಹಿದನು || ೧೫
ಸ್ವಾಮಿ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸಂಪೂರ್ಣಕೃಪೆಯಿಂದ | ಭೀಮಾರ್ಜುನರ ಬೀರದಿಂದ ||
ಶ್ರೀಮಾಧವನ ನಾವು ಸೇರಿಹ ಬಲುಮೆಯಿಂ | ದೀಮಹಿಯೆಮ್ಮ ಸೇರಿದುದು || ೧೬
ಈಸಂತಸವಿರಲಿನ್ನೊಂದು ಶೋಕಾ | ಯಾಸವೆದೆಯನಾವರಿಪುದು ||
ಹೇಸದೆ ದಾಯಾದಹಿಂಸೆಯನೆಸಗಿ ಮ | ಹಾಸಾಹಸಿಕರಾದೆವಕಟಾ || ೧೭

ಭಾವಿಸೆಲೆಮಗುಳ್ಳ ಪಾಂಚಾಲಿಯ ಸುತ | ರೈವರನಭಿಮನ್ಯುವನು ||
ಈವಿಧದೊಳು ಬಲಿಯಿತ್ತವೆಮಗೆ ಜಯ | ವಾವುದಿದಪಜಯವೈಸೆ || ೧೮
ಈದಾನವಾಂತಕನತ್ತಣಿಂ ದ್ವಾರಕಿ | ಗೈದೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸುಭದ್ರೆ ||
ಪಾದಕೆಱಗಿ ಪಲಬಗೆಯೊಳು ಪಲುಬುತಿ | ನ್ನೇದಾರಿವಿಡಿದೆಂತಹಳೊ || ೧೯
ಕದನದೊಳೞಿಯೆ ಕಂದರು ತಂದೆ ಸೋದರ | ರದಱ ದುಃಖವನಡಗಿಸುತ ||
ಪದಸೇವೆಯೆಸಗುವ ಪಾಂಚಾಲಿಯ ಕಂ | ಡೆದೆಯುರಿಯಿಮ್ಮಡಿಸುತಿದೆ || ೨೦
ಇಂತಿರಲೀಶೋಕವಿನ್ನೊಂದಿದಕೆ ಬಲ | ವಂತವಾಗಿಹುದು ಬಣ್ಣಿಪೆನು ||
ಅಂತರಂಗವನೆಮ್ಮೊಳಱುಹದೆಮಱೆಮಾಚಿ | ಕುಂತಿ ಮಗನ ಕೊಲಿಸಿದಳು || ೨೧
ಆವನು ಸಮರದೊಳಪ್ರತಿರಥನು ಮ | ತ್ತಾವನೀರೈದು ಸಾಸಿರದ ||
ತಾವಿನಾನೆಗಳ ವಿಡಂಬಿಪ ಬಲವಂತ | ನಾವೀರನೆಮ್ಮಣ್ಣನು ಗಡಾ || ೨೨
ಆವನು ಬೀರದೊಳ್ವೈವಾಯುಸಿಂಗ ಮ | ತ್ತಾವನು ಜಯದಂಕಕಾಱ ||
ಆವನು ತಾ ಪಿಡಿದರ್ಥವ ಬಿಡದಿಹ | ನಾವೀರನೆಮ್ಮಣ್ಣನು ಗಡಾ || ೨೩
ಆವನು ಕುರುರಾಯಗಾಧಾರವೆನಿಸಿದ | ನಾವನಿಳೆಯೊಳಭಿಮಾನಿ ||
ಆವನು ಮೊನೆಗಾಱನಾವನು ಋಜುಗಾಱ | ನಾವೀರನೆಮ್ಮಣ್ಣನು ಗಡಾ || ೨೪
ಆವನು ಕೋಪಿಯಾವನು ಕಲಹಪ್ರಿಯ | ನಾವನು ಬಲುಗೈದುಗಾಱ ||
ಆವನು ಸಮರದೊಳಱಿಯುಟ್ಟುವನಮ್ಮ | ನಾವೀರನೆಮ್ಮಣ್ಣನು ಗಡಾ || ೨೫
ಆವನು ಪಲಬಣೆಯಾಹವವೆಸಗುವ | ಭಾವನೆಗಳ ಬಲ್ಲವನು ||
ಆವನು ರಾಯರೊಳದ್ಭುತವಿಕ್ರಮ | ನಾವೀರನೆಮ್ಮಣ್ಣನು ಗಡಾ || ೨೬
ನಾರದಮುನಿ ಇದನಾಲಿಸು ಕುಂತಿ ಮು | ನ್ನಾರಾರುಮಱಿಯದಂದದಲಿ ||
ಕೋರಿತನದೊಳೀಕುವರನ ಪಡೆದು ಭಾ | ಗೀರಥಿಯೊಳಿಟ್ಟಳು ಗಡಾ || ೨೭
ಅಲಗಿನೊಳೞಿದೆಮ್ಮವರಿಗೆ ಸಲಿಲಾಂ | ಜಲಿಯ ಕುಡುವ ಸಮಯದೊಳು ||
ಪಲುಬಿ ಪಲುಬಿ ಬಸವೞಿಯುತೀಕುಂತಿಯೀ | ನೆಲೆಯನೆನ್ನೊಳಗಱುಹಿದಳು || ೨೮
ಜನರಿವನನು ಸೂತಜಾತನು ರಾಧಾ | ತನಯನೆಂದಾಡುವರೈಸೆ ||
ಇನನ ಕುಮಾರಕನೀಕುಂತಿಗೆ ಮಗ | ನೆನಗಣ್ಣನೇವೇೞುವೆನು || ೨೯
ಒಡವುಟ್ಟೆಂದು ಮುನ್ನೊಮ್ಮೆಯುಮಱಿಯೆನು | ಪೊಡವಿಯ ಬಯಸಿಪೊಯ್ಸಿದೆನು ||
ಬಿಡಸಿದರಳೆಗಿಟ್ಟ ಬೆಂಕಿಯಂತೀದುಃಖ | ವೊಡಲೆಲ್ಲವನುರಿಪುತಿದೆ || ೩೦
ಇವ ತಾಯ ಬೞಿಯಿಂದೆಮ್ಮಣ್ಣನೆಂಬೀ | ವಿವರವ ಭೀಮಾರ್ಜುನರು ||
ಅವಳಿಮಕ್ಕಳುಮಱಿಯರು ತನ್ನವರೆಂ | ದವನೆಮ್ಮನಱಿತಿಹನು ಗಡಾ || ೩೧
ಅವನು ಬಲ್ಲಿದನವನಿಂದೆಮಗಪಜಯ | ಸವನಿಪ್ಪುದೆಂದೆದೆಸರಿದು ||
ಬವರವಡಸಿದಂದು ಪರರಱಿಯದೆ ಕುಂತಿ | ಯವನೆಡೆಗೈದಿದಳು ಗಡಾ || ೩೨

ಎಲೆ ಕರ್ಣ ಕೇಳು ನೀನೆನ್ನ ಪಿರಿಯಮಗ | ನಲಸಿದೀನುಡಿಯನಾದರಿಸು ||
ಚಲವೞಿದನುಜರ ಸಲಹೆಂದು ಕುಂತಿ ತ | ನ್ನೊಲವಿನಿಂದುಸಿರಿದಳು ಗಡಾ || ೩೩
ತಾಯೆ ನೀನೀತಪ್ಪುದಾರಿಯೊಳೆೞೆದೆನ್ನ | ದಾಯಗೆಡಿಪುದಿದು ತರವೆ ||
ಈಯನ್ಯಾಯವನಿಳೆ ಪೊಱದೆಂದು ತ | ನ್ನಾಯವನಱುಹಿದನು ಗಡಾ || ೩೪
ಸ್ವಾಮಿಕಾರ್ಯವನೀವ ಕೌರವನನು ಸಂ | ಗ್ರಾಮಕಾಲದೊಳು ಕಾದಿರದೆ ||
ಈಮಾತ ಕೇಳಿ ನಾನೆದ್ದು ಬಂದೊಡೆಮಗೆ | ಭೂಮಿ ತಾನೆಂತು ಪೊಱುವುದು || ೩೫
ಸ್ವಾಮಿಗೆರಡುಬಗೆದನು ಸತ್ಯಹೀನನು | ಪಾಮರನತಿಪಾಪಿಯೆಂದು ||
ಭೀಮಾರ್ಜುನರಿಂದ ಭೀತಿವಡೆದನೆಂ | ದೀಮಹಿ ನಿಂದಿಸದಿಹುದೆ || ೩೬
ಕೇಳು ಕುಂತೀದೇವಿ ಕೇಶವಾರ್ಜುನರನು | ಕಾಳೆಗದೊಳು ಕಾದಿ ಗೆಲಿದು ||
ತೋಳ ಬಲ್ಮೆಯನೊಮ್ಮೆ ತೋಱಿ ಧರ್ಮಜನ ಕೈ | ಯಾಳಾಗಿಹೆನೆಂದನು ಗಡಾ || ೩೭
ಕಂದ ಕೇಳೆನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ನಾಲ್ವರಿಗೆ ನೀ | ನಿಂದು ನಂಬುಗೆಯನಿತ್ತುೞುಹು ||
ಕುಂದದರ್ಜುನನೊಳು ಕೊಳುಗುಳದಲಿ ಕಾ | ಯೆಂದಿವಳಾಡಿದಳು ಗಡಾ || ೩೮
ಮಾತೆಯ ದೈನ್ಯದ ಮಾಟವನಾರೈದು | ಕಾತುರಗೊಂಡು ಕೈಮುಗಿದು ||
ಮಾತನೊತ್ತರಿಸದೆ ಮರ್ಯಾದೆಯೞಿಯದೆ | ಭೀತಿಯಿಂ ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು || ೩೯
ತಾಯೆ ನಾಲ್ವರು ಸೋದರರುಮಾಹವದೊಳು | ಕೈಯೊಳಗಾದೊಡವರ ||
ದಾಯಗೆಡಿಪುದಿಲ್ಲ ತಪ್ಪದೀನುಡಿ ನೀ | ನೀಯೆಡೆಗೆದೆಗರಗದಿರು || ೪೦
ಗಾಂಡೀವಿಯೞಿಯೆ ಕರ್ಣನು ಕರ್ಣನೞಿದೊಡೆ | ಗಾಂಡೀವಿ ಕಣ್ಣ ಮುಂದಿಹನು ||
ಪಾಂಡವರೈವರು ಬಾೞುವರೆಂತುಮ | ಕಾಂಡತಾಂಡವಮೆಸಗದಿರು || ೪೧
ಮಗನೆ ನಿನ್ನಯ ತಮ್ಮಂದಿರೊಳಾವರ | ಸೊಗಬಡಿಸುವೆನೆಂದೆಣಿಸುವೆ ||
ಬಗೆದಂದವರನು ಪಾಲಿಸೆಂದೀಕುಂತಿ | ಮಗುೞ್ದಾಡಿ ಮರಳಿದಳು ಗಡಾ || ೪೨
ಈರಹಸ್ಯಂಗಳನಿವಳಾಗಲಿಯಾ | ಬೀರನಾಗಲಿ ಬಿಚ್ಚಲಿಲ್ಲ ||
ಆರಣದೊಳು ಪಿರಿಯಣ್ಣನೆಂದಱಿಯದೆ | ಕೂರಾಳನು ಕೊಲಿಸಿದೆವು || ೪೩
ತೋಳು ಬಲ್ಲಿತು ಮಿಗೆ ತೋರವೆಂದಣ್ಣನ | ಬಾೞುದಲೆಯ ಹಱಿಸಿದೆವು ||
ಕೇಳುವ ಜನರೆಲ್ಲ ಕಿವಿಯ ಮುಚ್ಚುವರಿದ | ಹೇೞುವ ಜನರು ಹೇಸುವರು || ೪೪
ಒಂದೇ ಬಸಿಱೊಳು ಬಂದೆವಿರ್ವರುಮೆ | ನ್ನಿಂದ ಪಿರಿಯನಿವನೆಂದು ||
ಅಂದಿಂಗೆ ತಿಳಿದವನಲ್ಲ ಕುಂತಿಯ ನುಡಿ | ಯಿಂದಿದನಿಂದು ತಿಳಿದೆನು || ೪೫
ಏಕೋದರಹಿಂಸೆಯಿಂದೆನ್ನ ಮೆಲ್ಲೆದೆ | ಸೋಕವಡೆದು ಸೋಲುತಿದೆ ||
ಈಕರ್ಣಾರ್ಜುನರಿರ್ವರುಮೆನಗಿರೆ | ಪಾಕಶಾಸನನು ಪಾಸಟಿಯೇ || ೪೬
ಕೌರವರಾಜೂಜುಗಳದೊಳು ಗೆಲಿದೆಮ್ಮ | ನಾರೀತಿಯೊಳಂದಗೆಡಿಸೆ ||
ಮೋರೆಯೞಿದು ಮಿಗೆ ಮೀಱುವ ಕೋಪವೀ | ಧೀರನ ಕಂಡು ತಿಳಿವುದು || ೪೭

ಆದಿನದೊಳು ಕರ್ಣನವರಿಗಿಮ್ಮಗಲಾಗಿ । ಬೈದೆಮ್ಮ ಬಂಗವಡಿಪನು ॥
ಆದೊಡಮವನ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳನು ಕಂ । ಡಾದುಃಖಗಳೆಡಗುವುವು ॥ ೪೮
ಆಕರ್ಣನಡಿಗಳು ಮಾಕುಂತಿಯಡಿಗಳು । ಮೇಕರೀತಿಯೊಳೆಸೆದಿಹುವು ॥
ಈಕಾರಣಮೇನೆಂದೆಣಿಸಿ ಕಾಣದೆ ಮತ್ತೆ । ಕಾಕತಾಳವ ಕಲ್ಪಿಸುವೆನು ॥
ಸಾಹಸಾಂಕನಿಗೆಂತು ತಾಪ ಸಮನಿಸಿತು । ಮಹಾತ್ಮ್ಯಮೆಂತು ಮಗ್ಗಿದುದು ॥
ಆಹವದೊಳು ತೇರನವನಿಯೇತಕೆ ನುಂಗಿ । ತೀಹದಗಳನೆಸಗಱುಹು ॥ ೫೦
ತುಂಗಮಹಿಮ ದೋಷದೂರ ನಾರದ ಮುನಿ । ಪುಂಗವ ನಿನಗೆ ಭೂಮಿಯೊಳು
ಅಂಗೈಯ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಂದದೊಳಖಿಲಕಾ । ರ್ಯಂಗಳು ಕಂಗೊಳಿಸುವುವು ॥ ೫೧

ಇಂತು ದ್ವಿತೀಯ ಸಂಧಿ

೩ ನೆಯ ಸಂಧಿ

ಅಣ್ಣನ ಕಥೆಗಳನಱುಹೆಂದ ರಾಯನ । ತಣ್ಣನೆ ತಣಿಸುವೆನೆಂದು ॥
ಬಣ್ಣಿಗೆಗಾಱಂ ಬಲ್ಲಹನಾಮುನಿ । ಬಣ್ಣಿಸಿ ಬಗೆಗೊಳಿಸಿದನು ॥ ೧
ಅರಸ ಚಿತ್ತವಿಸು ನೀನಾಡಿದ ನುಡಿಯಿದು । ಪುರುಳುಗೊಂಡಿದೆ ಪುಸಿಯಲ್ಲ ॥
ಪರಿಕಿಪೊಡೀಕರ್ಣಪಾರ್ಥರ ಸಾಹಸ । ಕರಿದಾವುದಾಜಿರಂಗದೊಳು ॥ ೨
ಆದೊಡೆ ಕೇಳು ನೀನಾದಿವಿಡಿದು ನಿನ್ನ । ಸೋದರನಿರವ ಸೊಲ್ಲಿಪೆನು ॥
ಆದೇವತೆಗಳುಮಱಿಯರೀಶಾಪದ । ಭೇದದ ಬಿತ್ತರಗಳನು ॥ ೩
ಬಲುಮೆಯ ಮಂತ್ರವನೋದಿಯದಱದೊಂದು । ಫಲವಪೇಕ್ಷಿಪೆನೆಂದು ॥
ಜಲದೊಳು ಮಿಂದು ಜಪಿಸಿ ಕುಂತಿ ಸೂರ್ಯನ । ನೊಲಿಸಿ ಪಡೆದಳೊಂದು ಸಿಸುವ ॥
ಲೋಲಲೋಚನೆ ಕುಂತಿ ಲೋಕ ಪೞವುದೆಂ । ದಾಲೋಚಿಸಿಯುಳಿವೞದು ॥
ಬಾಲಕ ನೀ ಸೊಗಬಾೞೆಂದು ನೀರೊಳು । ತೇಲಿಸೆ ತಿರುಗಿದಳೆಂದು ॥ ೫
ವೇದವಿಹಿತಕರ್ಮವಿಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ನೀ । ನೇದಾರಿವಿಡಿದಿರ್ಪೆ ಮಗನೆ ॥
ಕೈದುವಿಡಿದು ಕಾದಿ ಗತಿವಡೆಯೆಂದಿವ । ಳಾದಿನದೊಳು ಪರಸಿದಳು ॥ ೬
ಗುಣನಿಧಿ ಸೂರ್ಯನ ಕುವರನು ಸೂತನಿ । ಗಣುಗನೆನಿಸಿಯಾಬಾೞ್ಕ ॥
ಎಣೆಗೂಡಿ ನಿಮ್ಮೊಡನಿವ ದ್ರೋಣನೊಳಂದು । ಕಣೆಯಸುಗೆಗಳ ಕಲಿತನು ॥ ೭
ಭೀಮನಬಲ್ಮೆಯ ವಿಜಯನೆಸುಗೆಗಳ । ಭೂಮಿಶ ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗಳ ॥
ಈಮಾದ್ರೀಸುತರಿರ್ವರ ವಿನಯವ । ಕಾಮಿಸಿ ಕಾತರಿಸುವನು ॥ ೮

ಮೊದಲಿಂದ ಫಲ್ಗುಣನುಮುರಹರರಿರ್ವರೊ | ಳೆದೆಗೊಂಡ ನೇಹದೊಂದಿರವ ||
ಪುದಿದಿಹ ಲೋಗರ ಪೊದ್ದುಗೆಗಳ ಕಂಡು | ಕುದಿದು ಕುದಿದು ಕೂಗುವನು || ೯
ನೆವವೊಂದುಮಿಲ್ಲದೆ ನಿಮ್ಮೊಳು ವೈರವ | ಸವನಿಸಿ ಸಂಕಟಗೊಳುತ ||
ಅಹನಂದು ನಿಮಗಾಗದವರೊಳು ನೇಹವ | ಪವಣಿಸಿ ಭಂಗವಡುವನು || ೧೦
ಬಿಲುಗಾಱರೊಳಿಲ್ಲ ಪಿರಿಯನರ್ಜುನನೆಂದು | ನೆಲದ ಬೀಗರು ನಿಚ್ಚೈಸೆ ||
ಕಲಕಿದ ಮನದೊಳು ಖತಿಗೊಳುವನು ಮಿಗೆ|ಪಲವ ಚಿಂತಿಸಿ ಬಱಲುವನು || ೧೧
ಈಕರೆಕರೆಯಿಂದಿವನು ಬಿಲ್ಲೋಜನಿ | ಗೇಕಾಂತಸಮಯದೊಳೆಱಗಿ ||
ಜೋಕೆ ತಪ್ಪದೆಯರ್ಜುನನ ವೈರದ ಚಿಂ | ತಾಕುಲತೆಯನಱುಹಿದನು || ೧೨
ಎಲೆ ಗುರುವರ್ಯ ನೀನಿಂದು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವ | ಕಲಿಸಿಯೆನ್ನನು ಘನವೆನಿಸು ||
ಫಲುಗುಣನಿಗೆ ಸರಿಬಹೆನೆಂದು ನಿನ್ನನು | ಕೆಲಕಾಲದಿಂದೆ ಕಾದಿಹೆನು || ೧೩
ಓದುವ ಮಕ್ಕಳೊಳೋದುಗಲಿಸುವರು | ಭೇದವೆಸಗುವರೆ ಪೇೞು ||
ಆದೊಡೆನ್ನನು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವಱಿಯನೆಂ | ಬೀದೂಱಿಗೆಡೆಯೆನಿಸದಿರು || ೧೪
ಎನೆ ಕೇಳಿ ಗುರು ತನ್ನೆದೆಯೊಳು ಪಾರ್ಥನ | ವಿನಯವಿವೇಕಂಗಳನು ||
ಇನತನಯನ ಪಾಪದೆಣಿಕೆಗಳನು ನೆನೆ | ನೆನೆದು ನುಡಿದನು ನಿಷ್ಠುರವ || ೧೫
ಗರ್ವದಿಂದೆಲೆ ಕರ್ಣ ಗಾಸಿಯಾಗದಿರೀ | ನಿರ್ವಾಹ ನಿನಗೆ ನಿಲುಕದು ||
ಪಾರ್ವರರಸುಮಕ್ಕಳೀರ್ವರಲ್ಲದೆ ಮ | ತ್ತೋರ್ವರೀಯಸ್ತ್ರಜ್ಞರೊಳರೆ || ೧೬
ಆನುಡಿಗೇಳಿಯಿಂದಳವಟ್ಟೆದೆಯೊಳು | ಜಾನಿಸಿಯಾಚಾರ್ಯನಿಗೆ ||
ಆನತಿಗೈದವನನುಮತಿವಡೆದಾ | ಮಾನಧನನು ಮರಳಿದನು || ೧೭
ಎಳಸಿ ಭಾರ್ಗವರಾಮನಿರುವ ಮಾಹೇನ್ದ್ರ|ಚಲಕೈದಿ ಜಾತಿಯ ಮಱೆಸಿ ||
ಬೞಕಾನು ಪಾರ್ವನು ಭೃಗುಕುಲಜಾತನೆಂ | ದಳುಕದೆಯಡಿಗೆಱಗಿದನು || ೧೮
ಪ್ರವರಗೋತ್ರಂಗಳ ಪರಿಕಿಸಿ ರಾಮನು | ಮವನ ತನ್ನವನೆಂದೆಣಿಸಿ ||
ಪವಣಿಸಿ ನಿಜಶಿಷ್ಯಭಾವದ ಬೆಸುಗೆಯು | ಸವನಿಸಿದನು ಸಂತಸವ || ೧೯
ಸುರಗಿರಿಗೆಣೆಯೆನೆ ಸೊಗಯಿಪ ಮಾಹೇನ್ದ್ರ | ಗಿರಿಯೊಳು ಗೆಲ್ಲಗೊಂಡಿರುವ ||
ಸುರಸಿದ್ಧಯಕ್ಷಕಿನ್ನರಕಿಂಪುರುಷರ | ನೆರವಿ ನೆರವುಗೊಂಡುದಿವನ || ೨೦
ಇವನು ಶುಶ್ರೂಷೆಯಿಂದೆದೆಗರಗಿಸಿ ಭಾ | ರ್ಗವನೊಳಸ್ತ್ರವ ಕಲಿತನು ||
ದಿವಿಜಗಂಧರ್ವಾದಿಗಳೊಳು ನೇಹವ |ಪವಣಿಸಿ ಬಣ್ಣವಡೆದನು || ೨೧
ಕಡಲ ತಡಿಯೊಳೀಕರ್ಣನು ಕೈಯೊಳು | ಪಿಡಿದು ಕಡುಗಬಿಲ್ಲುಗಳನು ||
ಒಡಲುಗೊಬ್ಬಿಂದ ತಾನೊರ್ವನೆಯಾಶ್ರಮ | ದೆಡೆಗಳೊಳೆಡೆಯಾಡಿದನು || ೨೨
ಕೈಮೆಗಲಿತೆನೆಂಬ ಗರ್ವದಿಂದವನಿಗೆ | ತಾಮಸ ಗುಣ ತಲೆಗೇಱೆ ||
ಹೋಮವೇಳೆಯೊಳಗ್ನಿಹೋತ್ರಿ ವಿಪ್ರನದೊಂದು | ಕಾಮಧೇನುವನು ಕಡಿದನು ||

ಕೈದೀವಿಗೆೞೆಯೆ ಕಣ್ದೆಱೆದು ಕರ್ಣನು ಮೋಸ|ವಾದುದೆಂದೊಡನಳವೞಿದು ||
ಏದಾರಿಯಿದಕೆಂದೆಣಿಸಿಯಾಪಾರ್ವನ | ಪಾದಕೆಱಗಿ ಬಿಣ್ಣೈಸಿದನು || ೨೪

ಮುನಿವರ ಕೇಳಿಂದು ಮೋಸದೊಳೀನಿನ್ನ | ಮನೆಯ ಧೇನುವ ಮಡುಪಿದೆನು ||
ಎನಗಿನ್ನು ಗತಿ ಬೇಱಿಲ್ಲನೀನೇ ನಿನ್ನ | ಮನವೊಲಿದೆನ್ನ ಮನ್ನಿಪುದು || ೨೫

ಕೇಳಿಯಾವಿಪ್ರನು ಕಿಡಿಗೆದಱುವ ಕಲ್ಪ | ಕಾಲಾನಲನಂತೆ ಕನಲಿ ||
ತಾಳಲರಿಯದ ಸಂತಾಪದಿಂ ಕರ್ಣಗೆ | ಬೀೞುಸಾಪವ ಬೀಱಿದನು || ೨೬

ಎಲೆ ಕ್ರೂರ ಕುಟಿಲ ಕುಹಕ ಖೂಳ ಕುತ್ಸಿತ | ಕುಲಹೀನ ಪಸುಗೊಲೆಗಾಱ ||
ಪಲವು ಮಾತೇನೀಪಾಪದಿಂದೊದವಿದ | ಫಲವ ಬೆಂಬಿಡದನುಭವಿಸು || ೨೭

ಕುಳವೈರಿಯೊಳು ನೀನು ಕೊಳುಗುಳವೆಸಗುವ | ಕಳದೊಳು ತೇರಗಾಲಿಗಳು ||
ಎೞೆದೊಡಮೆಡಬಲಕೇೞದವೊಲು ಧರೆ | ಗೀೞ್ದು ನಿನ್ನಿರವ ಕೆಡಿಸುಗೆ || ೨೮

ನೆಲ ನುಂಗಿದ ತೇರ ನೆಗಹಲೆಳಸಿ ಬಿಲ್ಲ | ಕೆಲಕಿಡೆ ಕೇಣದ ಭಟನು ||
ಕುಲಿಲಿಯೆಂದಾಲುತ ಕುಬಿಬಿರಿಯುತ ನಿನ್ನ | ತಲೆಯನು ತಱಿದು ಬಿಸುಡಲಿ ||

ಬಸವೞ್ದಗ್ನಿಯ ಭಜಿಪ ವೇಳೆಯೊಳೆನ್ನ | ಪಸುವ ಮಡುಪಿದ ಭಾವದೊಳು ||
ಅಸಮಯದೊಳು ನಿನಗಾಗದವನು ತಲೆ | ಬೆಸುಗೆಯ ಬಿಡಿಸಿ ಬಿಸುಡಲಿ || ೩೦

ಒಡನೆ ಕರ್ಣನು ಶಾಪಹುಱುಬಿನೊಳಿದೆಗೆ | ಟ್ಟಡಿವಿಡಿದಾಮುನಿವರಗೆ ||
ಒಡವೆ ಹಯಧೇನುಗಳನೂರುಂಬೞಿಗಳ | ಕುಡುವೆನೆಂದೊಡಬಡಿಸಿದನು || ೩೧

ಅವನಾವನು ಲೋಕವನಿತಱೊಳೀಶಾ | ಪವ ಪರಿಹರಿಸಬಲ್ಲವನು ||
ಅವಿವೇಕಿ ನಿನಗಿನ್ನಾವಾಸೆ ಪೋಗೆಂ | ದವನು ಕರ್ಣನೊಳಱುಹಿದನು || ೩೨

ಮುನಿಯಿತ್ತಶಾಪಕೆ ಮೊಗಗೆಟ್ಟು ಕರ್ಣನು | ತನು ಕಂಪವೇಱೆ ತಲ್ಲಣಿಸಿ ||
ನೆನೆದಳವೞಿಯುತೆ ನಿಡುಸುಯ್ಯುತೆ ರಾ | ಮನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಮರಳಿದನು || ೩೩

ಇಂತು ತೃತೀಯ ಸಂಧಿ

೪ ನೆಯ ಸಂಧಿ

ಬೞಿಕಿನತನಯನ ಬಾಹುವಿಕ್ರಮದಿಂ | ದೊಳುನುಡಿಗೆಯ್ಮೆಗಳಿಂದ ||
ಸುಳಲಿತಗುರುಶುಶ್ರೂಷೆಯಿಂ ರಾಮನು | ತಳೆದನೆದೆಯೊಳು ಸಂತಸವ || ೧

ಕ್ರಮಕಳುಕದೆ ಸೇವೆ ಸತ್ಕಾರವೆಸಗುವ | ಕಮಲಬಾಂಧವನ ಕಂದನಿಗೆ ||
ಕಮಲಭವಾಸ್ತ್ರಗತಿಭೇದಗಳ ಸ | ತ್ಕ್ರಮವನೆಲ್ಲವ ಕಲಿಸಿದನು || ೨

ಅಂದು ಕರ್ಣನು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನೀ ರಾಮ | ನಿಂದ ಕಲಿತು ನೆಲೆಯಱಿತು ||
ಸಂದ ಧನುರ್ವೇದ ಸಾರಮಂತ್ರಗಳ | ನೊಂದನುೞಿಯದೋದಿದನು || ೩

ಬೞಿಕೊಂದು ದಿನದೊಳು ಭಾನುಸುತನು ಬೆಂ|ಬೞಿವರುತಿರೆ ಭಾರ್ಗವನು ||
ಬಳಸಿರುವಾಶ್ರಮಭಾಗಸಂಚಾರದಿಂ | ಬೞಲಿ ಪಸಿದು ಬಾಡಿದನು || ೪

ನಂಬುಗೆಯಿಂದೆ ಕರ್ಣನ ತೊಡೆಯನು ತಲೆ | ದಿಂಬುಗೆಯ್ದೀಭಾರ್ಗವನು ||
ತೆಂಬೆಲರೊಯ್ಯನೆ ತೀಡೆ ನಿದ್ರಾಂಗನೆ | ಗಿಂಬುಗೆಯ್ದನು ತನ್ನೊಡಲ || ೫

ಬೞಿಕೊಂದು ಪುೞು ರಕ್ತಪಾನಮಾಂಸಾಶನ | ಕೆಳಸಿ ಭಾನುಜನಿರ್ದೆಡೆಗೆ ||
ತಳುವದೆ ಬಂದುದು ದಾರುಣರೂಪದಿ | ತಳವೆಳಗಾಗುತವನ || ೬

ಒಡನೆ ಕರ್ಣನ ಬಲುದೊಡೆಯೊಳು ನೆತ್ತರ | ಕುಡಿದುದು ಕೋಪದೊಳು ||
ಜಡಿಯೆ ಭಾರ್ಗವನೆಚ್ಚೞುವನೆಂದಿಪನುಮಂ | ದಡಗಿಸಿದನು ವೇದನೆಯ || ೭

ಅಳುಕದೆ ಮೆಯ್ಯಲುಗದೆ ತೊಡೆಯನು ಡೋರು | ಗಳೆವ ಪುೞುವಿಗಿನಸುತನು ||
ಬೞಲಿ ಮೈಮಱೆದೊಱಗಿದ ರಾಮುಗೆ ನಿದ್ದೆ | ದಿಳಿವುದೆಂದೆ ಚಿಂತಿಸಿದನು || ೮

ಇವನ ತೊಡೆಯು ನೆತ್ತರಿಂದೆ ನನೆದು ಭಾರ್ಗ | ವನೆದ್ದು ಭಾವಿಸಿ ನೋಡಿ ||
ಅನಯುವದೊಳು ರಕ್ತವಾಗಿರೆ ಕಂಡು ಮ | ತ್ತವನೊಳಿಂತೆಂದು ನುಡಿದನು || ೯

ಏನಿದೆನ್ನೊಡಲೆತ್ತಣಿಂದ ಮೈಲಿಗೆಯಾದು , ದೇನನೆಸಗಿದೆಯೆಲೆ ಮಗನೆ ||
ಜಾನಿಸಿ ಬಱಿದೆ ಸಂಕಟಗೊಳದಿರು ನೀ|ನೀನೆಲೆಯಿಂತೆಂದಱುಹು || ೧೦

ಒೞ್ಕಿನಸುತನು ಬಣ್ಣಿಸಿದನು ರಾಮುಗೆ | ಪುೞುವೆಸಗಿದ ಪೊಸಬಗೆಯ ||
ಮುಳಿದು ರಾಮನು ಪಡಿವೊಗದೊಳು ದಿಟ್ಟಿಯ|ಸುೞಿಸಿ ಕಂಡನು ಸೋಜಿಗವ ||

ಕೊಲೆರೂಪದ ಮೊನೆಗೋಱೆಯ ಬಳೆದೆಂಟು | ಕಾಲಿನಳರ್ಕವೆಸರಿನ ||
ಸಾಲುಮುಳ್ಳುಗಳಿಂದೆ ಸಂಧಿಸಿದೊಡಲ ದು | ಶ್ಶೀಲ ಕೀಟವ ನಿಟ್ಟಿಸಿದನು || ೧೧

ಕಡುಗೋಪದಿಂದೆ ಭಾರ್ಗವನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ|ದೊಡನೆ ಪುೞುವಿನೊಡಲಿಂದ ||
ಕಡೆಗಾದುದು ಜೀವ ಕಣ್ಮನಗಳಿಗದು | ಪಡೆದುದು ಪರಮಕೌತುಕವ || ೧೨

ಬೞಿಕ ಮಾಸಿದ ಮೈಯ ಬಂದುಗೆಬಣ್ಣವ|ನೊಳಕೊಂಡ ಕೊರಲಕೋಱೆಗಳ ||
ತಳೆದು ತೋಱಿದ ಬಾಯ ದಡಿಗ ರಕ್ಕಸನು ಬಾಂ|ದಳದೊಳುನಿಂದಱುಹಿದನು || ೧೩

ಶರಣು ಭಾರ್ಗವರಾಮ ಸಕಲಮನೋರಥ | ಪರಿಪೂರ್ತಿಯಾದುದಿನ್ನೆನಗೆ ||
ಸರಿದುದು ಪಿಂತಣ ಶಾಪದಟ್ಟುಳಿ ನಿನ್ನ | ಚರಣಸಂದರುಶನದಿಂದ || ೧೪

ನೀನು ಸುಖದೊಳಿರು ನಿನ್ನ ಮೈಮೆಗಳನಿ|ನ್ನೇನೆಂದು ಹೊಗುೞುವೆನೆಂದು ||
ಈವಾರಕದತ್ತಣಿಂದೆದ್ದುಬಂದೆನಿ|ನ್ನಾನೆನ್ನ ಗತಿಗೆಯ್ದುವೆನು || ೧೫

ಎನೆ ಕೇಳಿ ತಾಪಸರೆಱೆಯನೀಜಮದಗ್ನಿ | ತನಯನು ದಡಿಗ ರಕ್ಕಸನ ||
ನಿನಗೀನರಕವೆತ್ತಣಿಂದಾರ್ ನೀ | ನೆಲನವನಿಂತು ನುಡಿದನು || ೧೬

ಎನ್ನ ಪೆಸರು ಗ್ರಸ್ತನೆಂದಾದಿಯುಗದೊಳಾ | ನುನ್ನತಿವೆತ್ತ ರಕ್ಕಸನು ||
ಎನ್ನೊಳು ಭೃಗುಮುನಿಗೆರವಿಲ್ಲದ ನೇಹ | ನೆನ್ನೇಱಿಗ್ಗಿಯಿಂತಿರ್ದುದಂದು || ೧೮
ಮನದುಬ್ಬಿನಿಂದಾನೊಮ್ಮೆ ಭೃಗುವಿನೊಲ್ಮೆ | ಯಿನಿಯಳ ಪಿಡಿಯೆ ಬಲ್ಮೆಯೊಳು ||
ಕನಲಿದ ಮುನಿಯಿತ್ತ ಕಷ್ಟಶಾಪದೊಳಂದಿ | ನನುಗೆಟ್ಟು ಪುೞುವಾದೆನಲ್ಲಿ || ೧೯
ಆಗಳೆನ್ನೆಯ ಶಾಪಕಾವುದು ಗಡಿಯೆಂದು | ಬೇಗದೊಳಾನು ಬಿನ್ನೈಸೆ ||
ಆಗುಣನಿಧಿಯೆನಗಱುಹಿದನಲಸದೆ | ಮೇಗೆ ಬರುವ ಮೇರೆಯನು || ೨೦
ಎನ್ನ ಕುಲದೊಳೆನಗೆಣೆಯೆನೆ ಜನರು ಮ | ಹೋನ್ನತನುದ್ಭವಿಸುವನು ||
ತನ್ನ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದಾಭೃಗುರಾಮನು | ನಿನ್ನ ಶಾಪವನು ನೀಗುವನು || ೨೧
ನನ್ನಿಯಾದುದು ಮುನಿನಾಥನ ನುಡಿಯಿಂದು | ನಿನ್ನಡಿಗಳ ನಿಟ್ಟಿಸಿದೆನು ||
ಎನ್ನ ಪೂರ್ವದ ಪಾಪವೆಲ್ಲವೞಿದುದಂದಿ | ನುನ್ನತಿಯೆನಗೊದವಿದುದು || ೨೨
ನುಡಿದಿಂತು ರಕ್ಕಸನೊಯ್ಯನೆ ಭಾರ್ಗವ | ನಡಿಗೆಱಗಿದನ್ಯೆದಿದನು ||
ಕಡುಗಿ ಬೞಿಕ ಭಾರ್ಗವರಾಮನು ಕರ್ಣ | ನೊಡನಿಂತೆಂದುಸಿರಿದನು || ೨೩
ಬಲುನೋವನಿದನು ಪಾರ್ವರು ಸೈರಿಸರೀ | ನೆಲೆಯನಿಂತೆಂದೆನಗಱುಹು ||
ಪಲವು ಮಾತೇನು ಪಾರ್ಥಿವಜಾತನು ನೀನು | ನೆಲಗೊಂಡಿದೆ ನಿನ್ನ ಧೈರ್ಯ || ೨೪
ಕನಲಿದ ರಾಮನ ಕಠಿನವಾಕ್ಯಂಗಳಿ | ಗಿನನಂದನನೆದೆಗರಗಿ ||
ತನಗಿವನಿಂ ಶಾಪ ತಪ್ಪದೆಂದೆಣಿಸುತ | ವಿನಯದಿ ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು || ೨೫
ಪರಕಿಸಿ ವಿಪ್ರಜಾತಿಯ ಪೆಂಡಿರೊಳು ಕ್ಷತ್ರ | ಪುರುಷರಿಂ ಪುಟ್ಟಿದವರನು ||
ಧರೆಯೊಳು ಸೂತಜಾತಿಯರೆಂಬರು ಮುನಿ | ವರಯೆನಗವರೊಳುತ್ಪತ್ತಿ || ೨೬
ಎನ್ನ ಪೆಸರು ಕರ್ಣನೆಲೆ ದೀನಬಂಧು ಕೇ | ಳೆನ್ನ ಪಡೆದ ತಾಯಿ ರಾಧೆ ||
ಮನ್ನಿಪುದಸ್ತ್ರಲೋಭಿಯ ಮಂದಬುದ್ಧಿಯ | ಯೆನ್ನನಿಂತಪರಾಧಿಯನು || ೨೭
ವೈದಿಕವಿದ್ಯೆಯನೋದಿಸುವನು ತಂದೆ | ಯಾದ ಬಗೆಯನಱಿತಾನು ||
ಆದರದಿಂದಾಚಾರ್ಯಗೋತ್ರದೊಳಭಿ | ವಾದನಗೆಯ್ದೆನಂದಿನೊಳು || ೨೮
ನುಡಿದಿಂತು ನಡುಗಿ ಭಾರ್ಗವರಾಮನಡಿಯ ಮುಂ | ಗಡೆಯೊಳೊಡಲನೀಡಾಡಿ ||
ಕಡುದೈನ್ಯವಡುವ ಕರ್ಣನೊಳು ಕನಲಿ ನಗೆ | ಯೊಡನವನಿಂತು ನುಡಿದನು || ೨೯
ದಾಯಗೆಡಿಸಿದೆ ಶಸ್ತ್ರವ ಕಲಿವಾಸೆಯಿಂದೆ | ಮಾಯವನೆಸಗಿದೆ ಮಗನೆ ||
ಈಯಸ್ತ್ರಮಂತ್ರ ನಿನ್ನೆದೆಯೊಳು ನೆಲಸದು | ಮಾಯವೆನಿಸಿ ಮಱಸುವುದು || ೩೦
ಮೊದಲಮೂಱುಂ ಬಣ್ಣದವರೊಳಗಲ್ಲದೆ | ಪುದಿಯದು ವೇದದ ಪುರುಳು ||
ಅದಱಿಂದ ನಿನಗೀಯಬ್ಜಭವಾಸ್ತ್ರದ | ಹೃದಯ ಸಿಕ್ಕದು ಅೞಬೇಗ || ೩೧
ಧುರದೊಳು ನಿನ್ನಂತೆ ದೋರ್ಬಲರೀಲೋಕ | ದ ಸುಮ್ಮಕ್ಕಳೊಳಾರುಮಿಲ್ಲ ||
ಮರಳು ಮರಳು ನಿನ್ನ ಮಾಯದ ಮಾಟವ | ಪರಪದಿರೆಮ್ಮ ಬೞಿಯೊಳು || ೩೨

ಪರಮಕೋಪದೊಳಿಂತು ಬಣ್ಣಿಪ ರಾಮನ | ಚರಣಕೆಱಗಿ ಪರಿತಂದು ||
ಪರಮೇಷ್ಠಿಯಸ್ತ್ರದ ಪರಿವಿಡಿಯಱ'ತಂತೆ | ಕುರುಸಭೆಯೊಳು ಕೊಬ್ಬುವನು || ೩೩

ಇಂತು ಚತುರ್ಥ ಸಂಧಿ

೫ ನೆಯ ಸಂಧಿ

ಪರಮಾಸ್ತ್ರಂಗಳ ಪಡೆದಿನ್ನು ಹಸ್ತಿನ | ಪುರಕೈದಿ ಪೂಷನಂದನನು ||
ಕುರುರಾಜಸುತರೊಡಗೂಡಿ ಕೊಬ್ಬುತ ಪರಿ | ಪರಿಯೊಳು ಪರಿದಾಡಿದನು || ೧
ಇರೆಯಿವನಿಂತು ಕಳಿಂಗದೇಶದ ರಾಜ | ಪುರದೊಳು ದೊರೆಯ ಕುವರಿಗೆ ||
ವರವಿಭವದೊಳು ಸ್ವಯಂವರಮಪ್ಪುದೆಂ | ದರಸುಗಳಲ್ಲಿಗೆಯ್ದಿದರು || ೨
ರಾಜಪುರವನಾಳ್ವ ರಾಯನ ಮಗಳಿಗಿ | ನ್ನೀಜಗದೊಳಗೆಣೆಯಿಲ್ಲ ||
ಈಜಾತಿಪೆಣ್ಮಣಿಯೆನಗೆನಗೆನಗೆಂದು | ತೇಜದರಸುಗಳೆಯ್ದಿದರು || ೩
ಪೂರ್ಣವಾದುದು ರಾಜಪುರಿ ರಾಯರಿಂದೆಂದು | ಕರ್ಣಕೆ ಬೀಱಿ ಕೌರವನು||
ಸ್ವರ್ಣರಥವನೇಱ' ಸಕಲಸನ್ನಾಹದಿ | ಕರ್ಣನೊಡನೆ ಕದಲಿದನು || ೪
ಒಱ'ಕ ಬಂದರು ಶಿಶುಪಾಲ ಜರಾಸಂಧ | ರಿಳೆಯೊಳಗ್ಗದ ನೀಲನೃಪತಿ ||
ದಳದುಱ'ಗಾಱನೆನಿಪ ದಂತವಕ್ರನು |ಮಳವುಗೊಂಡಲ್ಲಿಗೆಯ್ದಿದನು || ೫
ಮತ್ತೆ ಕಪೋತರೋಮಕನೆಂಬ ದೊರೆ ಎ | ಗೋತ್ರಮುಶತಧನ್ವಕನು ||
ತೆತ್ತ ವೇಳೆಗೆ ತಪ್ಪುವುದು ತರವಲ್ಲೆಂ| ದೊತ್ತಭರದೊಳೊದವಿದರು || ೬
ರಾಮನೆನಿಪ ಭೋಜರಾಜನುಮವನಂತೆ | ಭೀಮವಿಕ್ರಮಭೀಷ್ಮಕನು ||
ಈಮಹಿಯೊಳಗೆಣೆಯಿಲ್ಲದ ರುಕ್ಮಿಯುಂ | ಮಾಮಹೋತ್ಸವಕೈದಿದರು || ೭
ಈಲೋಕದಾಣ್ಮರನಿಱ'ಗೈದು ಮೆಱೆವ ನೃ | ಗಾಲವಿಶೋಕಭೂಮಿಪರು ||
ಕಾಲಕೆ ಮೊದಲೆ ತೆಂಕಣ ದೆಸೆಯಿಂದಿವ|ರಾಲಿ ಬೊಬ್ಬಿಡುತ್ತೈದಿದರು || ೮
ಕಡುವಣ್ಣವಿಡಿದ ಕಾಂಚನಭೂಷಣಗಳಿಂ | ಬೆಡಗುವಡೆದು ಬೇಗದೊಳು ||
ಎಡುಕುಳ್ಳವರಾರ್ಯಮ್ಲೇಚ್ಛಭೂಪರು ಮೂಡ | ಬಡಗಣವರು ಬಂದರಂದು || ೯
ಸಿಂಗರವಡೆದು ಕಳಿಂಗದೇಶದ ಚಿ | ತ್ರಾಂಗದ ರಾಯನ ಸಭೆಗೆ ||
ಸಿಂಗಗಳಂತೆ ಸಿಡಿಲುಗಳಂತಾನೃಪ | ಪುಂಗವರೆಲ್ಲರೈದಿದರು || ೧೦
ಮಣಿಪೀಠಗಳೊಳು ಮಂಡಿಸಿ ನೃಪರು ತಾ | ಮೆಣಿಸತಕ್ಕುದನೆಣಿಸುತಿರೆ ||
ಪಣವಾನಕಮುಖ್ಯಬಹಳವಾದ್ಯರವ | ವಣೆದುದಂಬರದೇಶವನು || ೧೧

ಒೞ್ಕಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿರ್ದ ಪಾರ್ಥಿವರೆದೆ ತಳ | ವೆಳಗಾಗೆ ರಾಯನ ಕುವರಿ ||
ಬೞಿಸಲ್ವ ದಾದಿಯ ಬನ್ನಣೆನುಡಿಗೆ ಪೆ | ರ್ಗಳಿಸುತ್ತೈದಿದಳಾಸಭೆಗೆ || ೧೨
ದೊರೆಗಳೋರೊರ್ವರ ತೋಱಿ ದಾದಿಯುರ|ವರವರಿವೆಲ್ಲವನೆದೆಗೊಳಿಸೆ ||
ಪರಿವಿಡಿಯೊಳು ಕುರುಪತಿಯ ನಿಟ್ಟಿಸಿ ಕಳೆ | ದಿರದೆ ಮುಂಬರಿದೈದಿದಳು || ೧೩
ಒಡನೆ ದುರ್ಯೋಧನನುಕ್ಕುವ ಕೋಪದಿಂ | ದೆಡಬಲದವರೆಣಿಸದೆ ||
ಪಿಡಿದೆೞೆದುಯ್ದು ಪೆಣ್ಮಣಿಯ ಬೀರರ ಬಾಯ | ಬಡಿದಂತೆ ರಥಕಡರಿದನು ||೧೪
ಬೀರನು ತಾನು ತನ್ನನು ಭೀಷ್ಮಾದಿಗ | ಳಾರೈವರೆಂಬ ಹಮ್ಮಿನೊಳು ||
ಆರು ಕಾದುವರೆನ್ನೊಳವರೈತಹುದೆಂ | ದಾಱಿ ಬೊಬ್ಬಿಱಿದು ಕರೆದನು || ೧೫
ಒಡನೆ ಕರ್ಣನು ಕೈದುವಿಡಿದು ಮೈಜೋಡ ತೊ | ಟ್ಟಡರಿ ಪೊಂದೇರನಾಳ್ದನಿಗೆ ||
ಪಡಿಬಲವಾಗಿ ಪಾಯ್ದನು ತಡೆದವರ ಪೊ | ಯ್ದಡುತೆಡಬಲಕೆ ಬೀದಿಯೊಳು || ೧೬
ಒೞ್ಕಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಭೂಪಾಲರ ಪಡೆ ತಳ | ವೆಳಗಾಗಿ ತತ್ತಱಗೊಳುತ ||
ತಳುವದೆ ಮೈಜೋಡು ಧರಿಸಿ ರಥವನೇಱಿ | ಕಳಕಳದೊಡನೆ ಕವಿದುದು || ೧೭
ಎಣೆಬೆಟ್ಟುಗಳಿಗಿದಿರೇಱುವ ಮುಗಿಲ ಸಂ | ದಣಿಯಂತೆ ಸರ್ವಪಾರ್ಥಿವರು ||
ಕಣೆವೞೆಗಱೆದರು ಕರ್ಣಕೌರವರ ಮೈ | ತಣಿದುತಲ್ಲಣಗೊಳುವಂತೆ || ೧೮
ಕವಿದೇಱುವ ದೊರೆವಕ್ಕಳ ಕಣ್ಠನಾಳವ | ನವರ ಕೈವಿಲ್ಲಂಬುಗಳ ||
ಕವಲುಗೋಲೊಂದೊಂದಱಿಂದೆ ಕರ್ಣನು ಕಡಿ | ದವನಿಯೊಳಡಗೆಡಹಿದನು || ೧೯
ಸರಳನಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನು ಬೀಱುವ ಮು | ತ್ತಿರದೆ ಗದೆಯು ತಿರುಹಿಡುವ ||
ದೊರೆವಕ್ಕಳ ತನ್ನ ತೋಳ ಬಲುಮೆಯಿಂದೆ | ಪರವಶಗೊಳಿಸಿ ಪಱಿದನು || ೨೦
ಅೞಿದುದು ಪಾಡಿನ್ನಾವ ಕೋಟಲೆಯಿಂ | ದಳವುಗೆಟ್ಟಾಭೂಮಿಪರು ||
ಅೞಿಯೆ ಸಾರಥಿ ತಾವಶ್ವದ ವಾಘೆಯ | ಕಳೆದು ತಮ್ಮೂರಿಗೈದಿದರು || ೨೧
ರವಿಸುತನಿಂತು ರಕ್ಷಿಸಿದ ಕಾರಣದೆ ಕೌ | ರವನಂದು ರಾಯಕುವರಿಯ ||
ಜವೆಗೊಂಕದಂತಿರೆ ಸೆಱೆಗೊಂಡು ನಾಗಪು|ರವ ಪೊಕ್ಕನತಿಹರುಷದೊಳು || ೨೨

ಇಂತು ಪಂಚಮ ಸಂಧಿ

೬ ನೆಯ ಸಂಧಿ

ಎಲೆ ಧರ್ಮಸುತ ಕೇಳಿಂತೊರ್ವನೆ ರಾಜ | ಬಲಪನೆಲ್ಲವ ಒಱೆಕೆಯ್ಯೆ ||
ಬಲುಮೆಗಾಱರ ಬಲ್ಲಹನು ಜರಾಸನ್ಧ | ನೊಲಿದು ಕರ್ಣನ ಕರೆಸಿದನು || ೧

ಬಂದ ಕರ್ಣನು ತನ್ನ ಬಲ್ಮೆಯ ತಿಳಿಯಬೇ | ಕೆಂದು ಮಾಗಧನೆದೆಗೊಳಿಸೆ ||
ಕುಂದುಪೆರ್ಚುಗಳಿಗೆ ಕೊಸಱದೆ ಕರ್ಣನು | ಮಂದವನೊಳು ಕಾದಿದನು || ೨
ಕಣೆಗಳನೆಚ್ಚು ಕೈಗಳು ಸೋಲೆ ಗಾಯಕೆ | ತಣಿಯೆ ಮೈಕರ್ಣಮಾಗಧರು ||
ಸೆಣಸಿ ತಮ್ಮೊಳು ತಾವು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಂಗಳ | ಗಣನೆಗೊಂಬಂತೆ ಕಾದಿದರು || ೩
ಸರಳು ಸಮೆಯೆ ಬಿಲ್ಲ ಬಿಸುಟು ಖಂಡೆಯಗೊಂಡು|ಗರುವರಿರ್ವರು ಕೈಮೆಯೊಳು||
ಧರೆಯ ಬೀರರು ಸೈಯೆನೆ ಕಾದಿ ತಣಿದೊ | ರ್ವರನೊರ್ವರು ಮೆಚ್ಚಿದರು || ೪
ಕತ್ತಿಗಳುಡಿಯೆ ಕಳೆದು ಬಿಸುಟದನು ವೀ | ರೋತ್ತಮರುಬ್ಬಿದೊಡ್ಡಡನೆ ||
ಬಿತ್ತರವಱಿತು ಪೆಣಗಿ ಬಿದ್ದೆದ್ದು ಪೊ | ಯ್ದೆತ್ತಿ ಮುಷ್ಟಿಯೊಳು ಕಾದಿದರು || ೫
ಭರದಿ ಮೋಸವ ಕೊಂಡು ಪಾಯ್ದು ಕೆಡಹಿ ಕರ್ಣ | ನಿರದೆದೆಯೇಱಿ ಮಾಗಧನ
ಜರೆಯೆಂಬ ರಕ್ಕಸಿ ಜತೆಗೂಡಿಸಿದ ಮೈಯ | ಪುರಿ ಬಿಚ್ಚಿ ಪೊಯ್ದಱಗಿದನು || ೬
ಬಲುಗಾಳೆಗದೊಳು ಬಸಗೆಡೆ ಮೆಯ್ಯ ತನ್ನ | ಚಲವಱಿದವನು ಜಾಣ್ಮೆಯೊಳು||
ಪಲಬಗೆಯೊಳು ಪತಿಕರಿಸಿ ಕರ್ಣನಿಗಂ | ದೊಲಿದಿತ್ತನಂಗದೇಶವನು ||
ಎಲೆ ರಾಯ ಕೇಳಂದಿನಿಂದೆ ಕರ್ಣನುಮಾ | ನೆಲನ ಪಾಲಿಸುತ ನೇಮದೊಳು||
ಅಲಸದೆ ಕೌರವನಾಣತಿವಿಡಿದಿರ್ದ | ನೆಲೆಯನು ನೀನಱಿತಿರುವೆ || ೭
ಇವನಿಂತು ಜಸವಡೆದಿರೆ ವಾಸವನಂ | ದು ವಿಪ್ರವೇಷದೊಳು ||
ಕವಚಕುಂಡಲಗಳ ಕಾಮಿಸಿ ಕೇಳಿದೊ | ಡವನಿತ್ತನಱಿತುಮಱಿಯದೆ || ೮
ಕವಚಕುಂಡಲಂಗಳ ಕಳೆದಿತ್ತು ಬಱಿಮೈಯೊ | ಳವನಿರೆ ನಾಡವರಂತೆ ||
ಕವಿದೆಚ್ಚು ಕೊಂದನರ್ಜುನನಂದು ತನ್ನ ರ | ಥವನೇಱಿ ಬರೆ ಮಾಧವನು || ೧೦
ಅವನೀಶ ಕೇಳಗ್ನಿಹೋತ್ರಿ ವಿಪ್ರನ ಶಾಪ | ಸವೆಯದ ಭಾರ್ಗವಶಾಪ ||
ಅವಿವೇಕದೊಳು ಕುಂತಿಗಂದಿತ್ತ ವರವಂ | ತಿವಱಿಕೊಳಱಿದನಿನಸುತನು || ೧೧
ಕವಚಕುಂಡಲದಾನವೊಂದು ಗಾಂಗೇಯನೊ | ಳವಮತಿಗೆಯ್ದುದೊಂದು ||
ಅವನರ್ಧರಥಿಕನೆಂಪಾಡಿದುದೊಂದಿಂ | ತಿವಱಿಕೊಳಱಿದನಿನಸುತನು || ೧೨
ಇವನಿಗೆ ಸಾರಥಿಯೆನಿಸಿರ್ದ ಶಲ್ಯನಂ | ದಿವನಱಿಕೆಗೆಯ್ದುಗೊಂದು ||
ಅವನೀಶ ಕೇಳುಯಚ್ಯುತನೆಸಕವೊಂ | ದಿವಱಿಕೊಳಱಿದನಿನಸುತನು || ೧೩
ಶಿವಶಕ್ರಯಮಸಲಿಲೇಶಕೃಪದ್ರೋಣ | ಶಿವಸಖರೊಲಿದು ಕಲಿಸಿದ ||
ವಿವಿಧದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರದ ವಿಭವವನಾಂತಂ | ದವನ ಗೆಲಿದನರ್ಜುನನು || ೧೪
ಪಲವು ಸಾಪಗಳಿಂದೆ ಪಲವು ಮಾಯಗಳಿಂದೆ | ಪಲರವನನು ಮಡಪಿದರು ||
ನೆಲೆಯಿಂದು ನೀನಿದನಱಿತಿನ್ನೀಪರಿ | ಪಲುಬಿ ಬಱಿದೆ ಒಱಲದಿರು || ೧೫

ಇಂತು ಷಷ್ಠಸಂಧಿ

೭ನೆಯ ಸಂಧಿ

ತಿಳುಹಿ ನಾರದನೀತೆಱದೊಳು ಮೌನವ । ತಳೆದಿರೆ ಧರ್ಮನಂದನನು ||
ಬಳಿಕ ತನ್ನೆದೆಯೊಳು ಬಳೆದ ಶೋಕಂಗಳ | ಬಳಸುತ್ತೆ ಬಣ್ಣಗುಂದಿದನು || ೧
ಬಗ್ಗಿದ ತಲೆಯು ಬಾಡಿದ ಮೋರೆಯು ಮಿಗೆ | ತಗ್ಗಿತಲ್ಲಣಿಪ ಮೆಲ್ಲೆದೆಯು ||
ನೆಗ್ಗಿದ ಧೈರ್ಯದ ನಿಜತನಯನ ಕಂಡು | ಕುಗ್ಗಿದಳೆದೆಯೊಳು ಕುಂತಿ || ೨
ಕನಲಿದುರಗನಂತೆ ಕಡುಸುಯ್ಯುತ್ತಿಹ | ಜ್ಞಾನಿಯು ಕಱಿವ ಪಾರ್ಥಿವನ ||
ಅನುವನಾರೈದು ಕಾಲೌಚಿತ್ಯವನಱಿ | ತಿನಿವಾತನಿಂತು ನುಡಿದಳು || ೩
ಎಲೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಕೇಳೀಧರೆಯೊಳು ನೀನು | ಬಲುಗೈಯವನು ಬಲ್ಲವನು ||
ತೊಲಗಿಸು ಶೋಕವ ದೊರೆರಾಯನೆನಿಸೀ | ನೆಲೆಯೊಳಿರ್ಪುದು ನೀತಿಯಲ್ಲ || ೪
ಭೂಕಾಂತ ಕೇಳು ಪೂರ್ವದ ವೃತ್ತಾಂತವ | ನೇಕೋದರರು ನೀವೆಂದು ||
ಆಕಾಲದೊಳೆ ನಿನಗಱುಹುವೆನೆನ್ನಿರ್ದೆ | ನೀಕರ್ಣನೆನ್ನ ತಡೆದನು || ೫
ದಿನನಾಥನುಮಲ್ಲಿ ದಿವದಿಂದಿಳಿತಂ | ದೆನಗೆ ಕರ್ಣನಿಗೀರ್ವರಿಗೆ ||
ಕನಸೆಂಬಂತೆ ಕವಿಸಿ ಮಾಯೆಯನಾ | ದಿನದೊಳು ಬುದ್ಧಿವೇಳಿದನು || ೬
ಹಿತಪರನಾದ ನೇಹಿಗನೆಂತು ಪೇಳ್ವನಾ | ಗತಿಯೊಳೆನ್ನಯ ಕಣ್ಣಮುಂದೆ ||
ಸುತನೆಂದು ಪೇಳ್ದನು ಸೂರ್ಯನವನು ಸ | ಮ್ಮತಿಗೊಳದಿರೆ ಮರಳಿದನು || ೭
ಅಂದು ಸೂರ್ಯನುಮಾನುಮವನೆದೆಯೊಳು ನಿಂದ | ಕುಂದನು ಕಳೆಯಲರಿಯದೆ ||
ಒಂದುಗೂಡಿ ಸಲಹಗುಳಿದೆವು ನಿನ್ನೊಡ | ನಿಂದು ನುಡಿವುದಾವುದಿನ್ನು || ೮
ಅವನಿಗೆಳೆವುಗಾಲವದರಿಂದೆ ವೈರವ | ಪವಣಿಸಿ ಭಂಗಬಡುವನು ||
ಅವನಿಗೆ ನೇಹವಾಗದು ನಿಮ್ಮೊಳೆಂದಾ | ನವನ ಹಂಬಲ ಬಿಟ್ಟೆನಂದೆ || ೯
ಎನೆ ಕೇಳಿ ಧರ್ಮಜನಿರದೆ ಶೋಕದೊಳು ಕ|ಜ್ಞನಿಗಱಿಯುತೆ ಬಸವಳಿದು ||
ಕೊನರಿಡೆ ಕೋಪ ಕುಂತಿಯು ನೋಡಿಧರ್ಮದೊಂ|ದನುವನಾರೈದು ನುಡಿದನು ||
ಮಾತೆ ನೀನೆಮ್ಮೊಳು ಮಱೆಮಾಚಿದೆಯೀ | ಮಾತಿನಮರ್ಮವೆಲ್ಲವನು ||
ಈತೆಱದಿಂದೆಮ್ಮನಿರವುಗೆಡಿಸಿ ಬಂಧು | ಘಾತಕತನವ ಕಲಿಸಿದೆ || ೧೧
ಬಱಿಯ ಮಾತಲ್ಲ ಸಾಪವನೀವೆನು ತಾಯೆ | ಮಱೆಯೇತಕೆ ಮಾನಿನಿಯರು ||
ಅಱಿತ ರಹಸ್ಯಂಗಳಾವುವಾದೊಡಮುವ|ಕ್ಕೆಱೆಯಲಿ ಸಕಲಭೂಮಿಯೊಳು || ೧೨
ಇಂತು ಸಾಪವನಿತ್ತೆಣಿಸಿ ಸಕಲಬಂಧು | ಸಂತತಿಗಳನೆದೆಸರಿದು ||
ಸಂತಾಪದೇಳ್ಗೆಯುಸ್ಸೈರಿಸಲಱಿಯದೋ | ರಂತೆ ಮೈಮಱೆದೊಱಗಿದನು || ೧೩
ಭರದೊಳು ಪೊಗೆಯನೊದೆದು ಪೊಱಮಡುವ ದ|ಳ್ಳುರಿಯಂತೆ ಮೈಮುರಿದೆದ್ದು ||
ದೊರೆತನದಾಸೆಯ ತೊಱೆದು ವೈರಾಗ್ಯದ ಸರಣಿಯನನುಸರಿಸಿದನು || ೧೪

ಇಂತು ಸಪ್ತಮ ಸಂಧಿ

೯ನೆಯ ಸಂಧಿ.

ಇಂತು ಕರ್ಣನ ನೆನೆನೆನೆದೊಡನುಕ್ಕುವ | ಸಂತಾಪದಿಂ ಧರ್ಮಸುತನು ||
ಅಂತರಙ್ಗವ ಬಲಿವಿಡಿಯಲರಿಯದೋ | ರಂತೆ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಪಲುಬಿದನು || ೧

ಕಡು [ನೊಂದುತಾಂ] ಖತಿಗೊಳುತೆಡೆಯೊಳು | ನಿಡುಸುಯ್ಯುತೆಬಾಯ್ವಿಡುತೆ ||
ತಡೆಯಲಾಱದೆ ತನ್ನ ಶೋಕವನರ್ಜುನ | ನೊಡನಿಂತೆಂದು ನುಡಿದನು || ೨

ಕೇಳೆಲೆ ತಮ್ಮಯೆಮ್ಮೊಡಲ ಪೊರೆಯಲೇನ | ನಾಳೋಚಿಸಿದೆವಕಟಕಟ ||
ಪಾಳಿಗೆಟ್ಟೆವು ಪಂತವೞಿದೆವು ಪಾಪದೊ | ಳಾೞ್ಮುೞುಗಿದೆವೞಿದೆವು || ೩

ಯಾದವರಾಯರ ಮನೆಯ ಭಿಕ್ಷಗಳಿಂ | ದಾದರು ತನುವ ಪೊರೆಯದೆ ||
ಕಾದಿ ಬೞಿದೆಕಟ್ಟಾ ಸುರದೊ[ಳಾವು]ದಾ | ಯಾದಿಗಳನು ಕೊಲಿಸಿದೆವು || ೪

ವೈರಿಗಳೆಂದು ಬೞಿದೆ ಬಾೞುವಾಸೆಯ | ಕೌರವರನು ಕೊಲಿಸಿದೆವು ||
ಆರಯ್ಯಲೆಮ್ಮವರೇ ಮಡಿದರು ಕೈ | ಸಾರುವ ಫಲವಾವುದಿನ್ನು || ೫

ಸಾಕು ಭೂಮಿಪರಾಚಾರದ ಪರಿವಿಡಿ | ಸಾಕು ಕಲ್ಲೆದೆತನದಿರುವು ||
ಸಾಕು ಸಾಕೈಶ್ವರ್ಯವೇಕಿದಱಿಂದೈಸೆ | ಈಕಷ್ಟಮೆಮಗೆ ಸೇರಿದುದು || ೬

ಪರಿಕಿಸೆ ತರಹರಕೆಣೆಯುಂಟೆ ಶುಚಿತೆಗೆ | ದೊರೆಯುಂಟೆ ಶಮೆದಮೆಗಳಿಗೆ ||
ಸರಿಯುಂಟೆ ಪೆಗೆತನಮಚ್ಚರಂಗಳನುೞಿ | ದಿರುವುದಕಿನ್ನು ಜೋಡುಂಟೆ || ೭

ನಡೆನುಡಿನೆನೆಹುಗಳೊಳು ಪರಹಿಂಸೆಯ | ನೊಡಬಡದರವಿಗೀಡುಂಟೆ ||
ಅಡಸಿದಾಪತ್ತಿನೊಳಾದರು ಪುಸಿವಾತ | ನುಡಿಯದುದಕೆ ಸರಿಯುಂಟೆ || ೮

ಅರಸುತನವನನುಭವಿಸುವ ತವಕದಿಂ | ಮರುಳಾಗಿ ಬೆಱೆತುಬಿಂಕದೊಳು ||
ಪರರೆಂದು ತನ್ನವರುಗಳನೇತಱಿದೀ | ಪರಿಯ ಭಂಗಕೆ ಬಂದೆವಕಟ || ೯

ಪೆಣದಿನಿಗಳವೊಲು ಬಾಂಧವರುಗಳ ಹ | ರಣವಕೊಂಡೆವುರಾಮರಾಮಾ ||
ಎಣಿಸೆಮೂಜಗವೇಕೈಸಾರ್ದೊಡಮನ್ತಃಕ | ರಣಕೆಸಂತಸದೋಱುವುದೇ || ೧೦

ನೆಲದಾಸೆಯಿಂ ಮೋಹವಡೆದು ಮುಂಗಾಣದೆ | ಕೊಲಬಾರದವರೆಲ್ಲರನು ||
ಕೊಲಿಸಿದೆವೀಪೊಡವಿಗೆ ಪೊಱೆಯಾದೆವು | ಕುಲಘಾತಕರೆನಿಸಿದೆವು || ೧೧

ನೆಣದಾಸೆಯಿಂ ಕಾದುವ ಜಾಯಿಲಂಗಳ | ಗುಣವೆಮ್ಮೊಳು ನೆಲಸಿದುದು ||
ನೆಣವೆಲ್ಲವು ಬಯಲಾದುದು ನಿಟ್ಟಿಸೆ | ನೆಣದಿನಿಗಳುಮುಡುಗಿದರು || ೧೨

ಈನೆಲದೊಡೆತನವೀಧನಧಾನ್ಯವೀ | ಯಾನೆಕುದುರೆಗಳ ನೆರವಿ ||
ನಾನಾವಿಧಭೋಗಂಗಳು ಕರ್ಣಾದಿ | ಮಾನಧನರಿಗೆ ಪಾಸಟಿಯೇ || ೧೩

ಮನದಾಸೆ ಖತಿ ರೋಷಮಚ್ಚರಂಗಳುಬಿಡ | ದನುಸರಿಸಿರೆ ಭೂಮಿಪರು ||
ತನುವ ಬಿಸುಟು ಮಿತ್ತುವಿನ ಪೆಗಲೇಱಿ ಕಾ | ಲನ ನಿಲಯವನೈದಿದರು || ೧೪

ಪಲವು ಮುತ್ತೇನು ತಂದೆಗಳು ಬಾಳುವೆವೆಂಬ | ಗೆಲವು ಮನದೊಳಿಮ್ಮಡಿಸಿ ||
ನಲವಿಂದಿಷ್ಟದೇವತೆಗಳನೊಲಿಯಿಸಿ | ಕುಲತನಯರನು ಪಡೆವರು || ೧೫

ಸಿಸುವ ಬಯಿಸಿತಾಯಿಗಳು ಸದ್ವ್ರತವ | ಚರಿಸಿ ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ಸಂಚರಿಸಿ ||
ಬಸಿಱಾಗಿ ಪತ್ತುತಿಂಗಳು ಪೊತ್ತಿರುವರಾ | ಯಸವನೆಳ್ಳನಿತನೆಣಿಸರು || ೧೬

ಎಂದಿಗೆ ಶಿಶುಗಳ ಪಡೆವೆವಾಶಿಶುಗಳಿ | ನ್ನೆಂದಿಗೆ ಸುಖದಿ ಬಳೆವುವು ||
ಎಂದಿಗೆ ಸಂತಸವನು[ನೆರೆ]ಪುಟ್ಟಿಪು | ವೆಂದು ತಾಯಿಗಳೆಳಸುವರು || ೧೭

ಎಳಮೆಯು ಕಳೆದು ಜೌವನದುಬ್ಬಿನಿಂ ಮಿಗೆ | ಬಳವಂತರೆನಿಸಿಬಾಳುವುವು ||
ಬಱಿಕಿಹಪರದೊಳೆಮ್ಮನು ಪಾಲಿಪವೆಯೆಂ | ದೆಳಸಿ ತಾಯಿಗಳು ಚಿಂತಿಪರು|| ೧೮

ಅನಿಬರ ನೆನೆಹುಗಳಾನೆಲ್ಲವನೆಮ್ಮಾ | ತನುವ ಪೊರೆವ ಬೆಸನದೊಳು ||
ಅನುಗೆಡಿಸಿದೆವಕಟಕಟ ಬಱಿದೆ ರಾಜ | ತನುಜರೆಲ್ಲರ ಕೊಲಿಸಿದೆವು || ೧೯

ಉಣದುಡದಿಳೆಯೊಡೆತನ ಪೋರಟೆಗಳಿಂ | ತಣಿಯದೆ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳ ||
ಋಣವನುತ್ತರಿಸದೆ ರಾಯಕುವರರೆಲ್ಲ | ರಣಭೂಮಿಯೊಳಡಗಿದರು || ೨೦

ಬಲವಂತರಾದರು ಬಳೆದರಿನ್ನೆಮ್ಮನು | ಸಲಹುವರೆಂದು ತಂದೆಗಳು ||
ಗೆಲವಿನೊಳಿರುವನಿತಱಿಕೊಳೆಯಾಕುವರರ | ಕೊಲಿಸಿದೆವನ್ಯಾಯವಿದು || ೨೧

ಬವರದೊಳೆಮಗಾಗಿ ಪಲವು ದೇಶದ ರಾಯ | ಕುವರರು ತನುವಬಿಸುಟರು ||
ಅವರೆಮ್ಮವಿಜಯಫಲದೊಳೆಳ್ಳನಿತನು | ಸವಿದವರಲ್ಲ ಕಟಕಟ || ೨೨

ನುಡಿವುದಿನ್ನೇನೆಮ್ಮುಭಯಪಕ್ಷದೊಳು ಸಂ | ಗಡಿಗರು ಸುತರು ಸೋದರರು ||
ಮಡಿದರು ಮಡಿದು ಸೋಲ್ದವರು ಕೌರವರಾಯ|ಮಡಿಪಿ ಸೋಲ್ದವರುಮತ್ತೇನು||

ಅವರಾಶೆಯೆಮ್ಮಾಶೆಯುರ್ವರಾಶೆಯು ಮಾ | ಸೆವದಿಂದೆ ಬಯಲಾದುದಕಟ ||
ಅವರು ಸೋಲ್ದಿಳೆಯನು ನೀಗಿದರೊಡನೆ ನಾ | ವವರ ಗೆಲಿದು ನೀಗಿದೆವು || ೨೪

ವನಿತೆಯರೊಡಗೂಡಿ ಸಂತಸದಿಂದ ನ | ರ್ತನಗೀತಾದಿಭೋಗಗಳ ||
ಅನುಭವಿಸುವ ರಾಯಕುವರರ ಕೊಲಿಸಿ ನಾ | ವನುಭವಿಸದೆ ನಿಂತೆವಕಟ || ೨೫

ಬಳವಂತರೆಲ್ಲರುಮುಱಿದರು ನಾವಿಂ | ತುಱಿದೊಡಮುಱಿದವರೈಸೆ ||
ಇಳೆ ಪಾಂಡವರಿಂದ ಬಱಿದಾದುದೆಂಬೀ | ಯುಱಿಜಸವೆಮಗೆ ಸೇರಿದುದು || ೨೬

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ತನುಭವರೊಡರಿಸಿದನು | ಚಿತಕೃತ್ಯದಿಂದೆಮ್ಮ ಬಗೆಗೆ ||
ಖತಿಪುಟ್ಟಿ ಮತಿಗೆಟ್ಟ ಬಗೆಯಿಂದೀಭೂಮೀ|ಪತಿಗಳ ಪಡೆಯುಡುಗಿದುದು || ೨೭

ಏವೇಳುವೆನಕಟಕಟಾ ವಿಚಿತ್ರದ | ದೈವಯೋಗದ ಸೂತ್ರವಿದು ||
ಭಾವಿಸೆ ನೆವವಿಲ್ಲದೆ ಕೌರವರೆಮ್ಮ | ಳಾವೈರವನೆಸಗಿದರು || ೨೮

ಪುಸಿ ಪುಯ್ಯಲು ಪೋರಟೆ ಮಾಯ ಮತ್ಸರ | ಪಿಸುಣ ಬಿಱುಬುಬಿಂಕಗಳ ||
ಎಸಗಿ ಬಱಿದೆ ಕೌರವರೆಮ್ಮನು ನೋ | ಯಿಸಿದರಿನ್ನೇವೇಳುವೆನು ೨೯

ಕುರುರಾಯನು ರಾಜಸೂಯದೊಳಂದೆಮ್ಮ | ಪರಿಪರಿಯೈಶ್ವರ್ಯಗಳನು ||
ಪರಿಕಿಸಿ ಸೈರಿಸಲಱಿಯದೆ ನೊಂದು ಸೋ | ದರಮಾವನೊಳು ಪಲುಬಿದನು ||
ಬರದೊಳಾಶಕುನಿಮೂಜಗದರಸುಗಳೊಳು | ಪರೆಯದಜೂಜಿನುಜ್ಜುಗವ ||
ಪರಮಪಾತಕಿ ದುರ್ಯೋಧನಗೊರೆದನು | ಪಿರಿಯೈಯ್ಯನದನೊಪ್ಪಿದನು || ೩೧
ಮಗನಮೇಗಣಮಱುಕದಮಬ್ಬಿನೊಳಂದು | ಬಗೆಗೆಟ್ಟುಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳನು ||
ಬಗೆಯದೆ ಭಾವನ ನುಡಿಯ ಕೇಳ್ದೀಬವ | ಣೆಗೆ ಬಂದು ನಿಂದನೇನೆಂಬೆ || ೩೨
ತನಯನನಂಕೆಗೆ ತರಲಱಿಯದೆಯವ | ನನುಮತವನೆಯನುಸರಿಸಿ ||
ಅನುಗೆಡಿಸಿದನೆಮ್ಮನು ತಾನುವೀಪರಿ | ಯನುಗೆಟ್ಟನು ದೈವ ಪಿರಿದು || ೩೩
ಮುಪ್ಪುರಿಗೊಂಡ ವೈರದಲೆಮ್ಮೊಳು ಮೀರೆ | ದಪ್ಪಿದ ದುಷ್ಕೃತದಿಂದೆ ||
ಮುಪ್ಪಿನ ತಂದೆತಾಯ್ಗಳನು ಶೋಕಾಗ್ನಿ | ಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಮಗನುಮೞಿದನು || ೩೪
ಆರಯ್ಯೆ ಕುಲಜನರಾನಿಷ್ಠುರಗಳ | ನಾರೊಳಾದರುಮಾಡಬಹುದೆ ||
ಆರಾಜಸಭೆಯೊಳು ದುರ್ಯೋಧನನು ಮು | ರಾರಿಯ ಬೞಿದೆ ನುಡಿದನು || ೩೫
ಆಸಮಯದೊಳು ಕೌರವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ | ಕೈಸೆಱೆಗೊಳಲೆಳಸಿದನು ||
ಈಸುಯೋಧನನವೊಲಿಳೆಯೊಳು ಮನುಜಾ | ಭಾಸರಾರಾದರುವೊಳರೆ || ೩೬
ಆಪಾಪಿಷ್ಠನ ಬೞಿಗೆ ದುರಾಸೆಯಿಂ | ಶ್ರೀಪತಿಯನೆ ಕಳುಪಿದೆವು ||
ಆಪಾತಕ ಬೆನ್ನ ಬಿಡದಿರ್ದುದಱಿಂ | ದೀಪರಿ ಭಂಗಪಡುವೆವು || ೩೭
ಪಲವು ಮಾತುಗಳಿಂದಿನ್ನೇನು ಫಲವೆಮ್ಮ | ಕುಲ ಕೌರವರಿಂದೞಿದುದು ||
ಕೊಲಬಾರದವರನು ಕೊಂದರೆಂಬಪಕೀರ್ತಿ | ನೆಲದೊಳೆಮ್ಮನು ಸೇರಿದುದು || ೩೮
ಅತಿಪಾತಕಿ ಕುಲಘಾತಿ ಕುಹಕಿ ದು | ರ್ಮತಿ ದುಷ್ಟದುರ್ಯೋಧನಗೆ ||
ಕ್ಷತ್ರಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನೊಸೆದಿತ್ತ ದುರ್ನೀತಿ | ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನೊಳು ಫಲಿಸಿದುದು ||
ಇಳೆಯ ವೀರರ ಮಡುಪಿದೆವು ವೀರಾವೇಶ | ತಿಳದುದೆಂದಿರ್ಪವೇಳೆಯೊಳು ||
ತಳುವುದೆ ಶೋಕಾಗ್ನಿ ದಳ್ಳುರಿಗೊಂಡೆದೆ | ಯೊಳು ಮಿಗೆ ನಿಂದುರಿಯುತಿದೆ|| ೪೦
ಎಲೆ ತಮ್ಮ ಕೇಳು ಸನ್ಮಾರ್ಗದ ನಡತೆಯಿಂ | ಪಲವು ಒಗೆಯ ಪಾಪಗಳ ||
ಗೆಲಬಹುದು ಮಿಕ್ಕ ಮಾತೇನು ವೈರಾಗ್ಯ | ತಲೆದೋಱಿ ದೋಷವೞಿವುದು ||
ಪುಟ್ಟುಪೊಂದುಗಳ ಪೋರಟೆ ಪೊದ್ದದು ಪಾಪ|ಮುಟ್ಟದು ಮೋಹಮುಸುಕದು
ನೆಟ್ಟನೆ ವೈರಾಗ್ಯಮಿರೆಯಿಹಪರಸೌಖ್ಯ | ಬೆಟ್ಟಿತಪ್ಪುದು ತಪ್ಪದಿದು || ೪೨
ಅದಱಿಂದೆ ಸುಖದುಃಖಾದಿದ್ವಂದ್ವಂಗಳ | ನೊದೆದು ತುೞಿದು ಮುನಿಯೆನಿಸಿ ||
ಮುದದಿಂದ ವನವಾಸಕೆ ಪೋಪೆನು ನೀ | ಎದಕನುಮತಿಯ ಪಾಲಿಪುದು ೪೩
ಮಡದಿಮಕ್ಕಳು ಮನೆವಾೞ್ತಿಗಳಂ ಬಿ | ಟ್ಟಿಡೆಯೊಳು ಸಿಲುಕಿದವರಿಗೆ ||
ತೊಡಕಲಂದಧರ್ಮ ದೊರೆಕೊಳ್ಳದೆಂಬ ನಾ | ಣ್ಣುಡಿಯೆಮ್ಮೊಳು ನಿಜವಾಯ್ತು ||

ದೊರೆತನವಿದು ನಾಡಾಡಿ ಸಂಸಾರಿ [ಗೆ | ಸರಿ] ಯಲ್ಲ ನಾನಾವಿಧದ ||
ಪರಿತಾಪದ ನೆಲೆ ನಿತ್ಯಸಂಸಾರದ | ಸರಣಿಯೆಂಬುವು ವೇದಗಳು || ೪೫
ನಾನಾವಿಧದ ತೊಡಕಿಗೊಳಗಾಗದಿ | ನ್ನೀನೆಲದಾಸೆಯನುೞಿದು ||
ಆನೆನ್ನದೆಂಬಹಂಮಮತೆಗಳನು ತೊಱಿ | ದಾನಂದದೊಳೆ ನೆಲಸಿಹೆನು || ೪೬
ವಸುಧೆಯೆಲ್ಲಾ ಬಸವಾಗಿದೆ ನೀವು ಸಂ | ತಸದಿಂದಿದನು ಪಾಲಿಪುದು ||
ಜಸವನು ಪಡೆವುದೀರಾಜ್ಯಭೋಗಂಗಳ | ಬೆಸನವೆನಗೆ ಸಾಕುಸಾಕು || ೪೭
ಇಂತು ಧರ್ಮಜನು ಧನಂಜಯನೊಡನೆ ತ | ನ್ನಂತರಂಗವನಂಡಲೆವ ||
ಚಿಂತೆಯನೆಲ್ಲವನಱುಹಿ ಮರುಳುಗೊಂ | ಡಂತೆ ಮೌನವ ತಾಳಿದನು || ೪೮

ಇಂತು ಅಷ್ಟಮ ಸಂಧಿ

೯ ನೆಯ ಸಂಧಿ

ಬೞಿಕರ್ಜುನನು ಧರ್ಮಜನಾಡಿದ ನುಡಿ | ಗಳ ಕೇಳ್ದಚ್ಚರಿವಡುತ ||
ಅೞಲುತ ನಯದೊಡಗೂಡಿದ ಬಿಱುನುಡಿ | ಗಳನಿಂತೆಂದು ನುಡಿದನು || ೧
ಏವೆನಿದೆತ್ತಣ ದುಃಖವೆಲ್ಲಿಯ ಪಾಪ | ವಾವ ಪರಿಯ ಮೈಮಱವೆ ||
ಆವೈರಿಗಳ ಕೊಂದಿಳೆಯ ಗೆಲಿದು ಮ | ತ್ತೀವಿಧದೊಳು ಪಲಬುವರೆ || ೨
ಜಗದ ವೀರರಿಗಸದಳವೆಂದೆನಿಸುವು | ಜ್ಜುಗುವನೆಸಗಿ ಕೈಕೊಂಡು ||
ಅಗಣಿತದಿವ್ಯೈಶ್ವರ್ಯವನೊದೆವೀ | ನಗೆಗೇಡುಂಟೆ ಲೋಕದೊಳು || ೩
ಕುಲಧರ್ಮದೊಳಿದಿರಾದ ಬಲ್ಪಗೆಗಳ | ಕೊಲಿಸಿ ಚಪ್ಪನ್ನ ದೇಶವನು ||
ಗೆಲಿದಿಂದು ಬಱಿದ ಬಿಸುಟೆಯಾದೊಡೆ ನಿನ್ನ | ನೆಲನೆಲ್ಲವು ನಗದಿಹುದೆ || ೪
ಅಲಸರಿಗಜ್ಞರಿಗತಿಭೀತರಿಗೆ ಚ | ಪಲರಿಗೆ ಬಾಯ್ಬಡಿಕರಿಗೆ ||
ಹಲವ ಹಂಬಲಿಸುವ ಹಂದೆಗಳಿಗೆ ಭೂ | ತಲದದೊಡೆತನ ದೊರಕುವುದೆ || ೫
ತಿರಿದುಂಬುದಲ್ಲದೀಯೊಡಲನು ಪೊಱೆದೊಂದು | ಪರಿಯೊಳು ಪೊರೆಯೆ ನೆಂಬವನು ||
ಉರಿಸಿಂಗಿಯಂತುರ್ಕುವ ಕೋಪದಿಂ ಭೂಮಿ | ಪರನೇಕೆ ಬಱದೆ ಕೊಲಿಸಿದೆ || ೬
ಧರೆ ಪೊಗೞುವತೆರದೊಳು ಸತಿಸುತಹಿತ ಪರಿಜನರನು ಪೊರೆವರಿಗೆ ||
ಪರಿದುಜ್ಜುಗವನೆಸಗಬೇಹುದು ಬಱಿ | ಯಿರವಿನಿಂ ಪಾೞಿಗೆಡುವುದು || ೭
ಧನಧಾನ್ಯದಿಂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದಿಳೆಯೊಡೆ | ತನವ ತನ್ನಿಂತಾನೆ ತೊಱಿದು ||
ಮನವಾಱಿ ಕಾಪಾಲಿಕನಾದೊಡೆ ಪುರ | ಜನ ಪೞಿಯದೆ ಸುಮ್ಮನಿಹುದೆ || ೮

ಉಱುವ ಕಾರ್ಯವನೆಲ್ಲವನೊಲ್ಲದೇಱಿಗ್ಗಿಯು | ತೊಱೆದಭಿಮಾನವನುೞಿದು ||
ಪಱಿಗಳಂದದಿ ತಿರಿದುಂಬುದನೇಕಿದು | ನೆಱೆ ಸಂತಸದಿ ಬಯಸುವೆ || ೯
ಇಳೆಯಾಣ್ಮರ ಕುಲದೊಳು ಪುಟ್ಟಿಯಿಾಪರಿ | ನೆಲದೊಡೆತನವನೊತ್ತರಿಸಿ ||
ಪಲವು ಧರ್ಮಾರ್ಥಂಗಳ ಪರಿಹರಿಸಿ ಗಾ | ವಿಲರಂತೆ ವನಕೈದುವರೆ || ೧೦
ಅವನಿಯರಾಜಕವೆಂದು ವೈದಿಕರು | ತ್ಸವಹವ್ಯಕವ್ಯಾದಿಗಳನು ||
ತವಿದಿರುವರು ನಿನಗದಱಿಂದೆ ಪಾತಕ | ಸವನಿಸದಿರ್ಪುದೆ ಪೇೞು || ೧೧
ಬಡವರಿಗಿಹಪರವೆರಡಱ ಸುಖ ಮೈ | ಗುಡದೆಂದು ನಹುಷನಾಡಿದನು ||
ತೊಡಗಿದುಜ್ಜುಗವೆಲ್ಲವು ಬಯಲೆನಿಸುವೀ | ಬಡತನವನು ಬಯಸುವರೇ || ೧೨
ಅಂದಂದಿಗೆ ಮಾತ್ರವೆ ಸಂಪಾದಿಪೆ | ನೆಂದಿರ್ಪುದಿದು ಮುನಿಧರ್ಮ ||
ಸಂದ ಸಕಲಧರ್ಮಂಗಳೆಮಗೆ ಪಣ | ದಿಂದಲ್ಲದೆ ದೊರೆಕೊಳದು || ೧೩
ಆರರ ಧನವನಾರಪಹರಿಸುವರಾ | ಧೀರರವರ ಧರ್ಮವನು ||
ಬೇರುವೆರಸಿ ತೆಗೆವರು ಧನವಿಲ್ಲದೆ | ತೀರುವ ಧರ್ಮವೆಲ್ಲಿಯದು || ೧೪
ಧನಹೀನರು ಸೇರಿ ಬರುತಿರೆ ಧನವುಳ್ಳ | ಜನರು ಪಾತಕಿಯ ಕಂಡಂತೆ ||
ತನುವ ಕೊಂಕಿಪರು ದಾರಿದ್ರ್ಯವೆಂಬುದೆ ಪಾಪ | ಮನುಜರದನು ಪೊಗೞುವರೆ ||
ಜನಕೆ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಂಗಳು ಧನದಿಂದೆ | ಕೊನೆಸಾಗುವುವು ಸಗ್ಗದಿರವು ||
ಅನುಗೂಡುವುದು ಧನವಿಲ್ಲದಿರ್ದೊಡೆ ಜೀ | ವನವೆ ದುರ್ಲಭವೆನಿಸುವುದು || ೧೬
ಧನವಿಲ್ಲದಿರೆ ಧೈರ್ಯಗೆಟ್ಟು ತಲ್ಲಣ ಪುಟ್ಟಿ | ಮನಗುಂದಿ ಮತಿಮಸುಳುವುದು ||
ತನಿವೇಸಗೆಯೊಳು ತೊಱೆನೀರಂತೆ ನಿ | ರ್ಧನರ ಗೆಯ್ಮೆಗಳಡಗುವುವು || ೧೭
ಧನವುಳ್ಳವನಿಗೆ ಬಾಂಧವರುಂಟು | ಧನವುಳ್ಳವಗೆ ಮಿತ್ರರುಂಟು ||
ಧನವುಳ್ಳವನೇ ಪುರುಷನೀಜಗದೊಳು | ಧನವುಳ್ಳನೆ ಬಲ್ಲವನು || ೧೮
ಧನವ ಬಯಸಿ ಭಂಗವಡುವುದಲ್ಲದೆ ನಿ | ರ್ಧನನಿಗೆ ಧನಸೇರುವುದೆ ||
ವನದೊಳಾನೆಯನಾನೆಯಿಂ ಕಟ್ಟುವಂದದಿ | ಧನದಿಂದೆ ಧನವ ಕೊಳ್ಳುವುದು || ೧೯
ವಿನಯ ವಿವೇಕ ವಿಭವ ವಿತರಣವಿದ್ಯೆ | ಮನದುಬ್ಬು ಕೊಬ್ಬು ಕೋಪಗಳು ||
ಧನದಿಂದೀಗುಣಗಳು ಬೆಳೆವಡೆವುವು | ಮನುಜೇಶ ಭಾವಿಸಿ ನೋಡು || ೨೦
ಧನದಿಂದೆ ಕುಲವೇೞಿಗೆಯಪ್ಪುದು ಮತ್ತೆ | ಧನದಿಂದೆ ಧರ್ಮ ಸೇರುವುದು ||
ಧನವಿಲ್ಲದವರಿಗೀಲೋಕದ ಸುಖವೆ | ಲ್ಲೆನಿತಿಲ್ಲ ಪರಸುಖವಿಲ್ಲ || ೨೧
ಧನವಿಹೀನಗೆ ತನ್ನ ಕುಲಜಾತಿಧರ್ಮಂಗ | ಳನುಗೂಡಿ ಕೊನೆಸಾಗುವುವೆ ||
ಪೊನಲು ಬೆಟ್ಟಗಳಿಂದೆ ಪೊಱಮಡುವಂದದಿ | ಧನದಿಂದೆ ಧರ್ಮ ಪೊಣ್ಮುವುದು ||
ಆವನ ಮೈ ಕೃಶವೆನಿಸಿ ಕಣ್ಗೊಳಿಪುದು | ಭಾವಿಸೆ ಕೃಶನವನಲ್ಲ ||
ಆವನಿಗಾಳುಕುದುರೆಯಾನೆ ಕೃಶವಪ್ಪ | ದಾವಸುಧೇಶನೇ ಕೃಶನು || ೨೩

ಪೂರ್ವದ ನಡತೆಯ ನೋಡು ದೇವಾಸುರ | ರೀಶ್ವರು ದಾಯಾದಿಗಳು ||
ಓರ್ವರ ಸಿರಿಗಳೆಲ್ಲವನು ಕೈಕೊಂಡು ಮ | ತ್ತೋರ್ವರಾನಂದಬಡುವರು || ೨೪
ಧನವಿಲ್ಲದಿರೆ ಪೆಱರಿಂ ಕೊಂಬುದಲ್ಲದೆ | ದನದೊಡವುಟ್ಟಿದರುಂಟೆ ||
ಮನುಜೇಶ ಕೇಳು ದೇವರಿಗಭಿನುತವಿದು | ಮುನಿಗಳಿದನೆ ಪೊಗೞುವರು || ೨೫
ವೇದತದಂಗಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳನೆಲ್ಲವ | ನೋದಿ ತದರ್ಥವ ತಿಳಿದು ||
ಆದರದಿಂದೆ ಯಜ್ಞಕೆ ಧನವನು ಸಂ | ಪಾದಿಪುದು ಶಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧ || ೨೬
ದಾನದಿಂದಖಿಲದೇವತೆಗಳು ತಂತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಂಗಳನು ಪಡೆದಿಹರು ||
ಆನೆಸಗಿದ ಕಲ್ಪನೆಯ ಮಾತಲ್ಲವಿ | ದಾನಿಗವಾರ್ಥದ ತತ್ವ || ೨೭
ಅವನೀಶ ಕೇಳು ವೇದವನೋದುವರು ಯಾ | ಗವ ಮಾಡುವರು ಜಪಿಸುವರು||
ಅವನೆಲ್ಲವನಿದಿರಿಟ್ಟನ್ಯರಿಂದೆ ಧ | ನವ ಕೊಂಬುದನೆ ಬಯಸುವರು || ೨೮
ಪರರಿಂದೆ ಕೊಳ್ಳದೆ ಜಪ್ಪದೆ ಧನವೀ | ಪರಿಯ ನಾವಱಿತವರಲ್ಲ ||
ದೊರೆಗಳೆಂದೆನಿಸುವರೆಲ್ಲರೀತೆಱದೊಳು | ಧರೆಯ ಗೆಲಿದು ಭೋಗಿಸುವರು || ೨೯
ನೆಲದಾಣ್ಮರು ಜಯದಿಂದೆ ಬಂದೊಡವೆಯ | ಕುಲಧನವೆಂದೆಣಿಸುವರು ||
ಪಲವು ಮಾತೇನಿನ್ನಾ ರಾಜಋಷಿಗಳು | ಸಲೆ ಕರ್ಮಶೀಲರೆನಿಪರು || ೩೦
ಕಡಲೊಳು ತುಂಬಿದುದಕ ಮುಗಿಲುಗಳಿಂದೆ | ಪೊಡವಿಯ ಪೊರೆವತೆಱದೊಳು ||
ಪೊಡವಿಯ ರಾಯರ ಧನ ಧರ್ಮಮುಖದಿಂದೆ | ಬಡವರಿಗಾಧಾರವಹುದು ||
ಇಳೆ ನಹುಷನಿಗೆ ನೃಗನಿಗೆ ಯಯಾತಿಗೆ | ನಳನಿಗೆ ನಾಭಾಗನಿಗೆ ||
ಕೆಳೆಗೊಂಡಿದರ್ಕೆ ತೆಱದೊಳು ನಿನ್ನ ಮೈ | ವಳಿಗೆ ಬಂದಿದೆ ಭಾವಿಸಿದನು || ೩೨
ನಿನಗೆ ಸಕಲಯಜ್ಞಸಾಧನವಾಗುವ | ಧನಧಾನ್ಯಗಳು ಸೇರಿದುವು ||
ಮನವಾಱಿ ನೀನಿನ್ನು ಯಜಿಸದಿರ್ದೊಡೆ ಪಾಪ | ವನುಸರಿಸದೆ ಮಾಣ್ದಪುದೆ ||
ಅವನೀಶನಶ್ವಮೇಧವನಾಚರಿಸಿದೊ | ಡವನ ಸೇರಿದ ಜನರೆಲ್ಲ ||
ಅವಭೃಥದೊಳು ಮಿಂದು ನಿಖಿಲಮಹಾಪಾಪ | ನಿವಹವ ಪರಿಹರಿಸುವರು || ೩೪
ಧರೆಯ ಪಾಲಿಸು ಧನವನು ಸಂಪಾದಿಸು | ಪರಮಧರ್ಮವನಾಚರಿಸು ||
ಪಿರಿಯರಿಂದಧಿರಾಜವೀಥಿಯೊಳೈದು ಕಾ | ಪುರುಷರ ಬೞಿವಿಡಿಯದಿರು || ೩೫

ಇಂತು ನವಮ ಸಂಧಿ

೧೦ ನೆಯ ಸಂಧಿ

ವಿಜಯನಾಡಿದ ನುಡಿಗಳು ಕಿವಿವುಗದೆ ಧ | ರ್ಮಜನತ್ಯನ್ತಚಿನ್ತೆಯೊಳು ||
ತ್ರಿಜಗವ ತೃಣವೆಂದೆಣಿಸಿಯರ್ಜುನನಿಗೆ | ನಿಜನಿಶ್ಚಯವನಱುಹಿದನು || ೧

ಎಲೆ ತಮ್ಮ ಬಱಿಯ ಮಾತುಗಳಿಂದೇಕೆನ್ನ । ಪಲಬಗೆಯೊಳು ಒಲಿಸುವೆ ||
ಅಲಸಿ ನುಡಿದ ನುಡಿಯಲ್ಲಿದು ಕಾರ್ಯದ | ನೆಲೆಯಿದನಾಲಿಸಿ ಕೇಳು ೨
ಮನೆಮಾರು ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳ ಮಱುಕದ ತೊಡ|ಕಿನೊಳಾನು ಸಿಲುಕುವನಲ್ಲ||
ನಿನಗೆನ್ನ ಹಂಬಲು ಬೇಡಿನ್ನು ನಾನೆನ್ನ | ಮನ ಬಂದೆಡೆಗೆಯ್ದುವೆನು || ೩
ಊರ ಹಂಬಲವನುೞಿದೊರ್ವನೆ ನೀನೆಲ್ಲಿ । ಸೇರಿಯೆಂತಿರುವೆಯೆಂಬುದನು ||
ಆರೈದು ಕೇಳೆನ್ನ ಮನದುತ್ಸಾಹವ | ನೀರೀತಿಯೆಂದುಸಿರುವೆನು || ೪
ಊರುಗರಾೞಿ ಮುೞುಗುವ ನಿಸ್ಸಾರಸಂ | ಸಾರದ ಸುಖದಾಸೆಯುೞಿದು ||
ಬೇರುಹಣ್ಗಳಮೆಲುತಡವಿಯ ಮೃಗಗಳ | ಸೇರುವೆಯೊಳು ತಿರುಗುವೆನು || ೫
ತೊವಲುಡೆಯುಟ್ಟು ಜಡೆಯ ಪೊತ್ತು ತಿರಿದುಂಡು । ನವೆದುಗ್ರತಪವನಾಚರಿಸಿ||
ದಿವಸದಿನಾನ್ತವೆರಡಱೊಳು ಮಿಂದು ಹೋ | ಮವನೊಡರಿಸಿ ಜಪಿಸುವೆನು || ೬
ಚಳಿ ಮಳೆ ಗಾಳಿ ಬಿಸಿಲು ಬಾಯಾಱಿಕೆ | ಬಱಲಿಕೆ ಪಸಿವುಗಳಿಂದೆ ||
ಅಳುಕದೆ ಹಲವ ಹಂಬಲಿಸದೆ ತವೆ ತಪ । ದೊಳು ಮೆಯ್ಯನು ಕರಗಿಪೆನು || ೭
ಮಿಗೆ ಸಂತಸದೊಳುಲಿವ ಪಲವಂದದ | ಮಿಗಪಕ್ಕಿಗಳ ನುಣ್ಚರದ ||
ಸೊಗಸ ನಾಲಗೆಸುಖವನು ಸೂಱೆಗೊಳುತೆನ್ನ | ಬಗೆ ಬಂದ ತೆಱದೊಳಿರುವೆನು ||
ಅಲರಡಿದಾವನ್ಯತರುಲತೆಗಳ ಕಂಪ | ನೊಲವಿನಿಂದಾಘ್ರಾಣಿಪೆನು ||
ಪಲವು ವಿಚಿತ್ರರೂಪದ ಮೃಗಪಕ್ಷಿ । ಕುಲದ ಸೊಬಗ ನಿಟ್ಟಿಪೆನು || ೯
ನೆನಹಿನೊಳಾದರು ವನವಾಸಿಗಳಿಗೆಯೆ | ಳ್ಳಿನಿತಪಕಾರವೆಸಗೆನು ||
ವನವಾಸಿಗೂರುಗರೊಳು ತೋಟಿಯಿಲ್ಲಂ । ದೆನಲೇನಿದಚ್ಚರಿಯಲ್ಲ || ೧೦
ನೆರವನು ಬಯಸದೊರ್ವನೆ ಹಸಿಬಸಿಯೊಳು| ದೊರೆಸುದನುಂಡು ನೇಮದೊಳು||
ಸುರಮುನಿಪಿತೃತರ್ಪಣಗಳನಲ್ಲಿಯ | ಸರದುದಕದೊಳೆಸಗುವೆನು || ೧೧
ಬಿಡದೆ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮಧರ್ಮದ | ನಡತೆಯನನುಸರಿಸುವೆನು ||
ಎಡೆಗುಂದದುಗ್ರತಪನಾಚರಿಸುತೀ | ವೊಡಲ ಬಸುಡಲೆಳಸುವೆನು || ೧೨
ಮೇಗೆ ಮುಣ್ಣಿದ ಶಿರದೊಳು ಮುನಿಯೆನಿಸಿ ವಿ|ರಾಗದಿಂ ಭೋಗವನುೞಿದು||
ಬೈಗುಬೈಗಿನೊಳು ಭಿಕ್ಷವನುಂಡೀಮೆಯ್ಯ । ನೀಗಲೆಳಸಿ ನಿಂದಿಹೆನು || ೧೩
ಪಾಲಿಬಹುನಯೊಳಾಗಲಿ ಕಾಡುಮರಗಳ । ಮೂಲದೊಳಾಗಲಿ ನೆಲಸಿ ||
ಧೂಳಿ ಮುಯ್ಯೊಳ್ ತೋರಮಾಗೆ ಹಿತಾಹಿತ | ದಾಳೋಚನೆಯನುೞಿದಿಹೆನು ||೧೪
ಬಂದಕ್ಕೆ ಹಿಗ್ಗದೊಂದಱೊಳು ತಗ್ಗದೆ ಮ । ತ್ತೊಂದ ಬಯಸಿ ಭಂಗಬಡದೆ ||
ನಿಂದೆವಂದನೆ ಬಹುಮಾನಾವಮಾನವ | ನೊಂದೇ ತೆಱದೊಳೆಣಿಸುವೆನು || ೧೫
ಪರರ ನಂಬಿ ಸಲಹೆಣೆಯಿಡದೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆಯು | ಪರರಾಣೆಯ ಕೈಕೊಳದೆ ||
ಮರುಳುಕುರುಡುಕಿವುಡೆಂದಿವರವರೆನೆ | ಪರಮಾನಂದಪಡುವೆನು || ೧೬

ದೇವಮಾನವಮೃಗನಗರೂಪದ ನಾ | ನಾವಿಧಜೀವಜಾತಿಯೊಳು ||
ಆವ ಕಾಲದೊಳಾವುದಕಾದೊಡಮೊಂದು | ನೋವನೆಣಿಸದಿರುತಿಹೆನು || ೧೭
ಒಂದೆಡೆಯೊಳು ಹುರ್ಬ ಗಂಟಿಕ್ಕದೆ ಮ| ತ್ತೊಂದನು ಬಲುಮೆಯಿಂ ಕೊಳದೆ ||
ಮಂದಹಸಿತಮುಖದಿಂದೆ ಕರಣಗಳ | ದಂದುಗವನು ತಪಿಸಿಹೆನು || ೧೮
ಏನಿದೆತ್ತಣ ದಾರಿಯೆಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಪುದೆಂ | ದೀನಿಜವನು ಬೆಸಗೊಳದೆ ||
ಈನೆಲೆಗೀವೂರಿಗೆ ಪೋಪೆನೆಂಬಭಿ | ಮಾನವಿಲ್ಲದೆ ತಿರುಗುವೆನು || ೧೯
ಬಿಟ್ಟು ಬಂದೆಡೆಯ ಪಿಂತಿರಿಗಿ ನೋಡದೆ ಮನ|ಮುಟ್ಟಿ ಮುಂದಕ್ಕಡಿಯಿಡದೆ ||
ಪಟ್ಟಣ ಪಳ್ಳಿ ಪಾಳೆಯಗಳೆಂದೆಣಿಸದೆ | ದಿಟ್ಟಿಯ ಸರಿಸಕ್ಕೈದುವೆನು || ೨೦
ಬೆಂಬೞಿ ಬರುವರೆಲ್ಲರು ಬಿಟ್ಟುಪೋಗಲಿ | ಯುಂಬೂಟ ದೊರೆಕೊಳ್ಳದಿರಲಿ ||
ಕೊಂಬುದು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲದೆ ದ್ವಂದ್ವಂಗಳಿ | ಗಿಂಬುಗೊಡದೆ ಕಳೆವುವೆನು || ೨೧
ಕಾರವೊಗರು ಸವಿ ಕಹಿಯೆಂಬ ಭೇದವ | ನಾರಯ್ಯದೆ ಮೊತ್ತಮೊದಲು ||
ಸಾರಿದೂಟವನುಂಬೆನದುಮಿಲ್ಲದೊಡೆ ವಾಯು | ಪಾರಣೆಯೊಳು ತಣಿದಿಹೆನು ೨೨
ಒಸಕೆವಾಡುಡುಗಿವೊಲೆಯೊಳುರಿಯುಡಗಿ ಭೋ|ಜನಭಿಕ್ಷೆ ಕಳೆದಕಾಲದೊಳು ||
ಮನ ಬಂದಂತೆಯೇಱಿಕ್ಕಿದು ಮೂಱೆರಡೊಂದು|ಮನೆಯೊಳು ಭಿಕ್ಷೆಗೊಳುವೆನು ೨೩
ಜೀವಿಸಲೆಳಸಿದರಂತೊಂದನೆಸಗದೆ | ಸಾವರಂತೊಂದನೆಸಗದೆ ||
ಸಾವುಬದುಕುಗಳ ಪೞಿಯದೆ ಪೊಗೞದೆ | ನೋವುಸಂತಸವಿಲ್ಲದಿಹೆನು || ೨೪
ಒಂದು ತೋಳನು ಬಾಚಿಯಿಂದೆ ಕೆತ್ತಲಿ ಮ|ತ್ತೊಂದು ತೋಳಿಗೆ ಪರಿಮಳದ ||
ಗಂಧದಣ್ಪಡಲೊಂದಕೆ ಖತಿಗೊಳದೆ ಮ|ತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ನಲಿಯದಿರುವೆನು || ೨೫
ಅವನಿಯ ಮೇಲಿರುವರಿಗಾವಾವ ಕ | ರ್ಮವ ಬಿಟ್ಟು ಬದುಕಿರಬಹುದು ||
ಅವನೆಲ್ಲವನೊಂದಾಗಿ ತೊಱೆದು ಕ | ಣ್ಣೆವೆಯಾಟಮಾತ್ರದೊಳಿಹೆನು || ೨೬
ಎವೆಯಾಟಗೊಳವಿಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕಣ್ಮುಗು | ಕಿವಿಗಳಿದ್ದೊಡಮಿಲ್ಲದವರ ||
ಹವಣೊಳಿದ್ದಖಿಲಸಂಕಲ್ಪವಱಿದು ಭವ | ಭವದ ಕಿಲ್ಬಿಷವ ತೊಳೆವೆನು || ೨೭
ಪಲವುಪೊದ್ದಿಗೆಗಳನುಱಿದಾಸೆಯೆಂಬಳ | ವಲೆಯ ಪಗ್ಗವ ಪಱಿದಿಟ್ಟು ||
ನೆಲದೊಳೊಂದಕೆ ಕೈವಶವಾಗದೆ ಬೀಸು | ವೆಲರಂತೆ ತೊಡಕಿಲ್ಲದಿಹೆನು || ೨೮
ಆಶೆಯುಱಿದು ನಿರ್ಲೇಪನೆನಿಸಿಯಾ | ಕಾಶದ ತೆಱದೊಳಿರುವೆನು ||
ಆಶೆಯಿಂದೈಸೆ ಮುಂಗಾಣದೆ ವಸುಧಾ | ಧೀಶರೆಲ್ಲರ ಕೊಲಿಸಿದೆನು || ೨೯
ಕಿಱಿದಾಸೆಯಿಂದೆ ಜನರು ನಲ್ಮೆಪೊಲ್ಮೆಯ | ನಱಿಯದೆ ನೆನೆದುದನೆಸಗಿ ||
ಬಱಿದೆ ಜೌವನವನೆಲ್ಲವನು ಕಱಿವರಿದ | ನಱೆತುಮುಱಿಯುರಕಟಕಟಾ ||೩೦
ಕಡೆಯೊಳುಕಣ್ಕಿವಿಕೈಕಾಲುಗಳ ಬಲ್ಮೆ | ಯುಡುಗಿ ಪಲವು ಬೇನೆಯಡಸಿ ||
ಒಡಲು ಕೈಮಾಱಿದೊಡನೆ ತನ್ನಪಾಪ ಕ್ಕೆ | ಗೆಡಿಸಿ ಕೋಟಲೆಬಡಿಸುವುದು|| ೩೧

ತೇರ ಗಾಲಿಯ ತೆಱದೊಳು ತಿರುಗುವ ಸಂ | ಸಾರಚಕ್ರದೊಳಿಪ್ಪ ಜನರು ||
ಓರೊರ್ವರೋರೊರ್ವರಿಂದಿಷ್ಟಾರ್ಥವ | ಹಾರೈಸಿ ಹರಿದಾಡುವರು || ೩೨
ಪುಟ್ಟುವೊಂದೆಡರು ಮುಪ್ಪುಳು ಕಲಸಿ ಕೈನೋವ|ನಟ್ಟುಳಿಗಳ ತಾನಮೆನಿಸಿ ||
ನಿಟ್ಟಿಸೆ ನೆಲೆಯೆನಿಸದ ಸಂಸಾರವ | ಬಿಟ್ಟದಲ್ಲದೆ ಸುಖವುಂಟೆ || ೩೩
ದಿವದಿಂದೆ ದೇವತೆಗಳು ಬೀಳುತಿರೆ ಮುನಿ | ನಿವಹ ತಂತಮ್ಮಧಿಕಾರ ||
ಸವೆದು ತೊಲಗುತಿರೆ ಕಂಡು ಮನುಜರೇಕೆ | ಭವಸುಖವನು ಬಯಸುವರು || ೩೪
ಅವನಿಯ ರಾಯರಖಿಲವೇದಚೋದಿತ | ವಿವಿಧಕರ್ಮಂಗಳನೆಸಗಿ ||
ಅವಱೊಳು ಫಲವ ಬಯಸಿ ಕೆಳಗಿಳಿವಱಿಯ | ವಿವೇಕಕೇನೆಂಬೆನಕಟಾ || ೩೫
ಇಂದೆನ್ನ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಪುಣ್ಯೋದಯ | ದಿಂದೀಸನ್ಮತಿ ಸಂಘಟಿಸಿತು ||
ಇಂದುನಾಳಿನ ಸುಖದಾಸೆಯ ತೊಱೆದಿದ | ಱಿಂದೆ ಮುಕ್ತಿಯನೆಳಸುವೆನು || ೩೬
ಇಂದು ಮೊದಲು ಬದುಕಿರುವ ಪರಿಯಂತವಿ | ದೊಂದೇನಡತೆಯೊಳಿದ್ದು ||
ಕುಂದದೆ ತನುವನಿಳುಹಿ ಮಿಗೆ ಪರಮಾ | ನಂದದೊಳೋಲಾಡುವೆನು || ೩೭

ಇಂತು ದಶಮ ಸಂಧಿ

೧೧ ನೆಯ ಸಂಧಿ

ಒಡನೆ ಭೀಮನು ಧರ್ಮಜನ ವೈರಾಗ್ಯದ | ನುಡಿಯನಾಲಿಸಿ ಕೋಪವೆರಸಿ ||
ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಳುತಳಲುತ ನೋವುತೆ ನೀತಿ | ವಿಡಿದು ನಿಷ್ಠುರವನಾಡಿದನು || ೧
ಬಿಡದೆ ವೇದವನೋದಿ ಬೇಗ ಲೌಕಿಕ | ಮುಡುಗಿದ ವಿಪ್ರನಂದದಲಿ ||
ಬಡಮನದಿಂ ಬಸವಳಿದು ಬಾಯ್ಬಿಡುವುದು | ಜಡಕಸವಿದು ಜಾಣ್ಮೆಯಲ್ಲ || ೨
ಆಱಿಮನದಿಂ ರಾಜಧರ್ಮಂಗಳನಿಂತು | ಪಱಿದು ಪಾಡಱಿದಿರುವನಿಗೆ ||
ಇಳೆಯ ಪಾಲಿಪ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ತನಯರು | ಗಳ ಕೊಂದುದಕೆ ಫಲವೇನು || ೩
ಆದಾರುಣಯುದ್ಧವೆಸಗುವ ದಿವಸದೊ | ಳೀದಾರಿ ಮೈದೋಱಲಿಲ್ಲ ||
ಈದಯೆಯೀದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಿವಾವೆಲ್ಲಿರ್ದ್ದ | ಯೀದಿನದೊಳು ಕಾಣಿಸಿದುವು || ೪
ಆದಿಯೊಳೀನಿನ್ನ ಮನದ ನಿಶ್ಚಯವನು | ಭೇದಿಸಿ ತಿಳಿದಿರ್ದೊಡಂದು ||
ಕೈದುಗೊಳ್ಳೆವು ಕಾತರಿಸೆವು ಕನಲೆವು | ಕಾದೆವನ್ಯರ ಕೊಲ್ಲದಿಹೆವು || ೫
ಈದೇಹವಳಿದು ಪೋಗುವ ಪರಿಯಂತ ಭಿ | ಕ್ಷೋದನದಿಂ ಬದುಕುವೆವು ||
ಈದಾರುಣಯುದ್ಧವಿಲ್ಲದೆ ರಾಯರು | ಮೇದಿನಿಯೊಳು ಬಾಳುವರು || ೬

ಕ್ಷೋಣೀಶ ಕೇಳು ಚರಾಚರರೂಪಿನಿಂ | ಕಾಣಿಪ ಸಕಲವಸ್ತುಗಳು ||
ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಭೋಜನವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರ | ವೀಣರೆಲ್ಲರು ಬಣ್ಣಿಸುವರು || ೭
ಧರೆಯ ಕೊಂಬೆಡೆಯೊಳು ಸ್ವೈರಿಸದಿ | ದಿರಾದ ಧರೆಯ ರಾಯರ ಮೋಹರದ ||
ಹರಣವ ಸೇದುವುದಿದು ರಾಜಧರ್ಮದ | ತಿರುಳೆಂಬರು ನೀತಿವಿದರು || ೮
ನಾಡುಬೀಡುಗಳನು ಕೊಂಡುಕಲಿಸದೆಮ್ಮ | ಕಾಡಿಗೆ ಕೆಡಹಿದವರನು ||
ಸೂಡುವಿಡಿದು ಕೊಲಿಸಿದೆ ಧರ್ಮದಿಂದಿನ್ನು | ನಾಡೆಲ್ಲವನು ಪಾಲಿಸೇಱು || ೯
ಬಱಿದೆ ಬಾವಿಯ ತೋಡಿ ಮೈಕೆಸಱಾಗಿ ನೀ|ರೊಱಿವನಿತಱೊಳುಸ್ವೈರಿಸದೆ||
ತೊಱೆದೆದ್ದು ತುಟಿಬಾಯಾಱೆ ತಾ ಬೞಲುವ | ತೆಱನಾದುದೀನಮ್ಮ ನಡತೆ |
ಬೆಟ್ಟದಮೇಲೆ ಬೆಳೆದ ಬಲುಮರದೊಂದು | ತುಟ್ಟತುದಿಯ ಕೊಂಬನೇಱಿ ||
ಮುಟ್ಟಿ ಜೇನಿನ ಹಳಿಯನು ಕೊಯ್ಯುಣದೆ ಕೈ | ಬಿಟ್ಟವೊಲೀನಮ್ಮ ನಡತೆ || ೧೧
ಪಸಿದುಣಲೆಳಸಿ ಪಲವು ಕೋಟಲೆಗಳಿಂ | ಬಸಗೈದ ಪರಮಾನ್ನವನು ||
ಬಿಸುಟು ಬೀದಿಯೊಳು ಭಿಕ್ಷವ ಬೇಡುವಂದದಿ | ಹಸನಾದುದೀನಮ್ಮ ನಡತೆ|| ೧೨
ಒಗೆದಂದು ಬಯಸಿ ಬೞಲಿ ಚಿಂತೆಸಂತಾಪ | ಮಿಗೆ ಯತ್ನದಿಂದೆ ಕೈವಿಡಿದ ||
ಸೊಗಸುಗಾತಿಯ ಸೋಂಕಿ ಸುಖಿಸದೆ ಮುನಿದೀಡ್ವ | ಬಗೆಯಾದುದೀನಮ್ಮನಡತೆ||
ಧುರದೊಳು ತಮಗಿದಿರಾದ ಬಲ್ವಗೆಗಳ | ಶಿರಗಳ ಕೊಯ್ದು ಸೇಡಾಡಿ ||
ಮುರಳಿ ತನ್ನೊಡಲಸು ತಿವಿದೀಡಾಡುವ | ಪರಿಯಾದುದೀನಮ್ಮ ನಡತೆ || ೧೪
ಸಾಸಿರಗಾವುದಕೈದಿ ತನ್ನಿಷ್ಟಾರ್ಥ | ಕೈಸಾರುವ ಸಮಯದೊಳು ||
ರೋಸಿ ಬಿಸುಟು ಮರಳುವ ತೆಱದೊಳು ಮಿಗೆ | ಲೇಸಾದುದೀನಮ್ಮ ನಡತೆ || ೧೫
ಪರಮಜಾಡ್ಯದೊಳಿಂತು ಪಲುಬುವ ನಿನ್ನನು | ಪಿರಿಯಣ್ಣನೆಂದನುಸರಿಸಿ ||
ಮರುಳುಗೆಯ್ದುತಿರುವೆಮ್ಮನು ಲೋಕದ | ವರು ನಿಂದಿಸದೆ ಮಾಣ್ದಪರೆ || ೧೬
ಬಱಿದೆ ಗಂಡಂಗ ತಾಳಿದ ನಿನ್ನ ಬಗೆಯನಾ | ವಱಿಯದೆ ಪಿರಿಯಣ್ಣನೆಂದು||
ನೆರೆನಂಬಿ ತೋಳ ಬಲುಹು ಬಲ್ಲವಿಕೆಗಳು | ಬಱತವರಂತಾದೆವಕಟ || ೧೭
ಪುರುಳಱಟ್ಟಿಲ್ಲಿಯು ಪುಗಲೆಡೆಯಿಲ್ಲದೆ | ತಿರುಗುವೆಮ್ಮನು ಕಂಡವರು ||
ಧರೆಯೊಳು ಸನ್ನುಡಿದು ಮಿಕ್ಕವರು ಮನ| ಗರಗಿ ಮಮ್ಮಲಮಱುಗುವರು|| ೧೮
ಪಗೆಯ ಕೈಸೆಱಿಸಿಕ್ಕಿ ಭಂಗವಟ್ಟವರಿಗೆ | ಮಿಗೆಮುಪ್ಪುಮುಸುಕಿದವರಿಗೆ ||
ಬಗೆಬಗೆಯಿಂ ಡಸಿದವರಿಗೈಸೆ ಯಿಾ | ಜಗದೊಳು ಸನ್ಯಾಸಚಿಂತೆ || ೧೯
ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವನೋದಿದವರು ಸನ್ಯಾಸವ | ನೊರ್ಮೆಯಾಗೊಡಮೊಡಂಬಡರು ||
ಧರ್ಮ ಕೇಡಿಗಲ್ಲದೆ ಪೇಱತಿಲ್ಲೆಂದು | ಧರ್ಮಜ್ಞರನುವದಿಸುವರು || ೨೦
ಇದು ... ನೇ ರಾಜಧರ್ಮವೆಮ್ಮದು ನಾ | ವಿದಱೊಳು ಪುಟ್ಟಿ ಬಳೆದೆವು ||
ಇದಱಿಂದ ... ವೆಸವಡೆದೆವು ನಾವು ಮ | ತ್ತಿದನು ನಿಂದಿಸುವುದುಚಿತವೆ || ೨೧

ಪರಿಕಿಸೆ ಸನ್ಯಾಸವೆಂಬುದು ಜಗದೊಳು । ಪರಿಪರಿಯೊಳು ಬಂಗವಡೆದು ||
ಪುರುಳುಗೆಟ್ಟೊಡಲ ಪೊರೆಯಲಱಯದವರ । ಪರಮನಾಸ್ತಿಕವಾದವೈಸೆ ॥ ೨೨
ಜ್ಞಾನಾಭಾಸವಿಲ್ಲದೆ ನಿಟ್ಟಿಸ । ಲಾನಿಗವರಾಂತಚೋದಿತವೆ ||
ಏನೆಂಬೆನು ಸತ್ಯದಂತೆ ತೋಱುವುದಿಲ್ಲ । ದೀನೆಲೆಯೊಳು ನಿಜವುಂಟೆ || ೨೩
ಅತಿಥಿಗಳನು ಸತ್ಕರಿಸಲಱಯದೆ ಸತಿ । ಸುತರ ಸಂತರಿಸಲಱಯದೆ ||
ವ್ರತಹವ್ಯಕವ್ಯಪನೆಸಗಲಱಯದ ದು । ರ್ಮತಿಗಳು ಬದುಕುವಂದವಿದು || ೨೪
ಅಡವಿಯೊಳಿರುವೆಯೆರಳೆವುಱಿಸಾರಗ । ಕಡವೆಕಾಡಮ್ಮೆಗಳವಕೆ ||
ಬಿಡುಗಣ್ಣರ ಬೀಡು ವಶಮಾಡುದೆ ಈ । ಜಡಮುಕ್ತಿಯನು ಜಾಱಿಸೇಱು || ೨೫
ಯತಿಧರ್ಮದೊಳು ನಡೆದವರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೆ ಸ । ದ್ಗತಿಯುಂಟಾದೊಡೆ ಮೊದಲು ||
ಲತೆತರುಪರ್ವತಗಳುಮಾಲೋಕದೊ । ಳತಿಶಯಗತಿಯ ಪಡೆವುವು || ೨೬
ತವಕಂಬಡುವ ಹಂಗಿಲ್ಲ ಪರರಿಗುಪದ್ರವ ಮಾಡುವ ನೆನಹಿಲ್ಲ ||
ಅವರಿವರೊಳು ನುಡಿಯಿಲ್ಲವೊಂದುಗೆಯಿಲ್ಲ । ಯಿವು ನಿತ್ಯಸನ್ಯಾಸಿಗಳು || ೨೭
ತಾನು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮವನ್ನೈಸೆ ಜಗದೊಳು । ತಾನಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಭೋಗಿಪುದು ||
ತಾನೊಂದುಕರ್ಮವನೆಸಗದಿರ್ದವನಿಗಿ । ನ್ನೇನು ಸದ್ಗತಿ ಸವನಿಪುದು || ೨೮

—ಇಂತು ಏಕಾದಶ ಸಂಧಿ—

೧೨ ನೆಯ ಸಂಧಿ

ಪಿರಿಯಣ್ಣನೊಳು ಭೀಮವಚನ ಬಧಿರನೀತಿ । ಸರಣಿಯಿಂದವನನುಸರಿಸೆ ||
ಭರದೊಳರ್ಜುನನೊಂದು ಕಥೆಯ ಪೇಳ್ವವನೆದೆ । ಗರಗಿಸಲೆಳಸಿ ನುಡಿದನು || ೧
ಅರಸ ಕೇಳೀವಿಷಯದೊಳೊಂದು ಕಥೆಯುಂಟು । ಪಿರಿಯರಿಂದಾನು ಕೇಳಿಹೆನು ||
ಸುರಪತಿ ವಿಪ್ರಸಂವಾದವೆನಿಪುದದ । ಱರವ ಬಿತ್ತರಿಸಿ ಪೇಳುವೆನು || ೨
ಇಳೆಯೊಳು ಕೆಲರು ವಿಪ್ರರು ಮೊಗದೊಳು ಮಿಾಸೆ । ಮೊಳೆಯದ ಮೊದಲೆವಿರಕ್ತಿ ||
ಬಳೆದು ಸಂಸಾರವನುಱಿದು ಸನ್ಯಾಸವ । ತಳೆದಡವಿಯನೈದುವರು || ೩
ಮೊದಲೆಸಗುವ ಪಿತೃದೇವಕಾರ್ಯವ ತೊಱಿ । ದಿದೆ ಮುಖ್ಯಧರ್ಮವೆಂದೆಣಿಸಿ ||
ಪದಗೆಟ್ಟು ಪರಿವ ಪಾರ್ವರ ಕಂಡಿಂದ್ರನಂ । ದೆದೆಯೊಳುದಯಿಪ ತಾಳಿದನು || ೪
ಒಱಿಕಿಂದ್ರನೊಂದು ಚಿನ್ನದ ಪಕ್ಕಿಯರೂಪು । ದಳೆದು ವಿಪ್ರರ ಮುಂದೆಯೊಳದು ||
ಇಳೆಯೊಳು ವಿಘಸಾಶಿಗಳ ಧರ್ಮ ಮನುಜರು । ಗಳಿಗೆ ದುಷ್ಕರವೆಂದಾಡಿದನು ||

ಅವರ ಗೆಯ್ಮೆಗಳೆಲ್ಲವು ಧರ್ಮಸಾಧನ | ವವರ ಜೀವನವ್ವೈಸೆ ಸಫಲ ||
ಅವರ ಕರ್ಮಗಳಿಂದೆ ಸಿದ್ಧಿವಡೆದು ಲೋ|ಕವನೆಲ್ಲವನು ಗೆಲಿದಿಹರು || ೬
ಈವಾರ್ತೆಗೇಳಿ ಹೆಕ್ಕಳಗೊಂಡು ತಮ್ಮೊಳು| ತಾವು ಮೊಗವ ನೋಡಿಕೊಳುತ||
ಅವ್ವೈಸೆ ವಿಘಸಾಶಿಗಳೆಮ್ಮನಿದು ನುತಿ | ಗೈವುದೆಂದವರು ನುಡಿದರು || ೭
ಎಂದು ನುಡಿದ ಮುನಿಜನದ ಮಾತನು ಕೇಳಿ | ಯಂದವರೆದೆಯೊಳು ಬಳೆದ ||
ಮಂದಮತಿಯ ತೊಲಗಿಸಲವರೊಡನಿಂ | ತೆಂದಾಶಕ್ರನುಡಿದನು || ೮
ಹೇಸದೆಂಜಲನುಂಡು ಕೆಸಱು ಧೂಳಿಗಳಿಂದೆ | ಮಾಸಿದೊಡಲ ಮಂದಮತಿಯ||
ಈಸಲ್ಲದ ನಿಮ್ಮನೆಣಿಕೆಗೆಯ್ಯಲು ವಿಘ | ಸಾಶಿಗಳವರು ಬೇಱೆಹರು || ೯
ಈಪೊಸವಾತುಗಳನು ಕೇಳಿ ಧರ್ಮವಿ | ದೀಪರಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ||
ತಾಪಸರುಗಳಂದು ತವಕಗೊಳುತೆ ಮ | ತ್ತಾಪಕ್ಕಿಯನೆ ಕೇಳಿದರು || ೧೦
ಕರುಣಿಸು ಪಕ್ಕಿಗಳರಸ ಸನ್ಯಾಸವೆ | ಪಿರಿದೆಂದಾವೆಣಿಸಿಹೆವು ||
ಪಿರಿದಾವುದು ನಿನ್ನ ಮತದೊಳೆಮಗೆ ಪೇೞು|ಪರಮಾರ್ಥವೆಂದು ನಂಬುವೆವು || ೧೧
ಎನೆ ಕೇಳಿ ನೀವು ನಾವೆಂಬ ವಿಭೇದದಿಂ |ಮನನೊಂದೆನ್ನನಿಂದಿಸದೆ ||
ಅನುಗೂಡಿ ಕೇಳಿದೊಡುಸಿರುವೆನೆಂದು ಮ | ಸುನಿವಕ್ಕಿಯಂದು ನುಡಿದುದು || ೧೨
ಈನುಡಿಗೇಳಿ ವಿಪ್ರರು ಪೊಸವಕ್ಕಿಯ | ನಾಡಾಡಿ ಹಕ್ಕಿಯಲ್ಲೆಂದು ||
ಮಾನಸದೊಳು ನಿಶ್ಚೈಸಿ ಬೞಿಕ ಬಹು | ಮಾನದೊಳಿಂತು ನುಡಿದರು || ೧೩
ನೀನುಪದೇಶವಿತ್ತುದನಾಲಿಪೆವಿಲ್ಲೀ | ನೀನಱಿಯದ ದಾರಿಯಿಲ್ಲ |
ನೀನು ಬೆಸಸಿದಂತೆ ನಡೆವೆವೆನಲು ಪಕ್ಕಿ | ಯಾನಿಜವನು ಬಿತ್ತರಿಸಿತು || ೧೪

† ... ...

† ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಗ್ರಂಥಪಾತ. ಕಥಾಸಂಗತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇನ್ನೈದಾರು ಸಂಧಿಗಳು ಇರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಭಾಗದ ಕಥೆಯು ಮಹಾಭಾರತದ ಶಾಂತಿಪರ್ವದ ರಾಜಧರ್ಮದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇದೆ.

ಟಿಪ್ಪಣಿ.

ಸಂಧಿ ೧.

ಪದ್ಯ ೧ ಶ್ರೀಶ–ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ವಿಷ್ಣು, ಚರಾಚರಶೇಷ–ಸ್ಥಾವರಪದಾರ್ಥಗಳೂ, ಜಂಗಮಪದಾರ್ಥಗಳೂ ಯಾವನ ಆಧಾರದಿಂದ ನಿಂತಿರುವುವೋ, ಅಥವಾ ಸತ್ತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆಯೋ ಅಂಥ; ಈಶ–ರುದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾದವುಳ್ಳಂಥ, ಪಶ್ಚಿಮ ರಂಗ–ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ, ಈಶ–ಸ್ವಾಮಿಯಾದ, ರಂಗನಾಥಸ್ವಾಮಿಯು. ಈ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣವು ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ರಂಗನಾಥನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ.

೨ ಸಿರಿರಾಣಿ–ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ, ಅರಸ–ವಲ್ಲಭನಾಗಿಯೂ, ಚಿತ್–ಆತ್ಮಗಳು ಅಚಿತ್–ಆತ್ಮವಲ್ಲದ ಇತರವಸ್ತುಗಳು, ಇವುಗಳಿಗೆ ಅಧೀಶ–ಸ್ವಾಮಿಯಾದ, ನಿರುಪಾಧಿ–ಎಲ್ಲೆಯಿಲ್ಲದ, ಗಣನೆಗೆ ಮೀರಿರುವ, ಸದ್ಗುಣ–ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳಿಗೆ, ನಿಧಿಯು–ನಿಕ್ಷೇಪದಹಾಗಿರುವ. ಶರಣು–ರಕ್ಷಕವು, ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡತಕ್ಕುದು.

೩ ವಿಭವೋದಾರನ–ಹೆಚ್ಚಾದ ಮಹಿಮೆಗಳುಳ್ಳಂಥ, ಭೂರಿತೇಜನ–ಹೆಚ್ಚಾದ ಪ್ರಕಾಶ, ಅಥವಾ ಮಹಾತೇಜದಿಂದ ಯುಕ್ತನಾದ,

೪ ಶರಣಾಗತ ವತ್ಸಲನ–ಪಾದವನ್ನು ಹಿಡಿದವರಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ಇಟ್ಟಿರುವ, ಆಪನ್ನಪರಿಪಾಲನ–ಆಪತ್ತಿಗೆ ಒಳಗಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನೇ ಮೊದಲಾದ ಭಕ್ತರನ್ನು ಕಾಪಾಡುವಂಥ, ತತ್ಪರನ–ಅಂಥ ಆಪನ್ನರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತನಾದ, ಪರಿಪೂರ್ಣಕಾಮನ–ಹೊಂದಲ್ಪಟ್ಟ ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನುಳ್ಳ, (ಅವನಿಂದ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕ ವಸ್ತುಗಳೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅರ್ಥ) ಭಕ್ತರ ಮಂದಾರನ–ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ. ಸಿರಿ–ತ್ಸ. ಶ್ರೀ

೫ ನಿರುಪಮ–ಉಪಮಾಶೂನ್ಯನಾದ, ಅಸದೃಶನಾದ. ನಿಸ್ಸೀಮ–ಎಲ್ಲೆಯಿಲ್ಲದ, ಯಾವುಗಳಿಗೆ? ನಿರಾತಂಕ–ಅಪಾಯಗಳ ಹೆದರಿಕೆಯಿಲ್ಲದ,

ಸರಸಿರುಹ--ಕಮಲದಹಾಗೆ ಸ್ಪೃಹಣೀಯವಾದ ಅಂಬಕ--ನೇತ್ರಗಳುಳ್ಳ.

೬ ಆದಿ ಮಧ್ಯ ಅಂತಗಳಿಲ್ಲದವನು ಎಂದರೆ ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇರತಕ್ಕವನು, ನಿತ್ಯನು. ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ-ವಿಶ್ವ ಸಮಸ್ತವನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವನು, ಅಥವಾ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿರತಕ್ಕವನು, ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲಾದರಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತು ಆತನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಇದೆ. ಇದರಿಂದ ಭಗವಂತನ ಅಂತರ್ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಬಹಿರ್ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಂತಾಯ್ತು.

೭ ಎದೆ-ಹೃದಯ, ಆಗಮಸೀಮೆ-ವೇದವೆಂಬ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ, ಅನುವೆತ್ತ-ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ, ಬೆಲೆಹೊಂದುವ, ಪುರುಳು-ಸಾರವಾದ ವಸ್ತು.

೮ ಜಲಧಿಸುತೆ-ಲಕ್ಷ್ಮಿ; ಹೇಗೆ? ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಮೆಯ್ಯ-ದೇಹದ, ಪೊಗರ-ಕಾಂತಿಯೆಂಬ, ಕುಂದಣದ-ಅಪರಂಜಿ ಚಿನ್ನದ, ಅದೊಂದುಕಳೆಯೊಳ್-ವರ್ಣಿಸಲು ಆಗದ ಒಂದುವಿಧವಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ, ಎಸೆವ-ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ, ನೀಲಮಣಿಯ-ಪಚ್ಚೆಯ ರತ್ನವನ್ನು, ಪಳಿ...ತೊಂಡಲಂ-ಪಳಿನುಡಿ-ವೇದಗಳೆಂಬ, ಪೆಂಡಿರ-ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳ, ತೊಂಡಲಂ-ಬೈತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಭರಣವನ್ನು, ಎದೆಯೆಂಬ ಸ್ಫಟಿಕದ ಭರಣಿಯಲ್ಲಿ ಭದ್ರವಾಗಿ ಇಡುವೆನು. ಇದು ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ.

ಈ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಔಚಿತ್ಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿನೋಡಿ. ಭಕ್ತರ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಹೃದಯವನ್ನು ಸ್ಫಟಿಕದ ಭರಣಿಯಂತೆ ವರ್ಣಿಸಿರುವುದೂ, ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿಡತಕ್ಕ ನಗವು ಎಷ್ಟು ಮನೋಹರವಾಗಿಯೂ, ಬೆಲೆಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿಯೂ ಇರಬೇಕು. ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವೇದವೇದಾಂತಗಳಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಎಂದರೆ ಆತನ ಸ್ವರೂಪಾದಿಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಸುವಂಥವು ವೇದಗಳೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪಳನುಡಿವೆಂಡಿರತೊಂಡಲೆಂದು ವರ್ಣಿಸುವುದೂ,-ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು 'ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣೆ' ಎಂದು ವೇದಗಳು ವರ್ಣಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಅವಳ ಶರೀರದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಕುಂದಣದ ಪೊಗರೆಂದು, ನೀಲಮೇಘದಂತೆ ಶ್ಯಾಮನಾದ ಹರಿಯನ್ನು ಕುಂದಣದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟ ನೀಲಮಣಿಯೆಂದು ವರ್ಣಿಸಿರುವುದೂ— ಇವು ಎಷ್ಟು ಮನೋಹರವಾಗಿಯೂ,

ಉಚಿತವಾಗಿಯೂ ಇವೆ! ಲಕ್ಷ್ಮೀವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಸದಾ ಧ್ಯಾನಿಸುವೆನು ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥ.

೯ ಪಳಜೋಗಿ-ಸನಕಾದಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು, ಇಂಬಣ್ಣು =(ಇನಿದು + ಪಣ್) ಮಧುರವಾದ ಹಣ್ಣನ್ನು, ಬಾಯುರ್ದಿ-ಬಾಯುಟ್ಟಿ, ಬಾಯಾರಿ, ಭವಾದ್ಯರು-ಈಶ್ವರನೇ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳು. ಅಮು ದುರ್-ತ್ಸ, ಅಮೃತ, ಇಲ್ಲಿ 'ದುರ್' ಶಿಥಿಲಾಕ್ಷರ. ಕವಳ-ತುತ್ತು.

ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಮಹರ್ಷಿಗಳ ತಪಸ್ಸೆಂಬ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬಿಡುವ ಮಧುರಫಲವೆಂದೂ, ಮತ್ತು ಭವಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ತಮ್ಮ ತಾಪ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಎಂದರೆ ತಮಗೆ ಒದಗಿದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ನಿವಾರಣೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಭುಂಜಿಸುವ ಅಮೃತದ ಕವಳವೆಂದೂ ವರ್ಣಿತನಾಗಿರುವನು. ಯಾವುದು ವೃಕ್ಷ, ಯಾವುದು ಹಣ್ಣು, ಯಾರು ಭುಜಿಸುವರು, ಏಕೆ ಹೀಗೆ ಇವು ವರ್ಣಿತವಾದುವು? ಎಂಬುದನ್ನು ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿರಿ.

೧೦ ಇದು ವಟಪತ್ರಶಾಯಿಯಾದ ಹರಿಯ ವರ್ಣನೆ.
ಬಸಿಱು-ಹೊಟ್ಟೆ. ಪಸರ-ಹಸರ. ಬಲ್ಲರ-ಜ್ಞಾನಿಗಳ. ಇಂಥ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ತೋರಿಸುವಂಥವನು ಮತ್ತೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಪೊಸಬಿಜ್ಜೆವಳ-ನೂತನ ವಿದ್ಯಾವಂತ. ಬಿಜ್ಜೆವಳ-ಇಲ್ಲಿ ವಳ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವೇನು?

೧೧ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಹರಿಯೇ ಸರ್ವವಿಧ ಕಾರಣನೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದೆ. ಒಂದು ವಸ್ತುವಿಗೆ ಒಬ್ಬನು ಸ್ವಾಮಿ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರಬೇಕು; ಈ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹರಿಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಜಗತ್ಸ್ವಾಮಿತ್ವವನ್ನು ಈರೀತಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಬಿಟ್ಟು, ಅವಕ್ಕೆ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಯೂ, ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಆ ಜಗತ್ತನ್ನು ತನ್ನದೆಂದು ತೋರಿಸಲು ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾವತಾರವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತನ್ನ ಮೂರು ಹೆಜ್ಜೆಗಳಿಂದ

ಅದನ್ನು ಅಳಿದೂ, ಸೋಮುಕಾಸುರಾದಿರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಭವಿಸಿದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅವತಾರಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ಪರಿಹಾರಮಾಡಿ ಕಾಪಾಡಿದವನು ಹರಿಯೇ ಎಂದು ಕವಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾನೆ.

೧೨ ಬಿಡದೆ ಕಾಡುವ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಮೃಡನನ್ನೂ, ವೇದಗಳನ್ನೂ ತಂದಿತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೂ ಕಾಪಾಡಿದ ಹರಿ. ಇದರಿಂದ ಏನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗಾಯಿತು ? ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋದವರು ಸರ್ವಸ್ವಾತ್ಸರರು ಹೇಗಾದಾರು ಎಂದು ಕವಿಯ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ಐದುತಲೆ, ಈಶ್ವರನಿಗೂ ಐದು ತಲೆಗಳಿದ್ದವಂತೆ. ಒಂದುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಪಾರ್ವತಿಯು ಬಂದು ಇವರಲ್ಲಿ ತನ್ನಪತಿ ಯಾರೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ನಿಲ್ಲಲು ಶಿವನಿಗೆ ಕೋಪಬಂದು ಬ್ರಹ್ಮನ ನಡುದಲೆಯನ್ನು ಚಿಗಟಲು ಆ ತಲೆಯು ಶಿವನ ಹಸ್ತವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅವನ ರಕ್ತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡತೊಡಗಲು, ಈಶ್ವರನು ಕಾಪಾಲಿಯಾಗಿ ತಿರುಗಿ ತಿರುಗಿ ಬೇಸತ್ತು ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಶರಣುಹೊಗಲು, ವಿಷ್ಣುವು ತನ್ನ ಮೈಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ತೋರಿಸಿ ತನ್ನ ರಕ್ತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವಂತೆ ಉಪಾಯಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳಿಸಿ, ಈಶನನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದನು ಎಂದು ಪುರಾಣಕಥೆ. ಸೋಮುಕಾಸುರನು ವೇದಗಳನ್ನು ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬ್ರಹ್ಮನು ವೇದಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯನಾಗಿ ಜಡನಾಗಿಹೋದನಂತೆ. ಆಗ ಹರಿಯು ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಆ ಸೋಮುಕನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ, ವೇದಗಳನ್ನು ತಂದಿತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಜ್ಞಾನಯುಕ್ತನನ್ನಾಗಿಮಾಡಿ ಕಾಪಾಡಿದನೆಂದು ಪೂರ್ವಕಥೆ.

೧೩ ಭಾವಿಸಿ–ಪಾದೋದಕವೆಂಬ ಗೌರವದಿಂದ. ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾವತಾರಮಾಡಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಕಟಾಹವನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಊರ್ಧ್ವಲೋಕಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡ ಹರಿಯ ಪಾದವನ್ನು ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನು ಗಂಗೋದಕದಿಂದ ತೊಳೆಯಲು, ಆ ಗಂಗೋದಕವನ್ನು ಭಗೀರಥಮಹಾರಾಜನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ಶಿವನು ತನ್ನ ಜಟಾಜೂಟದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಗಂಗಾಧರನಾದನೆಂದು ಪುರಾಣಕಥೆ.

೧೪ ಮುಂದುಗಾಣದೆ—ಮುಂದಿನ ಅನರ್ಥಗಳನ್ನು ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸದೆ, ವರ

ಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟವರು ಬ್ರಹ್ಮ, ಶಿವ, ಇಂದ್ರ ಮುಂತಾದವರು. ಇವರಿಂದ ವರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ವರಗಳನ್ನು ದುಷ್ಪಾಲಿಸಿದವರಿಗೆ ಹಿಂಸೆ ಕೊಟ್ಟವರು ರಾವಣ, ತ್ರಿಪುರಾಸುರರು, ಭಸ್ಮಾಸುರ, ತಾರಕಾಸುರ ಮುಂತಾದವರು.

೧೫ ಇಲ್ಲಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಶಬ್ದಕ್ಕೊಂದು ನಿರುಕ್ತಿಯನ್ನು (Derivation) ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕ್ಷರ–ವಿಕಾರ ಹೊಂದತಕ್ಕ ಪ್ರಕೃತಿ, ಅಕ್ಷರ–ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದಂಥ ಆತ್ಮಗಳು. ಇಳಿಗೆಯ್ದು–ಕೆಳಗು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು.

೧೬ ಮಿಶ್ರಸತ್ವ–ಸತ್ವಗುಣದೊಡನೆ ರಾಜಸ ತಾಮಸಗುಣಗಳ ಬೆರಕೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಸತ್ವ.

೧೭ ಗಜೇಂದ್ರಮೋಕ್ಷದ ಕಥೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತವಾಗಿದೆ.

೧೮ ಅಣುಮಹದಂತರಾತ್ಮಕನು– « ಅಣೋರಣೀಯಾನ್ ಮಹತೋಮಹೀಯಾನ್ '' ಎಂಬ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥ. ಅಚ್ಯುತನು–ಆಶ್ರಿತರನ್ನು ದುರ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಗೊಡಿಸದವನು. ಅಣುಗನು–ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನಾದ ಮಗು ; ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು. ಅಯ್ಯನೊಳ್–ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನಲ್ಲಿ. ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನಾದವನು. (Omnipresent) ಹರಿಯೇ ಎಂದು ಕವಿಯ ಆಶಯ.

೧೯ ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ–ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು. ಇದರಿಂದ ಜಗದಾಧಾರನು ಹರಿಯೇ ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯ್ತು.

೨೦ ಐಸಿರಿ–ಐಶ್ವರ್ಯ, ಬಿದಿ–ತ್ಸ, ವಿಧಿ, ಬ್ರಹ್ಮ. ಇಲ್ಲಿ ಪರಮಪುರುಷನೆಂದು ಹೇಗೆ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ?

೨೧ ಇನಿದು + ಕಡಲ್–ಇಂಗಡಲ್, ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರ, ದೀವಿ–ತ್ಸ, ದ್ವೀಪ. ಅಂಶುಮಾಲಿ–ಸೂರ್ಯ. ಆಮ್ನಾಯ–ವೇದ.

೨೨ ಸಿರಿಪೊಡೆ–ಸ್ತೋತ್ರಾರ್ಹವಾದ ಉದರ, ಧರಿಸಿಪ–ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿ ಧರಿಸಿರುವಂಥ. ಇಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಆಶಯವೇನು ?

೨೩ ತೆತ್ತಿಗ–ನಮ್ಮೊಡನೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ ಸೇವಕನು. ಪುಗಲಿಡೆ–ಆಶ್ರಯ, ಸಕಲವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹಾಯಮಾಡುವವನು ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

೨೪–೨೬ ಹರಿಯ ಸಮುದಾಯ ಶೋಭೆಯ ವರ್ಣನೆ.

ಕಾರ್ಮುಗಿಲ್–ವರ್ಷಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ನೀರುಂಡಮೇಘ. ಬಾಲಾತಪ–ಎಳಬಿಸಿಲು, ಹೊಂಬಿಸಿಲು. ನೀಲನೀರದನಿಭ–ನೀಲಮೇಘಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ. ಕಾಂಚನಚೇಲ–ಪೀತಾಂಬರಧಾರಿಯಾದ ವಿಷ್ಣು.

೨೭ ವನಮಾಲಿ-ವಿಷ್ಣು, ಇಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ?

೨೮ ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹರಿಯ ಅವಯವಗಳ ವರ್ಣನೆ

ಬಗೆಯಂಚೆ-ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಹಂಸವು, ಇಲ್ಲಿರುವ ರೂಪಕವನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ ? ಹಂಸವು ತಾವರೆಗೊಳದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಸೊಂಪಾದ ತಾವರೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಪರವಶವಾಗಿ ಅದರ ಕಡೆ ಓಡುವುದು ಸಹಜ.

೨೯ ದಾಮಬಂಧ–ಉಡೆನೂಲು. ಬಣ್ಣಿಗೆವೆಳಗು-ಕೆಂಪು, ಹಸುರು, ಬಿಳಿಪು ಮೊದಲಾದ ಬಣ್ಣಗಳ ಬೆಳಕು. ದುಗುಲ–ತ್ಸ. ದುಕೂಲ, ನವಿರುಬಟ್ಟೆ. ಸೋಲುತಿದೆ-ಪರವಶವಾಗುತ್ತಿದೆ.

೩೦ ತ್ರಿವಳಿಯ ವರ್ಣನೆ. ಒಳಗಿರ್ದ ಮೂಜಗ–ವಿರಾಟ್ಪುರುಷನ ಉದರದಲ್ಲಿದ್ದ ಮೂಜಗ. ತೆಳುವಸಿಱ್–ಕೃಶವಾದ, ಸಣ್ಣಗಿರುವ ಉದರ. ಅಲರ್ದಾವರೆ–ಅಲರಾದ, ವಿಕಸಿತವಾದ ತಾವರೆ; ತಾವರೆ–ತ್ಸ. ತಾಮರಸ.

೩೧ ಒಳ್ಳಿತಾದ ಕಂಪು–ವಾಸನೆ=ಒಳುಗಂಪು. ತನಿತು+ಕಂಪು=ಹೆಚ್ಚಾದ ವಾಸನೆ. ಎದೆಯನ್ನು ದುಂಬಿಯಂತೆ ಏಕೆ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ ? ಈ ಪದ್ಯದ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನು ?

೩೨. ಬಾನ್–ಆಕಾಶ, ದೇಸೆವಡೆದ-ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ.

೩೩ ಭಗವಂತನ ಎದೆಯ ವರ್ಣನೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನಾರಾಯಣನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಎಡೆಯಾಡುವುದರಿಂದ ಅವಳ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಲತಿಗೆ ರಸದ ಗುರುತುಗಳು ಅಲ್ಲಿವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಕೆಂಬರಲು=ಕೆಚ್ಚನೆ+ಪರಲು, ಕೆಂಪು ಮಣಿ, ಕೌಸ್ತುಭ.

೩೪ ಕರ್ವೆಳಗು–ನೀಲಮೇಘದಂತೆ ಇರುವವನ ಎದೆಯು ಕಪ್ಪಗೆ ಇರಬೇಕಲ್ಲವೆ. ತಿಳಿವು–ಜ್ಞಾನ; ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬೆಳ್ಳಗೆ ವರ್ಣಿಸುವುದು ಕವಿಗಳ ಪದ್ಧತಿ. ಎಡೆವಿಡದಿರ್ಕೆ–ಇದರ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನು ?

೩೫ ನಿಡುದೋಳಿನ, ದೀರ್ಘವಾದ ಬಾಹುವಿನ ವರ್ಣನೆ. ಪೊಗರಂ+ಉಗುವ =ಪೊಗರುಗುವ–ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ, ಇಂದ್ರನೀಲ-ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪಚ್ಚೆ.

ಸಮೆದ–ಮಾಡಿದ, ಪೊಸಬಗೆಯ–ಒಂದು ಹೊಸಜಾತಿಯಾದ. ಆಲಾನ–ಆನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಕಂಬ. ಬಗೆಯೆಂಬ ಆನೆಯನ್ನು ಬದ್ಧಿಪೆನು–ಬಂಧಿಸುತ್ತೇನೆ, ಕಟ್ಟುತ್ತೇನೆ. ಯಾತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಹೇಳಿ ?

೩೬ ಭಗವಂತನ ದೃಷ್ಟಿಪಾತಗಳನ್ನು ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾನೆ ? ಕಲ್ಲೋಲ–ಅಲೆ. ದುರಿತಧೂಳಿ–ಪಾಪಗಳೆಂಬ ಧೂಳನ್ನು ಕವಿಯು ೩೫ ರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವನ್ನು ಆನೆಯಂತೆ ವರ್ಣಿಸಿ, ಇಲ್ಲಿ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಆನೆಯು ಸಹಜವಾಗಿ ತನ್ನ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಎಸೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಧೂಳುಗಳಂತೆ ವರ್ಣಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಆಕೃತ್ಯಗಳಿಂದ ನಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಾವೇ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಾವೇ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರೆವು, ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ಆ ಪಾಪಗಳು ತೊಳೆಯಲ್ಪಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ಕವಿಯ ಆಶಯ.

೩೭ ಅರೆನೇಸರ್–ಅರ್ಧಚಂದ್ರ, ಸಿರಿಯ–ಕಾಂತಿಯನ್ನು. ಕತ್ತುರಿಯನಾಮವನ್ನು ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾನೆ ?

೩೮ ಕಿರೀಟದ ವರ್ಣನೆ. ಮೊಗವೆಂಬ ತಾವರೆ, ಗಗನಮಣಿ–ಸೂರ್ಯ, ಗಾಡಿವೆತ್ತ = ಗಾಡಿಯಂ–ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು + ಪೆತ್ತ, ಸುಂದರವಾದ. ಪದ್ಯದ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನು ? ಅದರ ಸೊಗಸನ್ನು ಯೋಚಿಸಿರಿ.

೩೯, ೪೦, ೪೧ ಹರಿಯ ಮುಖದ ವರ್ಣನೆ. ಕಳೆ–ಕಾಂತಿ ಸುಳಿಯುತಿರುವ ಕುರುಳು. ದರ–ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ. ಪರೆದ–ಹರಿದ, ನೀಟವಾದ. ಮಕರಕುಂಡಲಗಂಡದ–ಮತ್ಸ್ಯದಂತೆ ಮಾಡಿರುವ ಕುಂಡಲಗಳು ಕೆನ್ನೆಯಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿವೆ

೪೨ ಪೆಂಪು–ಮಹತ್ವ, ಹಿರಿಮೆ ಎಂಬುದರ ಭಾವನಾವು.

೪೩ ಪಾರವಶ್ಯ–ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗುವಿಕೆ.

೪೪ ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಂಧಿಯ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ವರ್ಣನೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ತಾನು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಬೇರೆ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಅನ್ಯಮನಸ್ಕಳಾಗಿದ್ದರೆ ಪಾಪಿಷ್ಠರಾದ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಆತ್ಮರುಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಯು ಎಲ್ಲಿ ದಂಡಿಸಿಬಿಡುವನೋ ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ ಎದೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸದಾ ಇರುವಳೆಂದು ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಿಸಿ ಇದೆ. ಮನೆದೇವರು–ಚತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಕಾಪಾಡುವ ದೇವತೆ.

೪೫ ಶೃಂಗಾರದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತನಾಯಿಕೆಯ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲಿ ಆರೋಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

೪೬ ತನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಸಡಗರದಿಂದ ಅಂಬೆಗಾಲಿಡುತ ಅಥವಾ ಓಡಿ ಓಡಿ ಬರುವ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಕುಡಿನೋಟದಿಂದ ಬೆಡಗು, ಬಿನ್ನಾಣ, ಚಮತ್ಕಾರ ಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಪ್ರೇಮ ಪಾತ್ರಳಾದ ಮಾತೆಯಹಾಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ದೇವಿಯನ್ನು ಕವಿಯು ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಡಿಯೂಳಿಗ-ಪಾದಸೇವೆ.

೪೭ ಕುಡುವುರ್ಬ= ಕೊಂಕು + ಹುರ್ಬು, ವಕ್ರವಾಗಿರುವ ಹುಬ್ಬು. ಕುಣಿಸು-ಹಾರಿಸುವಿಕೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ. ಪಾತ್ರನಾದವನು ಜಾಣನು, ಬಲ್ಲಿದನು, ಒಡೆಯನು ಆಗುವನು; ಪಾತ್ರನಾಗದೆ ಇದ್ದವನು ಜಡನು, ಬಡವನು, ಆಳು ಆಗುವನೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಸಿರಿಯನ್ನು ಮರೆಹೊಕ್ಕೆನೆಂದು ಹೇಳುವನು.

೪೮ ಕೈತವ-ದುಷ್ಕಾರ್ಯ. ಧಾತುಪರಿತು-ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಅರಿತು, ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿಳಿದು.

೪೯ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಪತಿಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದ ಆಡುವ ಸರಸೋಕ್ತಿಯು. ಕಂದು-ಕಾಲುಷ್ಯ. ಕನಲಿ-ಕೋಪಿಸಿ.

೫೦ ಹರಿಯೇ ಪರತತ್ವವು. ಎಲ್ಲದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದ (ಕಾರಣವಾದ) ತತ್ವವು ಎಂದು, ಪಲವು-ಅನೇಕ, ವೇದಾಂತದ ನೆರವಿ-ಉಪನಿಷದ್ವಾಕ್ಯಸಮೂಹವು, ನೆಲೆಗಾಣ್ಬುದ-ನೆಲೆಯೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ವಿಷಯವನ್ನು, ಅವಳ-ಯಾವ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಅಲತೆಗೆ ಗುರುಹು-ಪಾದ ಚಿಹ್ನವು, (೩೩ ನೆಯ ಪದ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ) ಕೊನೆಗೆ, ಒರೆದುದೋ-ನಿರ್ಧರವಾಗಿ ಹೇಳಿತೋ, ಅಂಥ ಪರಮಪಾವನೆಯಾದವಳಿಗೆ, ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವೆನು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದವನೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ವೇದವೇದಾಂತ ತಾತ್ಪರ್ಯವಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಕವಿಯು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವನು.

“ವೇದಾಂತಾಸ್ತತ್ವಚಿಂತಾ ಯತ್ಪಾದಚಿಹ್ನೈಸ್ತರಂತಿಂ” ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣದ ಪರಿವರ್ತನ.

೨ ನೆಯ ಸಂಧಿ.

ಪದ್ಯ ೧ ಸಿರಿಯಡಿ-ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪಾದ. ಆಹವ-ಯುದ್ಧ

೩ ಅನಿಬರುಂ-ಅಷ್ಟುಜನರುಂ, ೪. ಜಸ-ದ್ಧ, ಯಶಸ್.

೬ ಸ್ನಾತಕರು-ಸ್ನಾತಕವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸುವವರು.

೭ ಅನನತಿ-ನಮಸ್ಕಾರ, ಪವಣುವಿಡಿದು-ಕ್ರಮಪ್ರಕಾರ, ಪವಣು-ತ್ಸ, ಪ್ರಮಾಣ.

೮ ಪುಂಗವ-ಶ್ರೇಷ್ಠ ; ಈ ಅರ್ಥ ಹೇಗೆ ಬಂತು ?

೯ ಇಳಿಪು-ತಗ್ಗಿಸು. ಎಳಸು-ಆಸೆಪಡುವುದು. ಅರಯ್ದು-ಹುಡುಕಿ, ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ.

೧೦ ಅನು-ಕ್ರಮ, ರೀತಿ. ಅಱುಹು-ಹಳಗನ್ನಡರೂಪ ಅಱಿವು.

೧೪ ಪಣ್ಣಿದ-ಮಾಡಿದ, ಕೈಬಸ-ಬಸ, ತ್ಸ ಪಶ.

೧೮ ಏಸೆ-ಅಲ್ಲವೆ ?

೧೯ ಅತ್ತಣಿಂ-ಪಂಚಮೀವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ. ಐಲುಟು-ದುಃಖಿಸು.

೨೦ ಇಮ್ಮಡಿ-ಎರಡು + ಮಡಿ, ಸಲ

೨೨ ವಿಡಂಬಿಪ-ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ.

೨೩ ಐವಾಯಸಿಂಗ-ದೊಡ್ಡ ಬಾಯುಳ್ಳ ಸಿಂಹ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾದ ' ಪಂಚಾಸ್ಯ ' ಎಂಬುದರ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸದೆ " ಐವಾಯ " ಎಂಬ ರೂಪವು ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಇಲ್ಲಿ "ಪಚವಿಸ್ತಾರೇ" ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಎಂಬ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ಪಂಚ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಐದು ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಐದು + ಬಾಯು (ಆಸ್ಯ) ವುಳ್ಳದ್ದು ' ಐವಾಯ ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರಬಹುದು. ಅಂಕಕಾಱ-ಯುದ್ಧವೀರನು ; ಇಲ್ಲಿ ಅಂಕ, ಯುದ್ಧ. ಅಂಕಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಇನ್ನು ಯಾವಯಾವ ಅರ್ಥಗಳುಂಟು ?

೨೪ ಮೊನೆಗಾಱ-ಇಲ್ಲಿ ಮೊನೆ ಎಂದರೆ ಯುದ್ಧ.

೨೫ ಬಲುಗೈದುಗಾಱ-ಕೈದು, ಆಯುಧ. ಅಱಿಯಟ್ಟುವನು-ಕಲ್ಲುಹೊಡೆದು ಓಡಿಸುವವನು ; ಸೋಲಿಸುವವನು ಎಂದರ್ಥ.

೨೭ ಕೋರಿತನ-ಕೋರಿ ತ್ಸ. ಕುಮಾರಿ.

೨೮ ಅಲಗು-ಕತ್ತಿ, ಇಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ. ಬಸವಱಿ-ವಶತಪ್ಪಿ, ಧೈರ್ಯಗೆಟ್ಟು.

೩೦ ಪೊಡವಿ-ತ್ಸ ಪೃಥಿವಿ. ಅರಳೆ-ಹತ್ತಿ

೩೨ ಬವರ-ಯುದ್ಧ.

೩೮ ಕೊಳುಗುಳ-ಯುದ್ಧ.

೩೯ ಬಿನ್ನವಿಸು-ವಿಜ್ಞಾಪಿಸು.

೪೨ ಮಗುಳ್‌-ತಿರುಗಿ, ಪುನಃ.

೪೬ ಪಾಕಶಾಸನ-ಇಂದ್ರ. ಪಾಸಟಿ-ಸಮ.

೪೭ ತಿಳಿವುದು-ಶಾಂತವಾಗುವುದು. ನೀರು ತಿಳಿಯಿತು ಎಂಬುದರೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿ.

೪೯ ಕಾಕತಾಳವ ಕಲ್ಪಿಸುವೆನು-ಕಾಕತಾಳ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಎಂದರೆ, ಹೇಗೋ ಎಂತೋ ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ಯೋಚಿಸುವೆನು. ಒಂದು ಕಾಗೆಯು ಒಂದು ತಾಳೆಯ ಮರದಮೇಲೆ ಕೂರುವುದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಆ ಮರದ ಒಂದು ಹಣ್ಣು ಕೆಳಗೆಬಿದ್ದರೆ, ಕಾಗೆಯು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಹಣ್ಣು ಬಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ. ಎಂದರೆ ಹಣ್ಣು ತೊಟ್ಟಿನಿಂದ ಕಳಚಿ ಬೀಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಾಗೆಯ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ. ತೊಟ್ಟಿನಿಂದ ಕಳಚಿಕೊಂಡು ಜಾರಿದ್ದು ಹಣ್ಣು ಕೆಳಗೆಬೀಳುವುದಕ್ಕೆ ನಿಜವಾದ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದರೂ ಕಾಗೆ ಕೂರುವುದರಲ್ಲಿ ಆ ಕಾರಣವನ್ನು ಆರೋಪಿಸುವುದು ಕಾಕತಾಳ ನ್ಯಾಯ.

೫೦ ಸಾಹಸಾಂಕ-ಇಲ್ಲಿ ಅಂಕ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಗುರುತು ಎಂದರ್ಥ. ಹದನ-ಕ್ರಮ ರೀತಿ, ಅನು.

೫೧ ಅಂಗೈಯನೆಲ್ಲಿಕಾಯಂದದಿ-ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿಯ ನೆಲ್ಲಿಯ ಕಾಯಿಯ ರೂಪ ಗಾತ್ರ, ತೂಕ ಮುಂತಾದುವು ಹೇಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತವೋ ಹಾಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ, ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ದ್ರಾವಿಡಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಾಕ್ಯವು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ.

೩ ನೆಯ ಸಂಧಿ.

೨ ಚಿತ್ತವಿಸು-ಚಿತ್ತ + ಇಸು-ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೋ ವುರುಳು-ಸಾರ. ಪರಿಕಿಪೊಡೆ-ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ : ಇಲ್ಲಿ ಧಾತು ಯಾವುದು ? ಆಜಿ-ಯುದ್ಧ.

೫ ಪಟಿವುದು-ನಿಂದಿಸುವುದು. ಅಳವಳಿದು-ಅಳವಂ-ಅಳತೆ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು + ಅಳಿದು-ಕಳೆದುಕೊಂಡು.

೭ ಅಣುಗ-ಪ್ರಿಯಪುತ್ರ; ಅಣುಗಂ-ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಉಳ್ಳವನು, ಪ್ರಿಯ ಪುತ್ರ. ಎಣೆಗೂಡಿ-ಜತೆಯಾಗಿ. ಕಣೆ-ಬಾಣ. ಎಸುಗೆ-ಪ್ರಯೋಗ, ಧಾ. ಇಸು.

೯ ನೇಹ-ತ್ಸ. ಸ್ನೇಹ. ಕೂಗು-ಊಳುಬಿಡುವುದು, ದುಃಖಿಸುವುದು.

೧೦ ಪವಣಿಸಿ-ಮಾಡಿ.

೧೨ ಬಿಲ್ಲೋಜ-ಬಿಲ್ಲುವಿದ್ಯೆಗೆ ಓಜ-ಗುರು ; ಇಲ್ಲಿ ದ್ರೋಣ.

೧೭ ಮಾನಧನ-ಮಾನ. ಸ್ವಾವಲಂಬನ ರೂಪವಾದ ಧೈರ್ಯವೇ ಧನ-ಸರ್ವಸ್ವವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು. ಈ ವಿಶೇಷಣದ ಔಚಿತ್ಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿರಿ.

೧೮ ಪಾರ್ವ—ವೇದವನ್ನು ನೋಡುವವನು ; ವೇದವನ್ನು ಓದುವುದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದರಿಂದ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದರ್ಥ. ಹೊಸಗನ್ನಡರೂಪ-ಹಾರುವ, ಅರವಿನಲ್ಲಿ ಪಾಪಾರ್ ಎಂಬ ರೂಪವಿದೆ. ಅಳುಕು-ಹೆದರು.

೧೯ ಬೆಸುಗೆ-ಸಮ್ಮಂಧ, ಧಾ ಬಿಸು-ಲೋಹಸಂಧಾನೇ, ಒಂದು ಲೋಹದ ತುಂಡನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ತುಂಡಿಗೆ ಬೆಸಿದರೆ ಹೇಗೋ, ಅಂಥ ಸಮ್ಮಂಧ.

೨೦ ಗೆಲ್ಲ-ಜಯ. ನೆರವಿ-ಸಮುದಾಯ, ಗುಂಪು. ನೆರವು-ಸಹಾಯ.

೨೩ ಕೈಮೆ-ಚಳಕ.

೨೪ ಏದಾರಿ-ಏನುಮಾರ್ಗ, ಏನುಗತಿ. ಮಡುಪು-ಸಾಯಿಸು.

೨೬ ಕಲ್ಪಕಾಲಾನಲ-ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಬೆಂಕಿ. ಬೀಱುಸಾಪ-ಕೆಟ್ಟಶಾಪ.

೨೯ ಕುಲಲಿ-ಕುಲವಿಲ್ಲದವನು, ಕುಲಗೇಡಿ. ಬಹುವ್ರೀಹಿ ಸಮಾಸದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಇಲ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

೩೧ ಉಂಬೞಿ-ಬಹುಮಾನವಾಗಿ ಕೊಡುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು.

೪ ನೆಯ ಸಂಧಿ.

೨ ಕಮಲಬಾಂಧವನ ಕಂದ-ಕರ್ಣ, ಹೇಗೆ? ಕಮಲಭವ-ಬ್ರಹ್ಮ, ಹೇಗೆ ?

೫ ತೆಂಬೆಲರ್-ತೆಂಕಣ (ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನ) + ಎಲರ್-ಗಾಳಿ = ತೆಂಕ + ಎಲರ್. ಇಲ್ಲಿ 'ಕ' ಲೋಪಿಸಿ, ಉಚಿತವಾದ ಬಕಾರವು ಆಗಮವಾಗಿದೆ.

೫ ಇಂಬು-ಅವಕಾಶ, ತೆರಹು.

೧೧ ಪಡಿಮೊಗ-ತ್ಸ ಪ್ರತಿಮುಖ.

೧೨ ಮೊನೆಗೋಱೆಯದ-ಮೊನೆಯಾದ ಕೋರೆಹಲ್ಲುಳ್ಳ.

೧೯ ಒಲ್ಮೆಯ-ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರಳಾದ.

೨೩ ಕಡುಗಿ-ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ೩೩ ಪರಿವಿಡಿದು-ಕಮಪ್ರಕಾರ.

೫ ನೆಯ ಸಂಧಿ.

೫ ದಳದುೞಿಗಾೞಿ-ದಳ-ಪರಸೈನ್ಯವನ್ನು ತುೞಿದು ಧ್ವಂಸಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನಾದ. ಅಳುವುಗೊಂಡು-ಅಳೆ ಎಂಬುದರ ಭಾವನಾಮ ಅಳವು, ಅಳವಂ ಕೊಂಡು ; ಇಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ.

೬ ತೆತ್ತ-ತೆರು ಎಂಬುದರ ಭೂತಕೃದ್ವಾಚಿ, ಕ್ಲಿಪ್ತವಾದ. ಒತ್ತ-ಉತ್ತ ಎಂದಿರಬೇಕು. ಉಱು-ವ್ಯಾಪ್ತ ಎಂಬುದರ ಭೂತಕೃದ್ವಾಚಿ.

೯ ಕಡಿದು + ಬಣ್ಣ = ಕಡುವಣ್ಣ, ಹೆಚ್ಚಾದಬಣ್ಣ. ಮಿಡುಕು-ಪರಾಕ್ರಮ.

೧೬ ಮೈಜೋಡು-ಮೈಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅಂಗಿ.

೧೮ ಎಣೆಬೆಟ್ಟು-ಜೋಡಿಬೆಟ್ಟಗಳು.

೨೦ ಸರಳು-ಬಾಣ. ಶಕ್ತಿ-ಮಂತ್ರಪೂತವಾದ ಆಯುಧ. ಪೞಿ-ಕತ್ತರಿಸು, ಪರಿ-ಓಡುವುದು.

೨೧ ಪಾಡು-ಸೇನೆ. ಇಂ-ಇನ್ನು. ವಾಘೆ-ಕಡಿವಾಣ.
೨೨ ಜವೆ-ಯುವೆಯುಷ್ಟು. ಕೊಂಕದಂತೆ-ಅತ್ತಿತ್ತ ಚಲಿಸದಂತೆ.

೬ ನೆಯ ಸಂಧಿ.

೧ ಬಲ್ಲಹ-ತ್ಸ. ವಲ್ಲಭ. ೨. ಕುಂದು-ಕೊರತೆ, ಕಡಮೆ.
೪ ಖಂಡೆಯ-ಕತ್ತಿ. ಸ್ಪೈಯನೆ-ಸ್ಪೈ ಎಂಬದಾಗಿ ಒಪ್ಪುವಂತೆ.
೮ ಆಣತಿ-ತ್ಸ. ಆಜ್ಞಪ್ತಿ-ಅಪ್ಪಣೆ.

೭ ನೆಯ ಸಂಧಿ.

೩ ಪಾಳಿಗೆಟ್ಟೆವು-ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಚದರಿಹೋದೆವು. ಅಱೆ-ವ್ಯಗ್ರರಾಗಿ

೪ ಕಟ್ಟಸುರ-ಕಡು+ಕ್ರೂರವಾದ,+ಅಸುರ-ರಾಕ್ಷಸಕ್ಕೆ; ಕ್ರೂರರಾದ ರಾಕ್ಷಸರಂತೆ: ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

೬ ತರಹರ-ಸಹನೆ ೯ ಬಿಂಕ-ಗರ್ವ. ತಱಿ-ಕತ್ತರಿಸು.
೧೦ ಪೆಣಗಳನ್ನು ತಿನ್ನತಕ್ಕ ನೀಚರು-ಪೆಣದಿನಿಗಳು. ೧೩ ನೆರಪು-ಗುಂಪು.
೧೪ ಮಿತ್ತು-ತ್ಸ. ಮೃತ್ಯು. ಕಾಲ-ಯಮ.
೨೦ ಪೋರಟೆ-ಹೊಸಗನ್ನಡ. ಹೋರಾಟ. ಉತ್ತರಿಸು-ಕೀರಿಸು
೨೬ ಅಱೆಜಸ-ಕ್ಷುದ್ರವಾದ, ನೀಚವಾದ ಯಶಸ್ಸು.
೨೮ ಏವೇಳುವೆನು-ಏನನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ೩೧ ಉಜ್ಜುಗ-ತ್ಸ ಉದ್ಯೋಗ.
೩೨ ಬಸಣೆ-ದ್ಬ, ವ್ಯಸನ, ಕೋಟಲೆ ೩೩ ಅಂಕೆ-ಆಜ್ಞೆ.
೩೪ ಮುಪ್ಪುರಿ=ಮೂರು+ಪುರಿ ಮೂರು ಹುರಿಗಳನ್ನು ಹೊಸೆದಂತೆ ಬಲವಾದ.

೩೬ ಮನುಜಸ್ವಭಾವ-ಗುಣಗಳನ್ನು ನೋಡುವಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ; ಮನುಷ್ಯನಹಾಗೆ ಹೊರಗೆಮಾತ್ರ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು, ಒಳರೆ-ಉಂಟೆ?

೪೦ ತಿಳಿದುದು-ಶಾಂತವಾಯಿತು, ಹೋಯಿತು; ಈ ಅರ್ಥ ಹೇಗೆ ಬಂತು? ತಳುವದೆ-ಸಾವಕಾಶಮಾಡದೆ. ದಳ್ಳುರಿ=ದಳ್ಳಿತು-ವೇಗವಾದ+ಉರಿ.

೪೨ ಪುಟ್ಟುವೊಂದು-ಹುಟ್ಟುಸಾವು. ಮುಸುಕದು-ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳದು. ಜಟ್ಟಿತಪ್ಪುದು-ಪೃಥವಾಗಿರುವುದು.

೪೩ ಸುಖದುಃಖ, ಶೀತಉಷ್ಣ ಇಂಥವುಗಳೇ ದ್ವಂದ್ವಗಳು.
೪೫ ನಾಡಾಡಿ-ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆಡುವಂಥ ಎಂದರೆ ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯವಾದ.
೪೬ ಬೇಸನ-ತ್ಸ, ವ್ಯಸನ, ಚಿಂತೆ, ತೊಡಕು. ೪೮. ಅಂಡಲೆಮ-ಪೀಡಿಸುವ,

೯ ನೆಯ ಸಂಧಿ.

೫. ಹಂದೆ–ಹೇಡಿ, ೬. ಉರಿಸಿಂಗಿ–ಎರಡುತಲೆಯುಳ್ಳ ವಿಷಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ಕಾರುವಹಾವು, ೮. ಕಾಪಾಲಿಕ–ತಲೆಬುರುಡೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಿರಿದು ಜೀವಿಸುವವನು. ೯. ಉಱುವ–ಮುಖ್ಯವಾದ.

೧೧ ಅರಾಜಕ–ರಾಜನಿಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಅನಾಯಕಸ್ಥಿತಿ.

೧೬ ಸಗ್ಗದಿರವು–ಸ್ವರ್ಗವಾಸವು.

೧೭ ತಲ್ಲಣ–ನಡುಕ. ತನಿತು–ಪಕ್ವವಾದ, ಪೂರ್ಣವಾದ ಬೇಸಗೆ.

೨೨ ಪೊನಲು–ನದಿ.

೩೦ ಅರ್ಕರು–ರಾಜರು, ೩೧ ಮುಗಿಲು–ಮೇಘ.

೩೨ ಕೆಳೆಗೊಂಡು–ಸ್ನೇಹಮಾಡಿ ೩೪ ಅವಭೃಥ–ಯಜ್ಞವಾದನಂತರ ಮಾಡು ವಸ್ನಾನ. ಕಾಪುರುಷರು–ಕುತ್ಸಿತರಾದ, ಕೆಟ್ಟವರಾದ ಪುರುಷರು.

೧೦ ನೆಯ ಸಂಧಿ.

೧ ವಿಜಯ–ಅರ್ಜುನನು, ೩ ಮುಱುಕ–ದುಃಖ

೯ ಅಲರಿಡಿದ–ಅಲರ್ + ಇಡಿದ ಹೂಬಿಟ್ಟಿರುವ

೧೦ ತೋಟಿ–ಜನಗಳ ಹೋರಾಟ.

೧೧ ನೆರವು–ಸಹಾಯ. ಸರ–ಕೊಳ, ಸರಸ್ಸು.

೧೩ ಬೈಗು–ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ, ಸಂಜೆ. ೧೪ ತೋರ–ಹೆಚ್ಚಾಗಿ.

೨೩ ಒನಕೆವಾಡುಡುಗಿ–ಭತ್ತವನ್ನು ಒನಕೆಯಿಂದ ಕುಟ್ಟುವಾಗ ಶ್ರಮಕಾಣದಿರುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಹಾಡುವ ಹಾಡು, ಉಡುಗಿ–ಅಡಗಿಹೋಗಿ, ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ. ಉರಿಯುಡಗಿ–ಅಡಿಗೆಯಾದಮೇಲೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವವರೆಲ್ಲರೂ ಸುಖವಾಗಿ ಉಂಡು, ಬೇಡುವವರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಹಾಕಿದಮೇಲೆಯೂ, ಏನಾದರೂ ಮಿಕ್ಕಿದ್ದರೆ, ಅದನ್ನು ಯಾಚಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಮತ್ತೆ ಯಾರಿಗೂ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ: ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ೭ ೫,೩,೨,೧ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಡಿ, ಮೊದಲನೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಕ್ಷೆಸಿಕ್ಕಿದರೆ ೨ ನೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ಗೋಜು ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ, ೩ ನೆಯ ಮನೆ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಕ್ಕದೇ ಇದ್ದರೆ, ೪ ನೆಯ ಮನೆ, ಹೀಗೆ ೭ ಮನೆಯ ವರೆಗೂ ಬಿಕ್ಷ್ಷ ಬೇಡುತ್ತ ಹೋಗುವುದು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ ಆ ಹೊತ್ತು ಉಪವಾಸ. ಈರೀತಿ ಮಾಡುವನೆಂದು ಧರ್ಮರಾಜನು ಹೇಳುವನು.

೨೫ ಅಣ್ಪು–ತೇಗ ಗಂಧ ೨೭. ಭವಭವದ–ಜನ್ಮಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ.

೨೮ ಪಗ್ಗ–ಹಗ್ಗ, ತ್ಸ. ಪ್ರಗ್ರಹ

೩೩ ಮುಪ್ಪುಳು–ಮೂರು + ಪುಳು ; ಪುಳು–ವಿಷದ ಬಳ್ಳಿ (?) ಅಟ್ಟುಳಿ–ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಿಸುಕಿದರೆ ಉಂಟಾಗುವ ನೋವು. ತಾನ–ತ್ಸ. ಸ್ಥಾನ.

೩೫ "ಅವಱಿಕೊಳಲ್ಪಫಲಬಯಸಿ ಕೆಳಗಿಬಿ| ವ ವಿವೇಕಕೇನೆಂಬೆನಕಟಾ|" ಎಂದು ಪಾಠವಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ; ಈರೀತಿ ಮೂಲವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮಾನಾರ್ಥವನ್ನ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

೧೧ ನೆಯ ಸಂಧಿ.

ಭಿಕ್ಷೋದನ-ಭಿಕ್ಷಾನ್ನ. ೯. ಸೂಡು-ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ (?)

೧೭ ಗಂಡಂಗ = ಗಂಡಿನ ಅಂಗ-ಶರೀರ, ದೇಹ; ಪುರುಷಶರೀರ. ಬಱಿತವರು-ಒಣಗಿಹೋದವರು.

೧೯ ಐಸೆ-ಅವ್ಯಯ, ಅಲ್ಲವೆ! ೨೩. ನಿಗಮಾಂತ-ಉಪನಿಷತ್ತು.

೨೪ ಹವ್ಯ-ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ಹವಿಸ್ಸು. ಕವ್ಯ-ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ಅನ್ನಾದಿ ಪದಾರ್ಥಗಳು. ಬಿಡುಗಣ್ಣರು-ರೆಪ್ಪೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಬಿಟ್ಟೇಇರುವ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವರು, ದೇವತೆಗಳು. ಬೀಡು-ಮನೆ.

೨೬-೭ ಇಲ್ಲಿ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮವನ್ನು ಹಾಸ್ಯಮಾಡುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ. ನಿತ್ಯಸನ್ಯಾಸಿಗಳು-ಯಾರು? ಏಕೆ ಅವನ್ನು ಹಾಗೆ ಕರೆಯುವನು?

೨೮ ಇಲ್ಲಿಯಲ್ಲ = ಇಲ್ಲಿಯಲ್ಲದೆ.

೧೨ ನೆಯ ಸಂಧಿ.

೧ ಬಧಿರನೀತಿ-ಕಿವುಡನಿಗೆ ಹೇಳುವ ನೀತಿ ಎಂದರೆ ಏನು?

೩ ಮಿಸೆಮೊಳೆಯದ ಮೊದಲೆ-ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿಯೇ.

೪. ಪಿತೃದೇವಕಾರ್ಯ—ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ದೇವಕಾರ್ಯ, ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಪಿತೃಕಾರ್ಯ. ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಬೇಕು. ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳದೆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಸನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಪದಗೆಟ್ಟು-ಹದಗೆಟ್ಟು. ಉದಯವ-ವಿವೇಕವನ್ನು.

೫ ವಿಘಸಾಶಿಗಳ ಧರ್ಮ—ವಿಘಸ-ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಷವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಅಶಿ-ಭುಜಿಸತಕ್ಕವರು ವಿಘಸಾಶಿಗಳು, ಅವರ ಧರ್ಮ-ನಡತೆ.

೧೩ ಅನುಗೂಡಿ-ಕ್ರಮದಿಂದ ಕೂಡಿ, ವಿಶ್ವಾಸಪೂರ್ವಕ. ಮಿಸುನಿ-ಚಿನ್ನ.

MANOHARA GRANTHA BHANDARA,
DHARWAR.